T.C.
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANASANAT DALI
YAYLI ÇALGILAR PROGRAMI

AHMED ADNAN SAYGUN'UN OP.20 PİYANO VE KEMAN SONATI'NIN YORUMA YÖNELİK VE TEKNİK ZORLUKLAR AÇISINDAN İNCELENMESİ

(Yüksek Lisans Eser Metni)

Hazırlayan :
20046112 Ozan DİNÇ

Danışman :
Prof. Çiğdem İYİCİL

İSTANBUL - 2007

Ozan DİNÇ tarafından hazırlanan Ahmed Adnan Saygun'un Op.20 Piyano ve Keman Sonatı'nın Yoruma Yönelik ve Teknik Zorluklar Açısından İncelenmesi adlı bu çalışma jürimizce Yüksek Lisans Eser Metni olarak Kabul Edilmiştir.

Kabul (Sınav) Tarihi : 10 / 10 / 2007

(Jüri Üyesinin Ünvanı , Adı , Soyadı ve Kurumu) : İmzası :

Jüri Üyesi : Prof.Çiğdem İYİCİL (Danışman) .....

Jüri Üyesi : Doç.Zeynur ERENGÖNÜL .....

Jüri Üyesi : Öğr.Gör.Ani İNCİ (İ.Ü.Öğr.Üy.) .....

İÇİNDEKİLER

Sayfa no.

TEŞEKKÜR II

ÖZET III

SUMMARY IV

KISALTMALAR LİSTESİ V

GİRİŞ 1

1. AHMED ADNAN SAYGUN'UN HAYATI 2

2. AHMED ADNAN SAYGUN'UN ESERLERİ 18

3. SONATIN FORMU 32

4. GENEL ÇALIŞMALAR 36

5. GENEL ÇALIŞMALARIN SONAT ÜSTÜNDE UYGULANMASI 48

SONUÇ 53

EKLER 54

KAYNAKLAR 91

ÖZGEÇMİŞ 92

TEŞEKKÜR

Bu tezin hazırlanmasında ve keman çalışmalarımda yön veren, yardımını ve bilgilerini esirgemeyen danışmanım Prof. Çiğdem İYİCİL'e, yüksek lisans programı içerisinde bana güvenen ve destek veren rahmetli hocam Prof. Nuri İYİCİL'e, teşekkür ederim.

Ayrıca yetişmemde emeği geçen tüm değerli hocalarıma minnettarlığımı sunarım.

Ozan DİNÇ

ÖZET

Yirminci yüzyıl bestecisi Ahmed Adnan Saygun, Türkiye'nin önde gelen bestecilerindendir. Ülkemize kazandırdığı bir çok eserin yanı sıra yurt dışında da Saygun' un bir çok eseri seslendirilmiş ve büyük beğeni kazanmıştır.

Bu çalışmada, Ahmed Adnan Saygun'un, op. 20 Keman Sonatı'nın analizi ve teknik pasajlarını çalışma metodları gösterilmiştir. Ayrıca bestecinin hayatı ve eserleri de ele alınmıştır

ANAHTAR KELİMELER : Ahmed Adnan SAYGUN, op.20, Keman Sonatı, Çalışma yöntemleri

SUMMARY

Ahmed Adnan SAYGUN is one of the 20th century's most important composers of Turkey. His musical identities and studies are known not only in Turkey but also in other countries. Also Saygun's works are played and approved abroad.

In this study, the life story of Ahmed Adnan SAYGUN, the works of the composer, the analysis and the study methods of technical passage of op.20 Violin Sonata are described.

KEY WORDS: Ahmed Adnan Saygun, op20, Violin Sonata, Study methods.

KISALTMALAR LİSTESİ

" I, II, III, IV "	: Sonatın bölümlerini,
" 1, 2, 3, 4, 5 vs. "	: ölçü sayılarını işaret eder.

GİRİŞ

Bu eser çalışmasının amacı Ahmed Adnan Saygun'un op.20 keman sonatının teknik pasajlarına çalışma yöntemi sunmaktır. Çalışmada Ahmed Adnan Saygun'un hayatı anlatılmış, bestecinin eserleri sunulmuş, sonat'ın analizi yapılmış, buna bağlı olarak yorumcuya yardım sağlamak amacıyla eser bölümler halinde incelenmiş ve çalışma yöntemleri sunulmuştur. İcracının sonat'ı yorumlarken karşılaşabileceği teknik zorlukların nasıl aşılacağı gösterilmiştir.

Resim 1.1. Ahmed Adnan Saygun

1. AHMED ADNAN SAYGUN'UN HAYATI

Ahmed Adnan Saygun 7 Eylül 1907 günü İzmir'de doğdu. Babası Mehmed Celâl Bey Nevşehir'den, annesi Zeynep Seniha'nın ailesi Konya'nın Doğanbey köyünden gelip İzmir'e yerleşmişlerdi. Saygun'un küçük yaşlarda bilim ve sanata yönelmesinde babası Celâl Bey'in etkisi olmuştur. Celâl Bey'in aile büyükleri ilmiyyeye mensup kişiler, yani din bilimi okutan bilginlerdir. Celâl Bey din bilgini olarak yetişmişti. Ailesi İzmir'e yerleştikten sonra matematik meraklısı Celâl Hoca, İzmir'in ünlü matematikçisi Albay Selahattin Saip Bey'den özel matematik dersleri almış ve şimdiki Mithatpaşa Lisesi, o zamanki adıyla İslahane yahut İzmir Sanayi Mektebi'nde öğretmenliğe başlamıştır. Kitap halinde basılan değerli araştırmaları arasında "Diyanet Açısından Atatürk İnkılâpları", "İlmihal", "Riyaziyatta Sıfırın Kıymeti ve Ehemmiyeti" bulunmaktadır. Celâl Bey'in en büyük isteği İzmir'de bir kitaplık kurup, okuma sevgisi yaymak ve kültürün gelişmesine yardımcı olmaktı. Bunu gerçekleştirebilmek için, 1954 yılındaki ölümüne kadar büyük bir mücadele vermişti. Babasının, inanç, mücadele azmi, alçak gönüllülük, onur, görev aşkı ile dolu bu yaşamının, Saygun'un kişiliğindeki üstün değerlerin temelini teşkil ettiği söylenebilir.

Saygun, eğitimine İttihat ve Terakki Mektebinde başladı. Müzik hocası İsmail Zühtü Kuşçuoğlu, korolar kurar, solfej eğitimi verir ve yetenekli öğrencilerini çeşitli enstrümanlara başlatırdı. Saygun hocası İsmail Zühtü Bey'in tavsiyesi ile 13 yaşında Rosati Bey'den piyano dersleri almaya başladı.

1922'de Macar Tevfik Bey'e geçti ve sonraki yıl Hüseyin Saadettin Arel'den (I880-1955) iki ay süresince armoni dersi aldı.[1] Bu sıralarda Fransızca armoni ve kontrpuan kitaplarını keşfetti ve ayrıca 31 ciltlik *La Grande Encyclopedie*'nin de tüm müzik terimlerini de Türkçe'ye çevirdi. 1925 ile 1940 tarihleri arasında Fransızcadan Türkçeye kazandırdığı armoni ve kontrpuan kitaplarının yayım hakları devletimizde bulunmaktadır ve hala basılmamıştır. Saygun öğretmenliğe 1924-1925 yıllarında İzmir'in ilkokullarında başlayarak 1926 yılında İzmir Lisesine atandı.

Saygun 19 yaşında ilk senfonisini yazdığında o zamana kadar yalnızca Schubert'in 8. Senfonisi'ni bir plakta dinlemek imkânını bulmuştu. Bu ilk senfoninin, evvelce Macar, Tevfik Bey ile piyanoda dört el çaldıkları Beethoven Senfonilerine yakınlık taşıdığı düşünebilir. En büyük hayranlık duyduğu besteci olan Beethoven'in 5. Senfonisi'ndeki *"Kader karşısında insan"* düşüncesi Saygun'un müziğinde de en sık rastlanan bir temadır. Bu tema ilk eserlerinden *"Ağıtlar"* ve *"Sezişler"*den başlayıp, *"Yunus Emre"* oratoryosu ve *"Kerem"* operasında olgunluğa erişmekte, 3. Senfoni ve *"İnsan Üzerine Deyişler"* de yeni boyutlar kazanıp, *"Gılgameş"* operasında doruğa ulaşmaktadır.Saygun. 1928'in haziran ayında Eğitim Bakanlığı'nın açmış olduğu bir sınavı kazanarak, Paris'te bestecilik eğitimi almak için yurt dışına yollandı. Eğitimine *Ecole Normale de Musique*'te Nadia Boulanger (1887-1979)'ile başlayarak, sonradan arkadaşı Mahmud Ragıp'ın tavsiyesi ile *Schola Cantorum*'a geçti. Bu okulda, Madam Borrel ile armoni ve kontrpuan, Vincent D'Indy (1851-1931) ile kompozisyon, Eugéne Borrel (1876-1962) ile füg ve kompozisyon, Edouard Souberbielle ile org, Paul le Flem (1881-1984) ile kontrpuan ve Amédée Gastoué (1873-1943) ile Gregoryen melodileri üzerinde çalıştı. Saygun, bu okulda özellikle Borrel'ler ile yakın bir dostluk kurdu, ortak noktaları Eugéne Borrel'in çocukluğunun Türkiye'de geçmesidir,

---

1 Ahmet Say, editör. "Saygun Ahmed Adnan." Müzik Ansiklopedisi 4 (Ankara: Başkent Yayınevi, (1985): 1110

Saygun, Paris'te yalnız müzikle ilgilenmekle kalmadı, bu kültür merkezinin tüm sanat dallarındaki aktivitelerinden de istifade etti.Saygun 1931 yılında Paris'te açılan bir yarışmaya *"Divertimento"* adlı orkestra eseri ile katılır. Bu esere Op. 1 sıra numarası vermiştir. Divertimento tenor saksafon tarafından sunulan 8 ölçülük bir tema üzerine kurulmuş tek bölümlük bir eserdir. Görünüşü sonat formu gibi olmakla birlikte, bütün aynı zamanda varyasyonlardan meydana gelmektedir. Eserini temsil ettikten sonra Saygun eğitim süresi tamamlandığı için yurda dönmüş, Ankara'da mûsikî Muallim Mektebi'ne kontrapunt ve teori öğretmeni olarak atanmıştır. Birkaç ay sonra ev sahibesinin Paris'ten yolladığı mektuplar arasında eserinin yarışmayı kazandığını müjdeleyen bir mektup çıkar. Ayrıca Colonne Orkestrası'nın şefi ve jüri başkanı besteci Gabriel Pierné'den de Saygun'un Paris adresine yazılmış bir mektup gelmiştir, Pierne; *"Divertimento"*yu beğendiğini, seslendirmek istediğini, Saygun'un başka eserleriyle de ilgilendiğini yazmakta, onu evine davet etmektedir. Saygun Paris'e gitmek imkânını bulamaz ama *"Divertimento"* hem Paris'te hem de kısa bir süre sonra Varşova'da seslendirilir. Cemal Reşit Rey'in Paris'te 1925 yılında seslendirilen *" 5 Anadolu Türküsü"* ve 1929 da seslendirilen *"Bebek Efsanesi"* adlı eserlerinden bu yana, Saygun'un "Divertimento"su yurt dışında seslendirilen üçüncü Türk orkestra eseri olma tarihi önemine sahiptir.

1934 yılında, İran Şahı'nın Türkiye'yi ziyareti sırasında Atatürk için Cumhuriyet devrimlerinin ve yeni Türk toplumunun tanıtılması bakımından uygun bir fırsat ortaya çıktı. Atatürk büyük önderlere özgü önsezisi ile müziğin etki gücünden yararlanmak istiyordu. Genç Saygun'a konusunu da kendisinin önerdiği bir opera yazma görevi verildi. Şah'ın gelmesine bir ay vardı. Saygun bu kadar kısa bir sürede, librettosu Münir Hayri Egeli tarafından hazırlanan *"Özsoy"* operasını besteleyebildi. Sahnelenen ilk Türk operası olan *"Özsoy"* mûsıkî tarihinde bir başka eşi bulunmayan olağanüstü bir olaydır.

O tarihte Ankara'da bir opera temsilinin gerektireceği ne solistler ne de koro mevcut idi. Ankara'nın tek orkestrası olan Riyaset-i Cumhur Orkestrası'nın şefi ve mûsikî Muallim Mektebi'nin müdürü Zeki Öngör orkestrayı Saygun'a vermiyor, çalışmalarında da büyük güçlükler çıkarıyordu. Çalışmaları yakından takip eden Atatürk bir gün haber vermeden provalara geldi. Adnan Saygun ile Osman Zeki Üngör arasındaki sürtüşmeye yerinde şahit oldu. Genç besteciye çıkartılan güçlüklere Gazi'nin tepkisi çok sert olmuştu. *"Bu bir inkılâp hareketidir"* diye bağırarak, Riyaseti Cumhur Filarmoni Orkestrası şefini görevinden uzaklaştırdı, Saygun'a da başka bir orkestra kurması için görev verdi. Bunun üzerine İstanbul'dan Cemal Reşid Rey'in kurmuş olduğu yaylı sazlar orkestrası getirildi. Buna Ankara'daki askerî bandoların nefesli ve vurma çalgıları eklendi. Ankara Kız Lisesi, İsmet Paşa Kız Enstitüsü öğrencileri ile kadın sesleri ve Gazi Terbiye Enstitüsü Beden Terbiyesi öğrencilerinden erkek sesleri sağlanarak dört sesli bir koro kuruldu. Nota bilmeyen bu öğrencilere bir ay içinde müzikler öğretildi. Ankara'da yeterince solist bulunamaması yüzünden, İstanbul'dan Nimet Vahit ve Semiha Berksoy getirildi; Halil Bedii Yönetken'in yanısıra Nurullah Taşkıran ise iki ayrı role çıkmak zorunda kalmıştı.

Türk milletinin doğuşunu, Türk ve İran milletlerinin kökü uzak tarihe dayanan kardeşliğini anlatan *"Özsoy"* operası bu şartlar içinde temsil tarihine yetiştirildi. Saygun imkânsızı gerçekleştirmeyi başarmıştı. Atatürk sonuçtan çok memnundu.Saygun, Paris'ten döndüğü 1931 yılından itibaren bestecilik çalışmalarının yanısıra Türk Halk Mûsikîsi alanında araştırmalar yapmaktaydı. Yakın dostu Mahmut Ragıp Gâzimihal ile ayrı ayrı yollardan Türk Halk Mûsikîsi'nin temelinde Pentatonizm bulunduğu görüşüne varmışlardı. Saygun bu konuyla ilgili olarak, 'Türk Dil Kurumu" ve "Türk Tarihi Kurumu"nun tamamlayıcısı olarak, bir de 'Türk Halk Bilimleri Kurumu" kurulması için bir rapor hazırlamış, ama bu raporun Atatürk'e sunulması girişimleri sonuçsuz kalmıştı. Ancak *"Özsoy"*un başarısı üzerine, Atatürk 1934 temmuzunda Saygun'u Yalova'ya çağırmış, daha önce ilgililerden duyduğu bir raporu Saygun'a okut-

muştur. Atatürk'ün Maarif Vekâleti ile Türk Tarih Kurumu'na ilgilenmeleri için verdiği direktif ise yerine getirilmemiştir. Ama yine Atatürk'ün isteğiyle Saygun, Mûsiki Muallim Mektebi'ndeki görevinin yanısıra Riyaseti Cumhur Orkestrası şefliğine tayin edildi. Ayni yılın (1934) son aylarında Atatürk Saygun'dan, konusunu gene kendisinin verdiği ikinci bir opera daha bestelemesini istedi. Yeni bir insan yaratmak temasını işleyen *"Taşbebek"* operası allegorik bir yoldan yeni Cumhuriyet insanının doğuşundaki dramı ifade etmekteydi. *'Taşbebek"* de, *"Özsoy"* operası gibi Atatürk'ün ülkemizde mûsikî alanında ulaşılmasını hedeflediği somut örneklerden biri olarak, kültür tarihimizdeki şerefli yerini aldı.

1935 yılı başlarında Macar Müzikolog Dr. Bence Szabolcsi içinde Türkiye'yi Arap-İran Müzik bölgesi olarak gösteren bir haritanın bulunduğu araştırmasını Mahmud Ragıp Gazimihal'e gönderir. Türk Halk Mûsikî'sinin kökeni konusunda çok farklı düşünen Gazimihal, Saygun'un fikirlerini de içeren bir mektubu Macar müzikolog Dr. Szabolcsi'ye gönderir. Szabolcsi bundan Bartok'a bahseder. Türk Halk Müziğinin özgün karakterini anlatan yazı ünlü Macar Müzikolog ve Besteci Bela Bartok'un çok ilgisini çekmiştir. Ankara Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi'nin Ungaroloji Kürsüsünün kurucusu olan Prof. Rasonyi Budapeşte'de görüştüğü Bartok'a Türkiye'de derlemeler yapması fikrini verir. Yazışmalar sonucu Bartok, Halkevinin daveti üzerine, 1936 yılında Ankara'ya gelir.

Saygun'un hayatındaki belki en önemli olaylardan biri, Bela Bartok (1881-I945) ile Anadolu'ya yaptığı gezidir. Bartok İstanbul'a 2 Kasım 1936'da geldi ve aynı gün konservatuvarın arşivlerini tetkik etti. Bartok bu arşivlerden çok etkilendi ve İstanbul'daki kayıtları Macaristan'daki folk müziği arşivlerinden çok daha kapsamlı buldu. Ancak her iki kütüphanenin arşivi de ağır ve yerleşik kayıt cihazları kullandığından, folk müziği örnekleri yörelerinde kaydedilmemişti.

Ama Bartok, etnomüzikolojik araştırmalarında Edison'un Fonografını kullandığından bu portatif ve kurmalı cihaz ile elektriği olmayan yerlerde kayıt yapma imkanı buluyordu. Günümüz teknolojisiyle karşılaştırıldığında, bu cihazın kayıt kalitesi çok düşüktü ama Bartok güvenilir bir sonuç almak için Fonografı çalıştırmadan önce ve sonra icra edilen eseri notaya alırdı. Ayrıca, birçok değişik icracıdan aynı dansı ya da şarkıyı notaya alarak yorum farklarını da kaydederdi. Bartok Türkiye'de üç hafta kaldı ve Adana bölgesini on gün boyunca ziyaret edebildi. Ziyaretin Çorum'a yapılması planlanmış olan kısmı, Bartok'un hastalanması üzerine iptal edildi. Birçok zorluğa rağmen, 93 melodi kaydedildi (Bunlardan dördü Macar halk ezgileriyle aynıdır, on yedi melodi de yapı bakımından benzerlik göstermektedir). Hem Bartok, hem de Saygun, bu geziyle ilgili araştırmalarını yayımladılar ve ayrıca Fonograf ile yapılan kayıtlar, iki CD'lik set halinde *Bela Bartok: Turkish Folk Music Collection.* (Ed. Jozsef Birinyi, Hungarathon Classics (1996) HCD 18218-19 MONO) adı altında basılmıştır. Ayrıca, Bartok'un Saygun ile oldukça zor şartlar altında gerçekleştirdikleri Anadolu yolculuğunda birçok türkünün kaydı yapılmıştı. Bartok'un bu araştırmaların sonucu olarak hazırladığı kitap yayınlanamayınca. Dr. Szabolcsi ve Zoltan Kodaly'nin teklifleri üzerine Saygun' un aynı konu üzerine hazırladığı kitap 1976 yılında Macar İlimler Akademisi basımevinde İngilizce olarak *"Bela Bartok's Folk Music Research in Turkey"* başlığıyla basılmıştır.

1934 yılında Atatürk'ün Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılışı dolayısıyla yaptığı konuşmada mûsikî ve millî kültür üzerine sözleri bu alanda atılımlar yapılması için direktif sayılmıştı. Türkiye'de çok sesli müzik eğitiminin daha sağlam bir konuma getirilmesi için Mûsikî Muallim Mektebi'nin Konservatuvar haline sokulması ilk hedeflerden biri olarak düşünülmekteydi. Tanınmış Alman Bestecisi Paul Hindemith de, bu yeni mûsiki eğitim sisteminin planlayıcısı olarak seçilmişti. Hindemith ile Bartok temel mûsikî politikası konusunda birbirinden oldukça farklı görüşlere sahiptiler.

Bartok millî karakteri daha ağır basan, halk mûsikîsi kaynakları ile bağını koparmayan bir mûsıki eğitiminden yanadır. Almanya'nın Nazi yöneticileri tarafından bir "kültür bolşeviği" olarak damgalanan Hindemith ise daha kozmopolit karakterli, evrensel olma iddiasında bir mûsikî siyaseti önermektedir. Saygun'un Bartok ile yakınlığına karşılık, Ankara'daki birçok müzikçi de Hindemith'in etrafında toplanmıştır. Herhalde bu yüzden, Saygun ile Anadolu gezisinden sonra Bartok'un hazırladığı müzik arşivciliği konusunda rapor kabul edilmez. Alman kültürü yanlılarının ağırlığıyla, Ankara Devlet Konservatuvarı 1935 yılında Hindemith'in görüşleri doğrultusunda kurulur.

Saygun, *Musical Quartery*[22] dergisinde yazdığı makalesinde Bartok'un Türkiye gezisini anlatmış ayrıca Macar bestecinin gerçekleşemeyen Türkiye'ye iltica isteğinden de bahsetmiştir. Bartok'un iltica isteği ise Hindemith'in telkinleriyle Ankara'dan red cevabı almıştır. Savgun'un sonuç alamadığı girişimlerden sonra Bartok Amerika'ya iltica etmiştir. Saygun Bartok'un Türkiye ziyaretini anlattığı *Musical Quarterly* dergisindeki yazısında şöyle hatırlıyor:

Öte yandan, O [Bartok] Macaristan'da yaşayamayacağını açıkça gördü. Bana kendisi için Türkiye'ye yerleşme imkânı sağlayacak bir pozisyon bulup bulamayacağımı sordu. Türkiye'ye yerleşmesi halinde, beraberce Türk folk müziği çalışmalarına da, bana dediğine göre, büyük ilgi duyuyordu. Çok düşük bir maaşla mutlu olurdu. Ne yazıktır ki, ben bu defa da [Bartok'a] hiçbir yardımda bulunamadım. Buna, kendisine Türkiye'nin müzik eğitimini organize etme görevi verilmiş olan yabancı bir müzisyen engel oldu. [Bartok da]

---

[2] Adnan Saygun, "Bartok in Turkey," *Musical Quarterly* 37, no. 1 (January 1951): 5-9.

Bir daha Avrupa'ya dönmemek üzere Macaristan'ı Amerika'ya yerleşmek üzere terketti.[3] Paul Hindemith'in Maarif Vekilliğince müzik ve temsil alanlarını kapsayacak bir sanat eğitim kurumunun planlayıcısı olarak seçilmesiyle başlayan çalışmalar sırasında, ağır bir kulak rahatsızlığı geçiren Saygun, ameliyat olmak üzere İstanbul'a gönderilir. Aylar sonra 1935 eylülünde Ankara'ya döndüğünde ortamın kendi aleyhine dönüştüğünü görür. Elle tutulur hiçbir sebep yokken, Saffet Arıkan tarafından bakanlık emrine alınmıştır. Ankara Halkevi ona sahne gerisindeki makyaj odalarından birini vererek, geçimini sağlaması için 30 TL maaş bağlar.

Saygun 1936 eylülünde bir sanat festivaline davetli olarak SSCB'ye gider. Dönüşünde gene Saffet Arıkan'ca, Halkevi'ndeki görevine de son verildiği, Ankara'da başka hiçbir görev alamayacağı, isterse İstanbul Konservatuarı'na gidebileceği kendisine bildirilir. 1932'de kuruluşundan beri Ankara Halkevi'nde pek çok çalışmayı sürdüren, müzik konularında fahrî danışmanlık görevini üstlenen ve yine halkevinde kurmuş olduğu koronun yöneticiliğini yapan Saygun'a gerekçesi açıklanmadan işten el çektirilmiştir.

O günlerde Maarif Vekaletinde tercüman olarak çalışan Sabahattin Ali, Saygun'a, Paul Hindemith'in kendisi aleyhine yazdığı bir raporu gösterir. Saygun'un bizzat okuduğu raporda şu cümleler yer almaktadır: "Gençleri etrafında bayrak gibi toplayıp, ihtilâlin başı gibi dolaşan Saygun'un tam mûsikî reformunun yapılacağı sırada, Ankara'dan uzaklaştırılması lâzım.."

[3] Saygun, "Bartok in Turkey," 9.

Eşi Nilüfer Hanım, Adnan Saygun'un vekalet emrine alınışını şöyle hatırlıyor:

[İlyasoğlu]: Neden vekâlet emrindeydi?

[Nilüfer Saygun]: Biz evlenmeden birkaç yıl önce Ankara'daki konservatuvarda geçen bir hadise yüzünden. Adnan iyi bir piyano bulamadığı için öğrencileri ile çalışmak üzere müdürün odasındaki piyanoyu kullanmış, buna karşı çıkan müdür, o zamanın Milli Eğitim Bakanı Saffet Arıkan'a şikâyet etmiş, o da Adnan'ı vekalet emrine aldırmış. Tam on iki yıl sürdü.[4]

Saygun'un vekâlet emrine alınmasını Prof. Cevat Memduh Altar, *Orkestra Dergisi*'nin Saygun'un vefatı üzerine kendisine adanmış olan sayısında şöyle hatırlıyor:

Ankara Devlet Konservatuvarının kuruluşunda Prof. Carl Ebert (1887-1980 [1979]) ile büyük ölçüde emeği geçmiş bulunan ünlü besteci ve müzik pedagogu Paul Hindemith'e (1895-1963) Saygun'un duyduğu antipati, hiç şüphe yok ki, ulusal müziğimize evrensel doğrultuda da yön verme yolunda göze aldığı uğraşta, haklı olarak Bartok'a duyduğu büyük ilgi ve yaklaşımdan ileri gelmekle idi... Nitekim Saygun böylesine bir ideal doğrultusunda [Bartok'u Türkiye'ye getirmek] zamanın Maarif Vekili Saffet Arıkan (1888-1947) ile yaptığı çetin bir münakaşa sonunda derhal vekâlet emrine alınmış ve Ankara Devlet Konservatuvarındaki görevinden uzaklaştırılmıştır ki (1936) bu beklenmedik olay hepimizi can ve yürekten üzmüştü.[5]

---

[4] Nilüfer Saygun'un Cumhurivet Gazetesi'nde Evin İlyasoğlu ile yaptığı söyleşiden alınmıştır (5/1/1992).

[5] Prof. Cevat Memduh Altar. "Prof. Ahmet Adnan Saygun'un Ardından." Orkestra: Aylık Müzik Dergisi no. 210 (Şubat 1991): 4.

O sıkıntılı günlerde Atatürk'ün hastalığı ilerlemekte, mûsikî konusuna eski ilgisini gösterememekteydi. Devlet yönetimine tedricen hakim olan bürokratlar, Atatürk'ün özel ilgisi ile önem ve değer kazanmış kişileri kendilerine göre hizaya getirme çabası içindeydiler. Ankara'daki havanın aleyhine değiştiğini gören Saygun, İstanbul Belediye Konservatuvarında hocalığına başlar. Besteci burada hem konservatuvarın arşivlerini inceledi, hem de folk müziği araştırmaları yapmak üzere Doğu Karadeniz illerini ziyaret etti. 1937 yılında, bu dönemde yaptığı araştırmaları *Rize, Artvin ve Kars Havalisi Türkü, Saz ve Oyunları Hakkında Bazı Malumat* adındaki kitapta topladı. *"Bir Orman Masalı"* adlı bale müziği bu dönemde bestelenir, bale öğretmeni Madam Arzumanova tarafından koreografisi yapılarak sahnelenir. Bir çocuk masalından kaynaklanan bu eser mûsikî tarihimizde sahnelenen ilk Türk balesi olarak yerini almıştır.

1939 yılında, vekâlet emrine alınmasından üç yıl sonra, Nafi Atıf Kansu tarafından Halkevleri Müfettişi olarak Ankara'ya atandı, bu sırada Halk Partisi'ne müzik danışmanlığı da yaptı. Bu dönemde Saygun, çalışmalarını kompozisyon ve halk müziği araştırmalarına yoğunlaştırdı. 1940 yılında ise, arkadaşlarıyla beraber Ses ve Tel Birliğini kurdu. Bu kültürel dernek, Türkiye'de klâsik müziğin yaygınlaştırılması için resital ve konser benzeri müzikal faaliyetlerde bulundu.

1942 yılında Adnan Saygun *"Yunus Emre"* oratoryosunu tamamladı. Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'nün özel ilgisi sayesinde *"Yunus Emre"* nihayet 1946 yılında Ankara'da bestecisinin yönetiminde ilk olarak seslendirildiğinde olağanüstü bir başarı kazanmıştır.

1934 yılında *"Özsoy"* ve *"Taşbebek"* operalarının parlak temsillerinden sonra, Saygun, 12 yıl bestelerine gösterilen ilgisizlik çemberini nihayet kırıyor, gücünü tartışılmaz bir şekilde herkese kabul ettiriyordu.

Saygun'un uluslararası arenada kazandığı ilk önemli başarı, 1947'de St. Eustache Korosu ile Lamoureoux Orkestrası'nın Yunus Emre Oratoryosunu Paris'te La Pleyel salonunda bestecinin yönetimi altında seslendirmesidir. Sonraki yıl NBC Senfoni Orkestrası Leopold Stokowski'nin yönetiminde aynı eseri New York'ta seslendirdi. Aralarında Lessing, Mircea Basarab, Mikloş Erdelyi, Jean Perisson, Franz Lintz-Schauer, Niyazi Takizade'nin de bulunduğu birçok önemli sanatçı; ve aralarında Viyana Radyo Senfoni, O. R. T. F. (Fransız Radyo Senfoni Orkestrası), Sofya Radyo Senfoni Orkestrası'nın bulunduğu birçok topluluk Saygun'un eserlerini seslendirmiş ve kaydetmiştir. 1980 yılında A.B.D. Saint Placide'de Kış Olimpiyatları'nın açılışı çerçevesinde, Yunus Emre Oratoryosu'ndan bir bölüm, şef Brock McElhaven'in yönetiminde seslendirilmiştir. Paris konserinde dinleyici olarak bulunan müstakbel Papa XXIII. Johannes *"Yunus Emre"* için: "Ne tuhaf, içten geldiği zaman bütün sanat eserleri Tanrı'yı aynı dille övüyorlar. Bu eserin güzelliğini bir Müslüman kadar bir Katolik de neden anlamasın? Herhalde ben anladım ve heyecanlandım.." der.

Türk mûsiki tarihinin şimdiye kadar dünya çapında en büyük olayı olan *"Yunus Emre"* hiç kuşkusuz Saygun'un hayatında bir dönüm noktası olmuştur. Saygun devlet nezdinde yeniden itibar kazanmış, Ankara Devlet Konservatuvarı'nda kompozisyon öğretmenliğini sürdürmüştür.

1948'de Ankara Devlet Operası'nın yeni binasının açılışı dolayısıyla bir sahnesi temsil edilen, 1953'te ise tamamı sahnelenen anıtsal *"Kerem"* operasından sonra Saygun çalışmalarını daha çok enstrümental eserlere yöneltmiştir.

Halk mûsıkîsi özelliklerinin çok daha soyut biçimde kullanıldığı, Saygun'un kişisel deyişinin iyice belirginleştiği bu eserlerin ilk seslendirilmelerinin çoğu yurt dışında gerçekleştirilmiştir. Bunlardan Op. 27, 1. Yaylı Çalgılar Kuarteti, Paris'te; Op. 29, I. Senfoni, Viyana'da; Op. 34, 1. Piyano Konçertosu, Brüksel'de; Op. 35, 2. Yaylı Çalgılar Kuarteti, New York'ta; Op. 39, 3. Senfoni, Bakü'de ilk olarak seslendirilmişlerdir.

Saygun artık sürekli olarak yabancı ülkelerde uluslararası mûsıkî kongrelerine bildiri vermek üzere davet edilmekte, yazıları dünyanın en önemli mûsıkî organlarında yayınlanmaktadır.

Buna rağmen *"Yunus Emre"*den sonra bile eserlerinin düzenli olarak yurt içinde seslendirilebilmesi için yirmi yıla yakın bir zaman geçmesi gerekmiştir. Türkiye'deki orkestraların Saygun'un eserlerini seslendirmedeki çekingenliklerini, ilk olarak Hikmet Şimşek'in yönettiği bir konserde Saygun'un 1. Senfonisi'ni dinleyip heyecanlanan ve onun öbür orkestra eserlerine büyük ilgi duyan Prof. G.E. Lessing kırmış, onun izinde Saygun'un kendi öğrencilerinden özellikle Hikmet Şimşek, bir ölçüde de Gürer Aykal ve Rengim Gökmen onun eserlerinin yurt içinde daha sık programlara alınmasını sağladıkları gibi, yurt dışı konserlerinde de programlarına almayı başarmış, bu eserlerin bir kısmının plak haline getirebilmesinde önayak olmuşlardır.

Piyanist Gülsin Onay ise onun özellikle piyano eserlerinin yurt dışında tanınmasında çok çaba göstermiştir. Adnan Saygun, 1947'de *International Folk Music Council*'ın (Uluslararası Folk Müziği Sempozyumu) yönetim kuruluna seçildi. Ayrıca Ankara'da *Folklor Araştırmaları Kurumu*'nun da kurulmasında aktif rol oynadı (1955). Saygun., 1964'te vekâlet emrine alınmasından yirmi sekiz yıl sonra, Ankara Devlet Konservatuvarına kompozisyon hocası olarak geri döndü. Bu okulda Saygun, modal müzik hocalığı ve bölüm başkanlığı da yaptı, ancak kompozisyon hocalığını 1972'deki resmî emekliliğine kadar aralıksız sürdürdü. Aynı yıl Saygun, ilk Devlet Sanatçısı ünvanını kazandı. 1973'te, Bakanlar Kurulu'nun özel bir kararıyla resmî yaş haddini aşmasına rağmen besteci, İstanbul Devlet Konservatuvarı'nda kadrolu görevine devam etme hakkı kazandı.[6]

1973'te, TRT Yüksek Kurulu'nda altı yıl sürdüreceği üyelik görevine başladı. Yine 1973'ten 1991'deki vefatına kadar konservatuvarda modal müzik ve kompozisyon öğretmeye devam etti. Saygun'un bütün bu çalışmalarının arasında şairliği de vardı. Bazı operalarının librettolarını ve liedlerinin sözlerini yazmasının dışında şiirlerde yazdı.[7]

Saygun, hayatı boyunca yurt ve dünya çapında, birçok ödül ve madalya ile onurlandırılmıştır. 1949'da Fransız Eğitim Bakanlığı Saygun'u *Palmes Academique* nişanı ve sonraki yıl *Officiel d'Academie* Madalyası ile onurlandırmıştır.

---

[6] İstanbul Devlet Konservatuvarı: Bu okul daha sonra Mimar Sinan Üniversitesine bağlanarak Mimar Sinan ÜniversitEsi Devlet Konservatuvarı adını aldı.
[7] Nilüfer Saygun, söyleşi.

1955'te Batı Alman hükümeti Fransa'yı takiben Saygun'u *Friedrich Schiller* Madalyası ile ödüllendirmiştir. 1958'de İtalyan hükümeti *Stella Della Solideriate* Madalyasının ilk aşamasını, aynı yıl *Harriet Cohen* Uluslararası Müzik Ödüllerinin (Harriet Cohen International Music Award) *Jean Sibelius* Kompozisyon Madalyasını kazanmıştır. Çekoslovak hükümeti, Saygun'u 1974 yılında *Bedrich Smetana* Madalyası ve 1978'de de *Leoğ Janâcek* Madalyası ile onurlandırmıştır. Macaristan hükümeti 1981'de, Saygun'u Bartok ile yaptığı çalışmalardan dolayı *Bela Bartok* Diploması ve I986'da Bartok'u Anma Komitesi, *Pro Culture Hungarica* Ödülü ile onurlandırmıştır.

Türkiye'de, 1948 yılında kendisine verilen İnönü Armağanı'nı takiben, çeşitli hükümetler, belediyeler, üniversiteler, ve dernekler Saygun'u defalarca onurlandırmışlardır. Saygun, 1978'de Ege Üniversitesinin ve 1984'te Anadolu Üniversitesinin verdiği fahri müzik doktorluklarının yanı sıra, 1981'de verilen *Atatürk Sanat Ödülü*'nün de sahibidir. 1983 yılında Mimar Sinan Üniversitesi kuruluşunun yüzüncü yılı dolayısıyla Saygun'u *Osman Hamdi Onur* Madalyası ile, ertesi yıl da *Kültür Bakanlığı Sanat Büyük Ödülü* ile onurlandırmıştır. 1985'te konservatuvarın üniversite sistemine geçmesiyle Saygun Profesör ünvanına hak kazandı ve 1986 yılında Türk Tanıtma Vakfınca *Tütav Ödülü*'ne layık görüldü. 1990 yılında Mersin Belediyesi'nin *16. Kültür ve Sanat Şenliği Onur Ödülü*'nü aldı. Aynı yıl İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin Saygun onuruna verilen konser sonrasında *Büyükşehir Belediyesi Ödülü*'nü aldı. Yine 1990'da Sevda Cenap And Vakfı'nın *Altın Onur Madalyası*'na layık görüldü. 6 Aralık 1990 tarihinde yapılan törende, Saygun'un sağlığının izin vermemesi nedeniyle ödülü öğrencisi Gürer Aykal zamanın Cumhurbaşkanı Turgut Özal'dan hocasının adına teslim aldı.

Ahmed Adnan Saygun, söz konusu törenden tam bir ay sonra, 6 Ocak 1991 tarihinde saat 18:10'da Florence Nightingale Hastanesinde vefat etti. Vefatından biraz önce besteci hasta yatağında, hâlâ Almanya'da basılmakta olan bir eserinin üzerinde düzeltmeler yapıyordu. Ölümünün üzerine Mimar Sinan Üniversitesinde Saygun'un anısına bir tören düzenlendi. Bu törende okulun öğrencileri son vazifelerini yine Adnan Saygun'un eserlerini söyleyerek yerine getirdiler.

SAYGUN'UN ESERLERİNİN VE DİSKOGRAFİSİNİN AÇIKLAMALI BİR LİSTESİ

A) Çevirileri

Çeviri tarihlerine göre kronolojik olarak sıralanmış olan aşağıdaki liste. Saygun' un basılmamış çalışmalarıdır.

1924 Albert Keim. Louis Lumet. *Wagner.* Paris: Pierre Lafitte & Cie.. 1913.

1925 Ernst Friedrich Richter. *Traite* de *contrepoint.* (Bu kitabın orijinali Almancadır:
Lehrbuch des einfachen ınd doppelten Kontrapunkts 1872.

1925-26 *La Grande Encyclopedie.* Paris : Librairie Larousse. [Paris : H. Lamirault et cie. 1885-1902]. Saygun. 31 ciltlik ansiklopedinin bütün müzik terimlerini Türkçeye çevirmiştir.

1926 Salomon Jadassohn. *Trake de Harmonie.* 1893.

1931 Charles Koechlin. *Precis de [s regles dul contrepoint.* Paris. 1926.

1932 Henri Reber. *Trake d'Harmonie.* İlk basımı 1862.

1940 Andre Gedalge. *Trake de la Fugue.* Paris. 1901.

B Kompozisyonlarının Açıklamalı Bir Listesi[1]

Op. 1 Divertimento. Orjinal adı *Divertissement.* Orkestra için. 1930.

Op. 2 Süit: *Preludio. Canzone. Ostinato, Canone. Tema con variazioni.* Piyano için. 1931.

Op. 3 "Ağıtlar." Tenor solo ve erkekler korosu için sözsüz olarak yazılmıştır. 1932.

[1] Bu bölümde kullanılan kaynak liste. Saygun tarafından tashih edilmiştir. Liste Saygun'un kompozisyon öğrencisi. Dr. Özkan Manav'ın izniyle basılmıştır.

Op. 4 Sezişler. Orijinal adı: iki Monodi. İki klarnet için. 1932-33.

Op. 5 "Manastır Türküsü." Ünison koro ve orkestra için, 1933.

Op. 6 "Kızılırmak Türküsü." Solo soprano ve orkestra için. 1933.

Op. 7 Çoban Armağanı. Karma koro için beş halk şarkısı: 1-Sille. 2-Akkoyun meler gelir, 3-Bebek "Elmalı'dan çıkdım yayan," 4-Karadeniz, 5-Kevenk yolu, 1933.

Op.8 Vurma Çalgılı Dördül. Klarnet. Tenor saksofon, vurma çalgılar ve piyano için, 1933.

Op. 9 *Özsoy.* Veya *Feridun.* Bir perdelik konuşmalı opera. Libretto. Münir Hayrettin Egeli. Orijinal olarak 1934'te üç perdelik opera olarak yazılmış ve daha sonra besteci tarafından son iki perdesi çıkarılarak tek perdelik opera haline gelmiştir.

Op.10 İnci'nin Kitabı. Piyano için yedi parça: 1-İnci. 2-Afacan "Kedi," 3-Masal. 4-Kocaman Bebek. 5-Oyun, 6-Ninni. 7-Rüya. Orijinal olarak 1934'te piyano için bestelenmiş, orkestrasyonu besteci tarafından 1944 yılında yapılmıştır.

Op. 11 *Taşbebek.* Bir perdelik opera. Libretto. Münir Hayrettin Egeli. 1934.

Op.12 Sonate. Viyolonsel ve piyano için. 1935.

Op.13 Sihir Raksı. Orkestra için. Orijinali Taşbebek operasının bir parçasıdır ve operadan ayrı olarak ilk 1939 yılında Ankara'da yorumlanmıştır.

Op.14 Halk Oyunları Demeti. Orkestra için üç parça: 1-Zeybek. 2-Enterlüd. 3-Horon. 1937.

Op.15 Sonatina. Piyano için. 1938.

Op. 16 "Masal." Tenor ve orkestra için lied. Metin: A. Muhip Dranas, 1939. Ayrıca ses ve piyano transkripsiyonu da vardır.

Op. 17 Bir Orman Masalı. Bir çocuk masalı üzerine orkestra için koreografik süit, 1939-43.

Op.18 Dağlardan-Ovalardan. On halk şarkısı. Karma koro için: 1-Ayşem Nerden Geldin, 2-Asker Oldum Piyade, 3-Ay Doğar Giresun'dan. 4-Kozanoğlu. 5-Çaktım Çaktım Almadı. 6-Hem Okudum Hemi Yazdım, 7-Evlerinin Önü, 8-Konyalı, 9-Havuz Başının Gülleri. 10- İzmir Zeybeği, 1939.

Op.19 Eski Üslupta Kantat: Karanlıktan Işığa. Soprano, tenor ve bas solo, koro, ve orkestra için. Metin. B. Kemal Çağlar, 1941.

Op.20 Sonate. Piyano ve keman için. 1941.

Op.21 "Geçen Dakikalarım."' Solo bas ve orkestra için lied. Metin. N. Fazıl Kısakürek, 1941.

Op.22 Bir Tutam Kekik. Karma koro için on halk şarkısı. Son şarkı Op. 22. No. 10 "Katibim Türküsü Üzerine Varyasyonlar." 1943.

Op.23 Dört Türkü. Bas ve piyano için dört halk şarkısı: 1-Estergon Kalesi, 2-Harmandalı, 3-Köroğlu, 4-Sivas Düz Halayı, 1945. Daha sonra, bu on halk şarkısından üçü orkestra için de uyarlanmıştır.

Op.24 Halay. Orkestra için. 1943.

Op.25 Anadolu'dan. Piyano için üç parça: 1-Meşeli. 2-Zeybek. 3-Halay. 1945.

Op.26 *Yunus Emre.* Üç bölümlü oratoryo: Soprano, alto. tenor, bas solo, koro ve orkestra için, 1942. Bu yapıt Fransızca, ingilizce. Macarca ve Almancaya da çevrilmiştir.

Op.27 Birinci Yaylı Çalgılar Dördülü. Büyükelçi Edwin C. Wilson'a adanmıştır, 1947.

Op.28 *Kerem.* Üç perdelik opera. Libretto. Selahattin Batu. 1947-52.

Op.29 Birinci Senfoni. 1953.

Op.30 İkinci Senfoni, 1958.

Op. 31 Partita. Viyolonsel için, 1954

Op. 32 Üç Ballade. Piyano eşliğinde ses için: 1-Şeytanın Rüyası, 2-Altın Söğüt, 3-Zenci Şarkısı, Metin I950'de Saygun tarafından Türkçeye Amerikan halk ballade'larından çevrilmiş. 1956'da bestelenmiştir.

Op. 33 Demet. Keman ve Piyano için süit. Dört bölümden oluşur. Türk halk müziğinden ilham alınarak yazılmıştır: 1-Prelüd, 2-Horon, 3-Ağır Zeybek, 4-Sepetçioğlu.

1955. Ayrıca Horon başlıklı bir klarnet ve piyano transkripsiyonu da bulunmaktadır.

Op. 34 Birinci Piyano Konçertosu, 1957-58.

Op. 35 İkinci Yaylı Çalgılar Dördülü. 1957. Bu yapıt Elizabeth Sprague Coolidge Foundation (vakfi) tarafından ısmarlanmıştır. El yazması ve eskizleri Washington D.C. Library of Congress'de sözü geçen vakfa ait bölümde bulunmaktadır.

Op. 36 Partita. Solo keman için. 1961.

Op. 37 Ölünün Kitabı. Eski Mısır yazıtlarından esinlenmiş beş parça 1960.

Op. 38 Aksak Tartılar Üzerine 10 Etüd. Piyano için. Saygun bu eseri Üçüncü Senfoni'den önce yazmaya başlamış ve son iki etüd senfoniden sonra 1964'te tamamlanmıştır.

Op. 39 Üçüncü Senfoni. 1960.

Op. 40 Töresel Musiki: Okuma Kitabı. Devlet Konservatuvarı'ndaki solfej derslerinde kullanılmak için yazılmış okuma kitabı. İlk basımı 1967'de İstanbul'da Eğitim Bakanlığı'nca yapılmıştır.

Op. 41 On Türkü. Orijinali ses ve piyano için. 1962. Daha sonra ses ve orkestra için transkripsiyonu da yapılmıştır.

Op. 42 Üçül. Obua. klarnet ve arp için 1966.

Op. 43 Üçüncü Yaylı Çalgılar Dördülü. 1966.

Op. 44 Keman Konçertosu. 1967.

Op. 45 Aksak Tartılar Üzerine 12 Prelüd. Piyano için. 1967.

Op. 46 Üfleme Çalgılar Beşili. 1968.

Op. 47 Aksak Tartılar Üzerine 15 Parça. Piyano için, 1967.

Op. 48 Dört Ezgi. Ses ve piyano için. Metin. Selahattin Batu. 1977. Daha sonra ses ve orkestra transkripsiyonu da yapılmıştır.

Op. 49 Deyiş. Yaylı sazlar orkestrası için, 1971.

Op. 50 Üç Prelüd. iki arp için, 1973.

Op. 51 Duyuşlar. Üç kadın sesi için. 1935.

Op. 52 *Köroğlu.* Üç perdelik opera. Libretto. Selahattin Batu. 1971-73.

Op. 53 Dördüncü Senfoni. 1974.

Op. 54 Ağıtlar "İkinci Defter." Saygun'un Op. 3 "Ağıtlar'ının devamı. Tenor solo ve erkekler korosu için. 1974.

Op.55 Üçül. Obua. klarnet ve piyano için, 1975.

Op. 56 Ballade. iki piyano için, 1975.

Op. 57 Ayîn Raksı. Orkestra için. 1975.

Op. 58 Aksak Tartılar Üzerine 10 Parça. Piyano için. 1976.

Op. 59 Viyola Konçertosu. 1977.

Op. 60 İnsan Üzerine Deyişler "Birinci Defter." Ses ve piyano için beş şarkı. Metin. A. A. Saygun, 1977. 1984'te ses ve orkestra transkripsiyonu da yapılmıştır.

Op. 61 İnsan Üzerine Deyişler "ikinci Defter." Ses ve piyano için beş şarkı. Metin, A. A. Saygun. 1977. 1987'de ses ve orkestra transkripsiyonu da yapılmıştır.

Op. 62 Oda Konçertosu *"Concerto da Camera."* Yaylı sazlar orkestrası için. 1978.

Op. 63 İnsan Üzerine Deyişler "Üçüncü Defter." Ses ve piyano için bir şarkı. Metin. A. A. Saygun. 1983'te ses ve orkestra transkripsiyonu da yapılmıştır.

Op. 64 İnsan Üzerine Deyişler "Dördüncü Defter." Ses ve piyano için bir şarkı. Metin. A. A. Saygun, 1978. Daha sonra ses ve orkestra transkripsiyonu da yapılmıştır.

Op. 65 *Gılgameş.* Üç perdelik epik dram. Metin. A. A. Saygun. 1964-70.

Op. 66 İnsan Üzerine Deyişler "Beşinci Defter." Ses ve piyano için beş şarkı. Metin. A. A. Saygun, 1978. Daha sonra ses ve orkestra transkripsiyonu da yapılmıştır.

Op. 67 *Atatürk'e ve Anadolu'ya Destan.* Sololar, koro ve orkestra için. Metin. A. A. Saygun. 1982.

Op. 68 Dört Arp için Üç Türkü. 1983.

Op. 69 İnsan Üzerine Deyişler "Altıncı Defter. Ses ve piyano için beş şarkı. Metin. A.A. Saygun. 1984'te ses ve orkestra transkripsiyonu da yapılmıştır.

Op. 70 Beşinci Senfoni. 1984.

Op. 71 İkinci Piyano Konçertosu. 1989.

Op. 72 Orkestra için Çeşitlemeler. 1986.

Op. 73 Poem. Üç piyano için, 1986.

Op. 74 Çello Konçertosu. 1987.

Op. 75 Bir Kumru Masalı, bale. 1986-87.

Op. 76 Sonate -'Piyano îçin." 1990.

Op. 77 Yaylı Sazlar İçin Kuartet. Bu bitmemiş dördüncü yaylı sazlar kuartetinin tamamlanmış iki bölümü bulunmaktadır. Birinci bölüm: *Lento, allegro,* ve ikinci bölüm: *Animato,* 1990.

C) Opus Numarası Verilmemiş Kompozisyonları

1- Orkestra için Üç Parça. Üç parçadan ilki 1931 Martında Paris'te, ikincisi aynı yılın Eylülünde İzmir'de, ve üçüncüsü 1933'te Ankara'da yazılmıştır.

2- Ölüler. Büyük orkestra için üç bölümlü süit (üçüncü bölüm koro ile). 1932. Halil Baltacıoğlu'nun *Ölüler* oyunu için yazılmıştır.

3- İki Motet. Dört partili karma koro için 16. yüzyıl tarzında yazılmıştır(1932).

4- Burlesque. Piyano ve orkestra için 1933.

5- Beş Yakarış. Dört partili karma koro için nota bilsin bilmesin herkesin söyleyebileceği bir şekilde yazılmıştır (1933), Metin. A. A. Saygun.

Ç) Kitapları

Ahmed Adnan Saygun. *Türk Halk Musikisinde Pentatonism.* İstanbul: Numune Matbaası, 1937.

--------. *Rize. Artvin* ve *Kars Havalisi Türkü. Saz ve Oyunları Hakkında Bazı Malumat,* İstanbul: Numune Matbaası, 1937.

--------. *Halk Türküleri: Yedi Karadeniz Türküsü ve Bir Horon,* İstanbul: İstanbul Konservatuvarı, Folklor Külliyatı, 1938.

Ahmed Adnan Saygun. *Halkevlerinde Musikî.* Ankara: 1940.

--------. *Yalan: Sanat Konuşmaları.* Ankara: Doğuş Matbaası, 1945.

--------. Halil Bedii Yönetken. *Lise Müzik Kitabı, Sınıf: 1.* İstanbul: Milli Eğitim Basımevi. 1951.

--------. *Karacaoğlan: Yeni Bilgiler-Bir Rivayet-Melodiler.* Ankara: Doğuş Matbaası, 1952.

--------, . *Lise Müzik Kitabı II.* İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.1953.

--------. *Türk Dil Kurumu Terim Anketleri: Müzik.* Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları. 1954.

--------, . *Lise Müzik Kitabı I-II-III İstanbul: Maarif Basımevi,1955.*

-------- . *Musikî Temel Bilgisi: Musikî Nazariyatı Kitap I.İ*stanbul: Milli Eğitim Basımevi. 1956.

-------- . *Musikî Nazariyatı: Birinci Kitap.* İstanbul: Maarif Basımevi. 1958.

-------- . *Musikî Temel Bilgisi: Musikî Nazariyatı Kitap II.* İstanbul: Milli Eğitim Basımevi. 1961.

-------- . *Musikî Temel Bilgisi: Musikî Nazariyatı Kitap III.* İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1962.

-------- . *Toplu Solfej Kitap I.* İstanbul: Milli Eğitim Basımevi. 1964.

-------- . *Toplu Solfej Kitap II . İ*stanbul: Milli Eğitim Basımevi. 1964.

-------- . *Musikî Temel Bilgisi: Musikî Nazariyatı Kitap IV.* İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1966.

-------- . *Bela Bartok's Halk Music Research in Turkey.* Budapest: Akademia Kiado. 1976.

-------- . *Atatürk ve Musikî: Onunla Birlikte O'ndan Sonra.* Ankara: Sevda Cenap And Vakfi Yayınları. 1982.

D) Makaleleri[2]

"Araştırmalar: Kompozitörün Çalışmalarına Dair," Ankara: Musikî Muallim Mektebi Mecmuası. (1934).

"Derebeyi Türküsü." *Müzik* Dergisi. 11 (1935).

"Türk Müziğinin inkişaf Yolu." in *Ülkü Halkevleri Dergisi 7,* no. 42 (1936).

"Alacahöyük Derlemeleri Münasebetiyle." *Oluş Haftalık Edebiyat ve Fikir Mecmuası* 2. no. 32 (1939).

"Halk Musikisi." *Yücel Aylık Sanat ve Fikir Mecmuası* 11. no. 62 (1940).

2" Bu listenin büyük bir kısmı *Abmed Adnan Saygun Semineri Bildirileri'nde* yer alan Adnan Atalay tarafından sunulmuş "Saygun'un Eserleri." makale ve bildirgesinden yararlanılarak yazılmıştır (İzmir: İzmir Filarmoni Derneği Yayınları. 1987) 37-40.

"Musiki Terbiyesine Dair." *Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi* 16. no. 89 (1940).

"Musiki Davamız." *Ülkü Milli Kültür Dergisi: Yeni Seri* 1. no. 2 (1941).

"Musiki Davamız: Sanat Adamının Yolunu Kim Çizer?" *Ülkü Milli Kültür Dergisi: Yeni Seri* 1. no. 6 (1941).

"Musiki Davamız: Gençliğin Terbiyesinde Musiki." *Ülkü Milli Kültür Dergisi: Yeni Seri* 1. no. 9 (1942).

"Musiki Davamız: Gençliğin Musiki Terbiyesi İçin Ne Yapmalıyız?" *Ülkü Milli Kültür Dergisi: Yeni Seri* 1. no. 11 (1942).

"Musiki Davamız: Musiki Terbiyesi ve Radyo Neşriyatı." *Ülkü Milli Kültür Dergisi: Yeni Seri 2,* no. 16 (1942).

"Musiki Davamız: Radyo'da Garp Musikisi," *Ülkü Milli Kültür Dergisi: Yeni Seril,* no. 20 (1942).

"Anadolu Çağırıyor," *Ülkü Milli Kültür Dergisi: Yeni Seri* 1. no. 12 (1942).

"Musiki Hayatı: Radyo Musiki Yayınları Hakkında," *Ülkü Milli Kültür Dergisi: Yeni Seri* 3. no. 26 (1942).

"Bitmez Tükenmez Anadolu," *Ülkü Milli Kültür Dergisi: Yeni Seri* 3. no. 26 (1943).

"Musiki Davamızda Folklor Çalışmalarımız." *Millet ilim F.S.M.* 1. no. 12 (1943).

"Bir Halklor Enstitüsü Hakkında." *Ülkü Milli Kültür Dergisi: Yeni Seri* 4. no. 41 (1943).

"Türk Halk Musikisinde Pentatonizm." *Musiki Ansiklopedisi* 1. Cilt. Melek Musiki Yayınevi. Bozkurt Matbaası. 1947.

"Les divers aspects de la musique Turque." Ankara: Milli Eğitim Basımevi. 1948.

"Halkevlerinin Musiki Çalışmaları." *Ülkü Milli Kültür Dergisi: Üçüncü Seri* 2. no. 15(1948).

"Musikimiz Nereye Gidiyor: Hamle. Hayatın da Zaruretidir. Sanatın da." *Şadırvan* 1. no. 1 (1949).

"Musikimizde Olup Bitenler: Bir Varmış Bir Yokmuş." *Şadırvan* 1. no. 5 (1949).

"Yolumuzu Aydınlatacak Işık Nerede," *Şadırvan* 1. no. 8 (1949).

"Ağıtlar ve Sembol-Ölüyü Yaşatan Sanat." *Şadırvan* 1. no. 9 (1949).

"Düşüp Kalkmalar Geçer. Yol Değişmez." *Şadırvan* 1. no. 9 (1949).

"Sanatın Ana Kaynağı." *Şadırvan* 1. no. 15 (1949).

"Halk Müziğinin Derlenmesi." *Müzik Görüşleri* 1 (1949).

"Anadolu Halk Oyunları ve Ayini Karakterleri." *Müzik Görüşleri 4* (1950).

"Halk Türkülerinin Notaya Alınması." *Müzik Görüşleri* 8 (1950).

"Bartok in Turkey." *Musical Quarterly* 37, no. 1 (January 1951): 5-9.

"La Musique Turque." *Histoire de la musique.* Paris: Gallimard. 1 (1960): 573-617.

"Can Kardeşim Mahmut için," *Türk Halklor Araştırmaları* 7, no. 152 (1962).

"Quelques reflexions sur certaines affinites des musiques halkloriques turque et hongroise." *Studia Musicologica* 1-4 (1963): 515-24.

"Musiki Davamız. *OPUS Aylık Müzik Dergisi* 28 (1965).

"Anadolu Oyunları ve İnanç Özellikleri Üstüne," *Yakutiye* 6 (1965).

"Yunus Emre," İstanbul: İstanbul T. T. Bankası Kültür Yayınları (1971).

"İnsan ve Yunus Emre," İnsan ve Yunus Emre Semineri'nde sunulmuş bildirge (6-8 Eylül. 1971).

"Benim Anlayışıma Göre Köroğlu," İstanbul: İstanbul Festivali (2 Haziran-15 Temmuz, 1973). İstanbul Uluslararası Festivali'nin festival kitabında.

"Aşk Gelicek Cümle Eksikler Biter," İstanbul: İstanbul Festivali (2 Haziran-15 Temmuz, 1973) s. 154.

"Atatürk ve Cumhuriyet Devrinde Türk Operasında ilk Kımıldanış," *Kültür ve Sanat* 2 (1973).

"Halk Musikisinin Derlenmesi ve Notaya Geçirilmesi." *Folklora Doğru* 34 (1974)

"Kişisellikten Yöreselliğe." *Köken 2* (1974).

"Aydın Gün ile Ortak Çalışmalarım." *Orkestra: Aylık Müzik Dergisi* 12 no. 114 (1974).

Ortadoğu Töresel Musikisinde Musiki Anlatımının Temel ilkeleri," *Folklora Doğru 38* (1975). *

"Anadolu Dansları ve Bunların Ayinsel Niteliği Üstüne." *Folklora Doğru* 39 (1975).

"Musiki ve Toplumsal Hayat." *Folklora Doğru* 40 (1975).

"Ezginin Doğuşu." *Folklora Doğru* 44 (1975).

"Atatürk'ün Sanat ve Müzik Anlayışı ve Günümüzdeki Tefsiri." *Orkestra: Aylık Müzik Dergisi* 14. no.143 (1985).

"Gelenek. Milliyet ve Musiki." *Orkestra: Aylık Müzik Dergisi* 14. no. 145 (1985).

"Kardeşim Cemal." *Orkestra: Aylık Müzik Dergisi* 14. no. 146 (1985).

"Tetrakordal Yapı ve Mese"nin İşlevi." *Orkestra: Aylık Müzik Dergisi* 16. no. 151 (1986).

"Atatürk. Milli Kültür ve Musiki." *Orkestra: Aylık Müzik Dergisi* 17. no. 158(1986).

"Türk Halk Musikisinde Pentatonizm Broşürü Üzerine." *Orkestra: Aylık Müzik Dergisi* 17. no. 160 (1986).

"Aşk Gelicek Cümle Eksik Biter" *Orkestra: Aylık Müzik Dergisi* 210 (Şubat. 1991):

2-14. Bu makale ilk olarak 1978 yılında İstanbul Devlet Operası'nın Yunus Emre Oratoryosu temsili için basılmış program notlarında yeralmıştır (ayrıca 1973 İstanbul Festivali'nde de yeralır).

E) Diskografisi[3]

Op. 9 *Özsoy Operası.* Orhan Tanrıkulu. şef. Ankara Devlet Opera ve Bale Orkestrası. Korosu ve Solistleri. *Atatürk ve Adnan Saygun* kitabının ek CD'si. CD Boyut Müzik. 1997.

Op. 10 İnci'nin Kitabı. Vedat Kosal. piyano. Phil. Lip Verlag Munich.

Op.10/A İnci'nin Kitabından. Verda Erman, piyano. EMINDRSK-N. 323.

Op.10/C. G İnci'nin Kitabından [Org düzenlemesi]. Leyla Pınar. org. Museum/MMD/SABAM 16368. MMD 010/93-CD.

Op.15 Sonatine. Gülsin Onay. piyano. PRE 66027 AUL-CD.

Op.22 No. 10 Koro İçin Çeşitlemeler ("Katibim Şarkısı Üzerine Çeşitlemeler"). Hikmet Şimşek, şef. Kültür Bakanlığı Korosu. Hungaroton HCD 31523-CD,

Op. 23 Üç Şarkı. Erol Erdinç, şef. Atilla Manizade. bas. Sofya Radyo Senfoni Orkestrası. UPR Classics UP92001-CD.

Op.23 Köroğlu'ndan Dört Şarkı. Ayhan Baran. bas. Judith Uluğ, piyano. *Zaman İçinde Müzik* kitabına ek CD No. 10, Yapı Kredi Yayınları. 1994. Müzikotek Kla-1 TR 16.

Op. 26 *Yunus Emre Oratoryosu* [Almanca söylenmiştir). Hikmet Şimşek, şef. Ferenc Zapszon, koro şefi. Ibolya Verebics, soprano. Eva Panczel, kontralto. György Korondi. tenor. Sandor Blazsö, bas. Budapeşte Senfoni Orkestrası. Macar Radyo ve Televizyon Korosu ve Solistleri. Hungaroton SPLX 31077-78-LP.

---

3 Bu listenin büyük bir kısmı Evin Ilyasoğlu'nun *Çağdaş Türk Bestecileri: Contemporary Turkish Composers* (İstanbul: Pan Yayıncılık. 1998ı adlı kitabından yararlanılarak yazılmıştır.

Op. 26 *Yunus Emre Oratoryosu* [Türkçe söylenmiştir). Hikmet Şimşek, şef. Müfide Özgüç, Soprano. Cemaliye Kıyıcı, alto. Pekin Kırgız, tenor. Bülent Ateşoğlu, Bas. Ankara Devlet Opera Koro ve Orkestrası. Bir Ankara Devlet Opera ve Bale Prodüksiyonu. A 910001-CD.

Op.26. No. 6. 11 Yunus Emre Oratoryosu'ndan iki Arya. Erol Erdinç, şef. Atilla Manizade, bas. Sofya Radyo Senfoni Orkestrası. UPR ClassicsUP92001-CD.

Op.26 Halk Türküleri ve Yunus Emre Oratoryo'sundan İki Arya. Ömer Temizel, tenor. Vedat Kosal. piyano. Coriolan Classic zwischen Orient Okzident, Vol. 2-CD.

Op. 27 *Yaylı Çalgılar Dörtlüsü No. 1.* Anadolu Yaylı Çalgılar Dörtlüsü. Hungaroton HCD 31521.

Op. 29 *Birinci Senfoni.* Howard Griffiths, şef. Northern Sinfonia. Koch/Schwann 367462.

Op. 33 Horon [Demetten]. Saim Akçıl, keman. Wim Wijinbergen, piyano. Universe Production LS29.

Op. 34 *Birinci Piyano Konçertosu.* Igor Zhukov. piyano. Niyazi Takizade. şef. State Symphony Orkestra of Cinematography. Melodia Mezhdunarodnya Kniga D-011581-11582.

Op. 34 *Birinci Piyano Konçertosu.* Gülsin Onay, piyano. Gürer Aykal, şef. Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestralı. Nonesuch 9714171. Polonya.

Op. 34 *Piyano Concerto No. 1.* Gülsin Onay, piyano. Gürer Aykal. şef. NDR Rundfunkorchester Hannover. Koch/Schwann 313502 Hl-CD.

Op. 35 *İkinci Yaylı Çalgılar Dördülü.* Juilliard String Quartet. *The Library of* Congress'in Müzik bölümü ve Kayıt Laboratuarı'nda bulunmaktadır. LWO 2737.

Op. 38 Dört Etüd (Aksak Tartılar Üstüne On Etüd'den no. 4. 7. 9 ve 1) Gülsin Onay, piyano. Apparto-Schvvann APO 86407-CD.

Op.39 Üçüncü Senfoni'den "Lento." Niyazi Takizade. şef. State Symphony Orchestra of Cinematography. Melodia Mezhdunarodnya Kniga D-011581 -11582.

Op. 41 Dört Şarkı. Erol Erdinç, şef, Atilla Manizade, bas. Sofya Radyo Senfoni Orkestrası. UPR Classics UP 92001-CD.

Op. 41 Beş Halk Şarkısı. Ayhan Baran, bas. Hikmet Şimşek, şef. Budapeşte Filarmoni Orkestrası. Hungaroton 31455-CD.

Op. 45 Aksak Tartılar Üstüne Oniki Prelüd. Gülsin Onay, piyano. PRE 66027 AUL-CD. Ayrıca. Koch/Schwann Aulos 313822-CD.

Op. 50 İki Prelüd (Üç Prelüd'den). Aristid von Wurtzler, şef. New York Arp Topluluğu. Musical Heritage Society MHS 1844.

Op. 57 Ayin Raksı. Hikmet Şimşek, şef. Moskova Radyo ve Televizyon Senfoni Orkestrası. Sabah Duru Prodüksiyon SD05 Raks Müzik 9713661.

Op. 59 *Viola Konçertosu.* Ruşen Güneş, viola. Gürer Aykal, şef. Londra Filarmoni Orkestrası. Koch/Schwann Musica Mundi CD 311002 H-CD.

Op. 60 Beş Şarkı (İnsan Üzerine Deyişler: Birinci Defter). Hikmet Şimşek, şef. Işın Güyer, mezzo soprano. Budapeşte Senfoni Orkestrası. Hungaroton SPLX 3107778.

Op. 62 *Concerto da Camera* (Oda Konçertosu). Gürer Aykal, şef. Ankara Oda Orkestrası. Sevda Cenap And Müzik Vakfı.

Op. 62 *Concerto da Camera* (Oda Konçertosu). Howard Griffiths, şef. Northern Sinfonia. Koch/Schwann 367462.

Op. 71 *İkinci Piyano Konçertosu.* Gülsin Onay, piyano. Gürer Aykal, şef. NDR Rundfunkorchester Hannover. Koch/Schvvann 313502 Hl-CD.

Op. 72 Orkestra için Çeşitlemeler. Gürer Aykal, şef. Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası. *Muzıka-yı Hümayun'dan Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasına* kitabının ek CD'si. Boyut Müzik. 1996.

3. SONAT'IN FORM ANALİZİ

1. BÖLÜM

Andante tempo ile başlayıp bölüm sonuna kadar tempo değişiklikleri ile devam etmektedir. Eser kemandaki ilk temayla başlar. Yirmi altıncı ölçüde piyanoda duyulan Tam ton gamı ile bağlayıcı görülür. Otuz altıncı ölçüde ikinci tema piyanoda gelir. Kırk altıncı ölçüde gelen Tamamlayıcı' nın ardından elli dokuzuncu ölçüde gelişme başlar. Altmış dokuzuncu ölçüde piyano da Tam ton gamı duyulur. Yüz ikinci ölçüde yeniden sergi ile keman temayı tekrar gösterir. Yüz onbeş' inci ölçüde kemanda duyulan makamsal ezgilerle birlikte bağlayıcı görülür. Yüz yirmi ikinci ölçüde ikinci tema tekrar piyano' da gelir. Yüz otuz üçüncü ölçüde başlayan tamamlayıcı ile bölüm sona erer.

2. BÖLÜM

İkinci bölüm tamamen horon havasındadır.

A) Horon

Horon. Karadeniz Bölgesine özgü bir danstır. Bu dans. çabuk ve akıcı bir şekilde oynanır. Hem yalnız erkekler, hem yalnız kadınlar hem de karışık dansçılar tarafından oynanır ancak eşlik, hep kemence tarafından yapılır. Saygun, *Rize, Artvin ve Kars Havalisi Türkü, Saz ve Oyunları Hakkında Bazı Malumat* adı altında basılmış olan araştırmasında bu dansın kökenini tartışmıştır.[1] Burada Saygun. iki ihtimal üzerinde durmuştur: 1- Horon Yunan asıllıdır ve buradan Avrupa'ya

---

[1] A. Adnan Saygın. *Rize. Artvin re Kars Havalisi Türkü. Saz ve Oyunları Hakkımla Bazı Malumat* (istanbul: Numune Matbaası. 1937). 1941-42 yıllarına kadar Saygun. soyadını Saygın şeklinde yazmıştır (Sir Michael Tippet. *Beki Bar tok Letters* [Ne\v York: St. Martin.1971J.422).

yayılmıştır ve 2- Horon'un kökeni Orta Asya'dır ve buradan Avrupa'ya yayılmıştır.[2] Saygun Fransız *Carole* ve Yunan yopoç (Latin alfabesinde "horos"' olarak yazılır) danslarını horon ile karşılaştırmıştır. Bu karşılaştırmasında yazar. Orta Asya, Fransız ve Yunan danslarında dansçıların halka halinde oynaması şeklindeki ortak noktaya dikkat çekmiştir. Ancak Saygun yine aynı karşılaştırmada, sözü geçen danslardaki karakteristik farkları da ortaya koymuştur ki. burada eşlik eden enstrümanlarda görülen ayrılıklardan da söz etmiştir. Saygun. üç ayrı dilde geçen sözcüğün orijini olarak Kuzeydoğu Sibirya'da Yakut dilinde bulunan hor- kökünü göstermiştir. Saygun. kesin bir sonuca varmadan bu konuda daha ağırlıklı araştırmaya gerek olduğunu da eklemiştir. Ancak gelecekte yapılacak araştırmalarda yukarıda sözü edilen iki olasılığın üzerine gidilmesini de önermiştir.[3]

Karadeniz Bölgesinde değişik yörelere göre çeşitleri olsa da. bütün horonları birbirine bağlayan bazı karakteristik unsurlar bulunmaktadır. Horonu, dansçılar ya yarım ay şeklinde ya da düz bir sıra halinde oynarlar. Dans genellikle ya hilal ya düz bir sıra biçiminde başlasa da bazen tam bir daire halinde de bulunabilir. Dans önce öne arkaya küçük adımlarla başlar ve zamanla bunu başka figürler izler. Dansçılar birbirlerine küçük parmaklarından bağlıdır. Eller omuz hizasında tutulur ve bazen bel seviyesine kadar iner, ki bu durum eller koparılmadığı halde vücudun iki yana döndürüldüğü enerjik figürün pozisyonudur. Başka karakteristik figürler arasında ayakları yere vurmak ve çabukça çömelmek de vardır. Kemençeci haykırmak suretiyle dansçıları önceden uyarır, ki bu sonraki dans figürünün habercisidir. Horonda bir ikinci lider ise sondaki mendil tutan dansçıdır. Bu kişi mendili dans boyunca havada sallar. Ayrıca dansçılar heyecandan ıslık vs. türü sesler de çıkarırlar.

---

[2] Saygın. *Rize, Artvin ve Kars Havalisi Türkü. Saz ve Oyunları Hakkımla Bazı Malumat.* 11.

[3] Aynı eser

Kemençeci dans boyunca yarım ayın ortasında durur ve "Haydi Uşaklar!" gibi cesaretlendirici sözler ile dansçıları gayrete getirir (Figür 21).[4]Horonun müziksel kimliği de dans edilen kısmı gibi hayret verici birçok özellik taşır. Ritmik olarak çabuk bir yedi sekizliktir. Tempo bakımından ise Saygun, keman eserlerinde horonu bir ölçüye 69'dan (Demet, ikinci bölüm), bir ölçüye 60'a (Keman Piyano Sonatı, ikinci bölüm) kadar değişen çabuklukta yazmıştır. Ritmik bakımdan horonun alt bölünmeleri değişebilir (2+2+3. 2+3+2 ya da 3+2+2) ancak bu dansta 7'li bölünmeii zaman hiç değişmez. Notaya aktarıldığı zaman horon ya 7/8'lik ya da 7/16'lık zamanda yazılır. Horonun bitişi de hep ani olur ve şarkı olarak söylendiğinde ritmik yapının bu halk dansında daha önemli olması nedeniyle, sözler (güfte) özellikle mısra sonlarında birçok zaman yarıda kalır.

İkinci bölüm ölçüye 60 metronom yazılmış hızlı bir bölümdür. Bölüm kemanın on beş ölçülük solo girişi ile başlar. On altıncı ölçüde A teması başlar. Yirmi sekizinci ölçüde kemandaki tema piyanoda duyulur. Kırk dördüncü ölçüde B teması duyulur. Yetmiş altıncı ölçüde A teması tekrar kısa bir şekilde duyulur. Yüz dördüncü ölçüde C teması görülür. Yüz yirmi ikinci ölçüde kemanın eşlik ettiği ve ezginin piyano' da olduğu görülür.Yüz otuz dördüncü ölçüde keman' ın solo' su yüz kırk beşinci ölçüde ikinci A temasına bağlanır. Piyano ve kemanda tekrar eden ezgiler ile bölüm sona erer.

3. BÖLÜM

Şarkı söyler gibi ve ağır olan üçüncü bölüm 3 bölmeli lied biçimindedir. A teması ile başlayan bölüm yirmi birinci ölçüde B temasını gösterir. Otuz dördüncü ölçüde C teması görülür. Piyano ve kemanda tekrar eden tema ellinci ölçüde tekrar A

---

[4] Saygın. *Rize. Artvin ve Kars Havalisi Türkü. Saz ve Oyunları Hakkında Bazı Malumat*

temasını sergiler. Altmış birinci ölçüde B teması gelir. Bölümün son üç ölçüsünde piyano' da C temasını hatırlatan ezgi duyulur ve bölüm sona erer.

4. BÖLÜM

Allegro tempo ile başlayan dördüncü bölümde ilk bölümde olduğu gibi tempo değişiklikleri olmaktadır. Bölüm A teması ile başlar. Yirmi altıncı ölçüde piyanonun eşliğiyle B teması başlar otuzuncu ölçüde kemanın melodisi duyulur. Elli birinci ölçüde yine piyanonun girişiyle C teması duyulur.Yetmiş' inci ölçüde gelen büyük bir köprü bölümü tekrar A temasını götürür. Bölüm' ün başına röpriz yapılmış gibi aynı melodi duyulur ve yüz ikinci ölçüde B teması gelir.

3. GENEL ÇALIŞMALAR

Ahmed Adnan Saygun'un op. 20 "Keman sonatı" nı çalışırken yorumcunun karşılaşabileceği teknik zorlukları şöyle sıralayabiliriz:

1)Entonasyon çalışması

2) Çift ses ve Oktavlar

II / 86-87

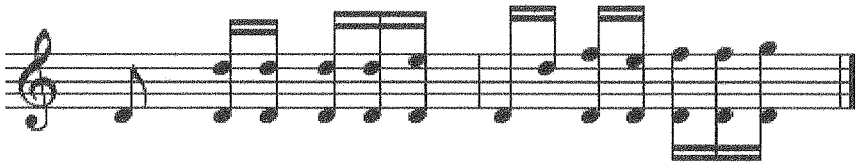

3) Tek ses ve Çift ses pozisyon geçişleri

I / 75-76

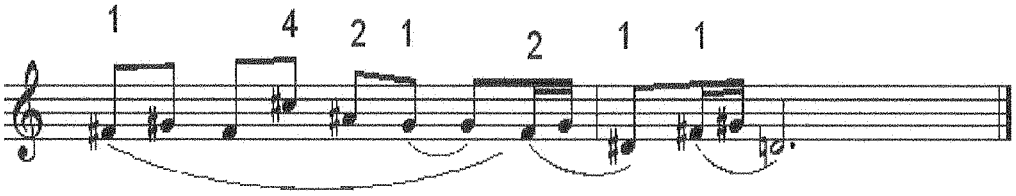

II / 164-165

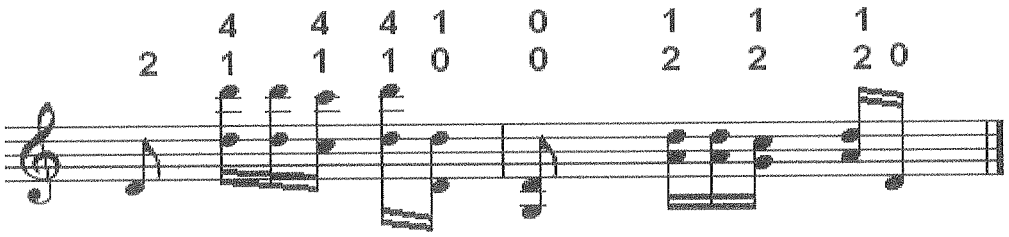

4) Aynı ritm grubunun uzun süre devam ettiği pasajların çalışılması

IV / 5

3.1. Entonasyon Çalışması

Entonasyon çalışması için yorumcuya önerilen teknik çalışma yöntemlerini şöyle sıralayabiliriz:

3.1.a. Kemanın boş telleriyle (sol , re , la , mi) aynı olan sesleri birlikte çalarak çalışmak

I / 108-109

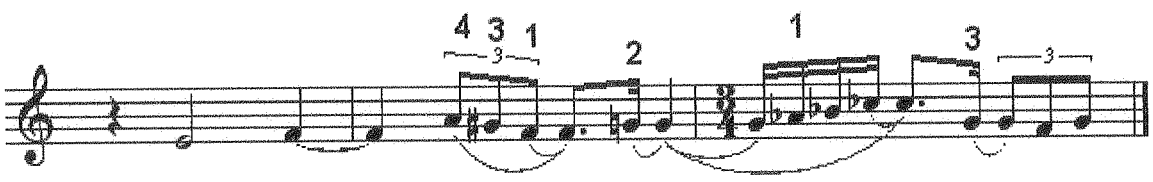

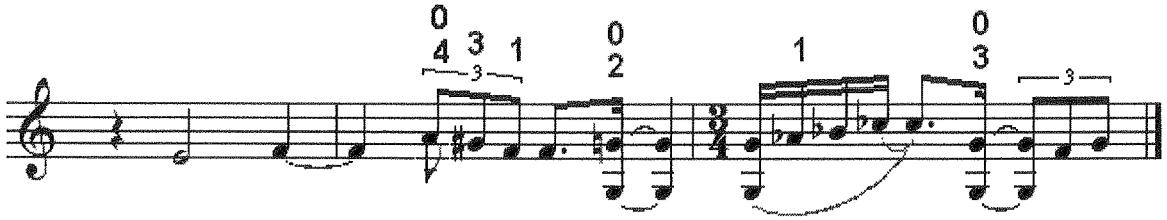

3.1.b. Hem boş tellerle hemde birbirleriyle üçlü , dörtlü , beşli , altılı ve oktavları ile kontrol ederek çalışmak

I / 108

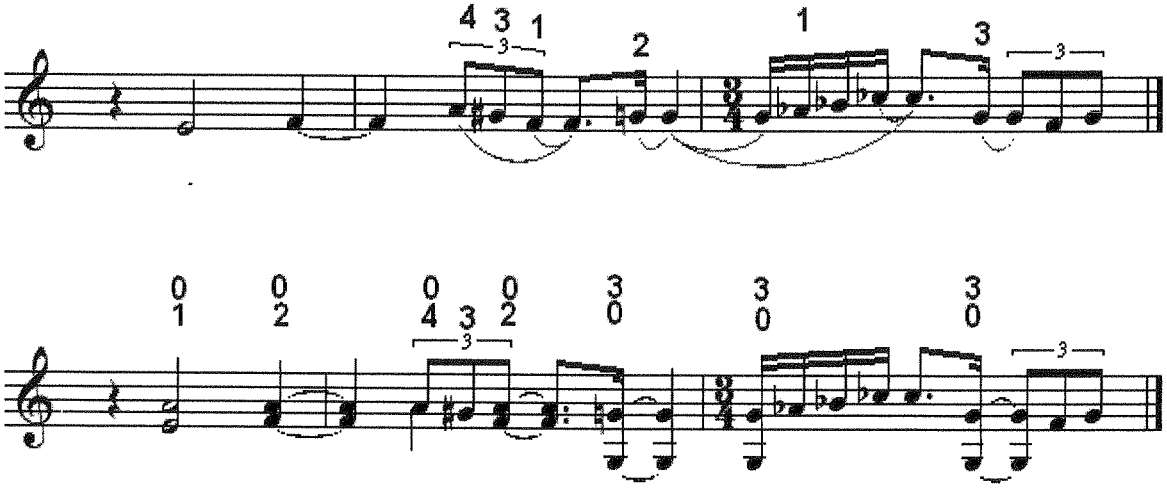

3.1.c. Bağlı olmayan pasajlarda değişik bağ şekilleri uygulayarak bağlı olan pasajlara notaları ayrı ayrı çalarak çalışmak

IV / 5

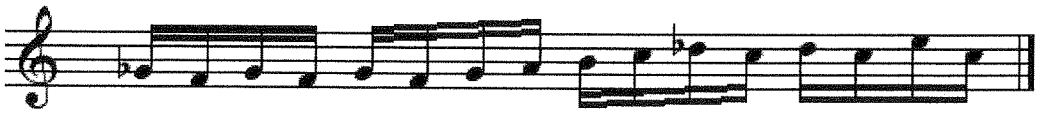

İki bağlı iki ayrı

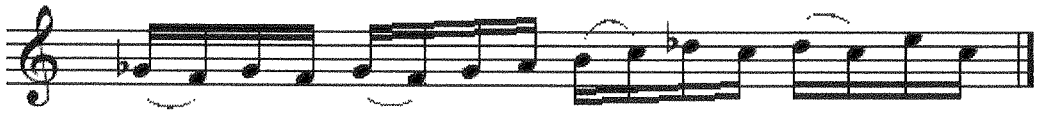

Üç bağlı bir ayrı

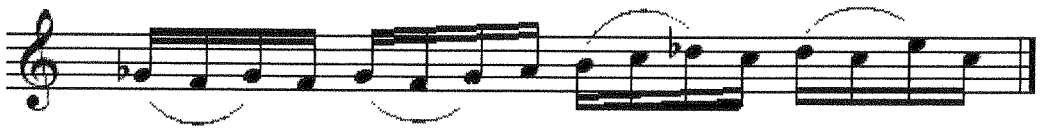

Dört bağlı

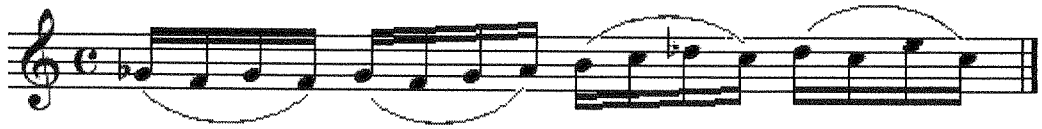

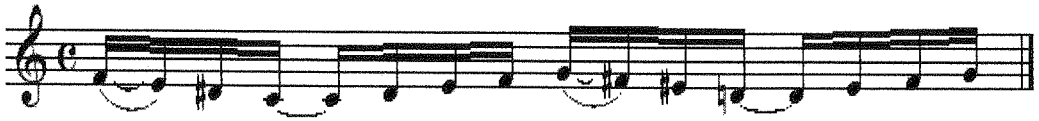

Bağsız

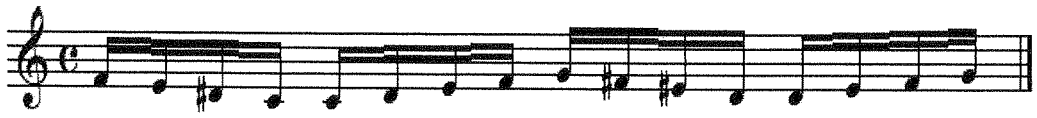

3.1.d. Aşağıdaki parmak çalışmalarını pasaja uygulayarak çalışmak

1234	4321
1243	3421
1324	4231
1342	2431
1423	3241
1432	2341

2134	4312
2143	4312
2314	4132
2341	1432
2413	3142
2431	1342

3124	4213
3142	2413
3214	4123
3241	1423
3412	2143
3421	1243

4123	3214
4132	2314
4213	3124
4231	1324
4312	2134
4321	1234

I / 50

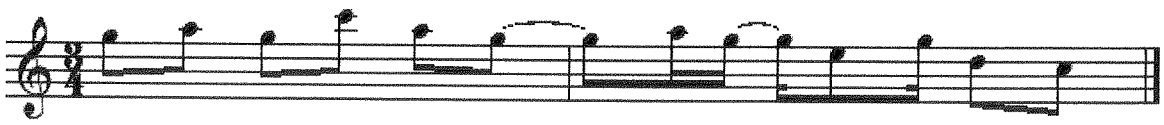

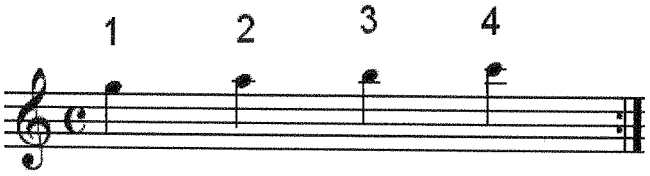

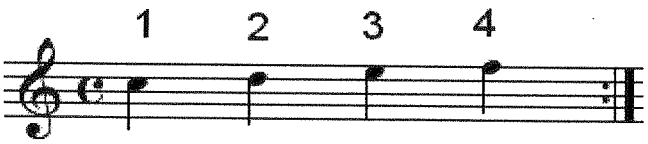

3.2. Çift Ses ve Oktav Çalışması

Bu çalışma için yorumcuya önerilen teknik çalışma yöntemlerini şöyle sıralayabiliriz:

3.2.a. Çift ses ve Oktavları piano nüans da ve ağır tempoda çalışmak.

3.2.b. Sesleri birlikte çalmadan, ayrı ayrı " Entonasyon çalışması" bölümünde anlatıldığı gibi çalışmak.

3.2.c. Sesleri ayrı ayrı ve arka arkaya çalarak çalışmak

II / 86-87

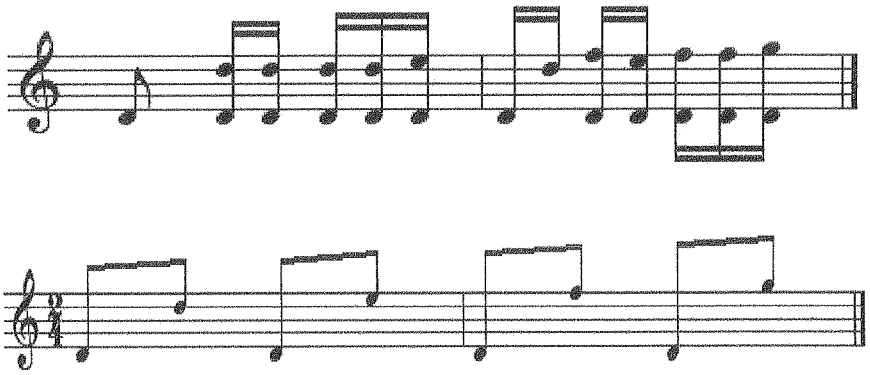

3.2.d. Entonasyon çalışması bölümünde "d" şıkkında verilen parmak çalışmasını Çift ses ve Oktav pasajlara uygulayarak çalışmak

I / 92-93

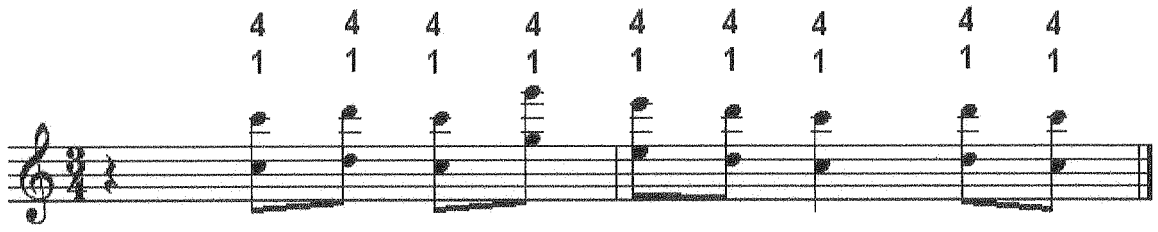

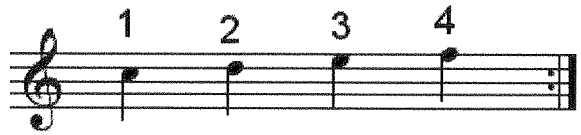

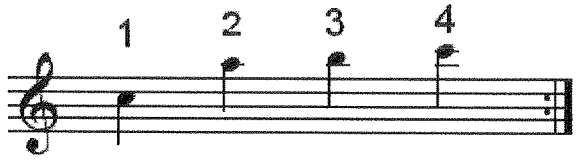

3.3 Tek Ses ve Çift Ses Pozisyon Geçişleri

Pozisyon geçişlerinde en garantili yöntem geçilecek pozisyondaki aynı parmak numarasını bulunulan pozisyonda tutarak veya önceden hazırlayarak pozisyona kaydırmaktır.

I / 3

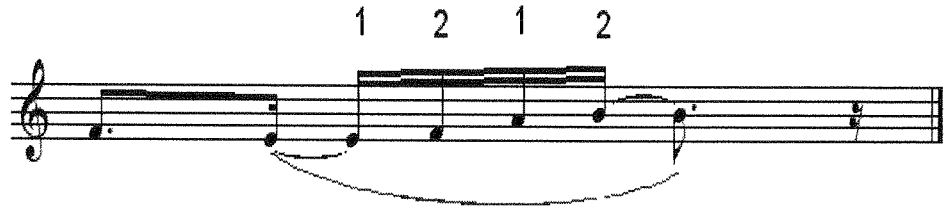

I / 75-76

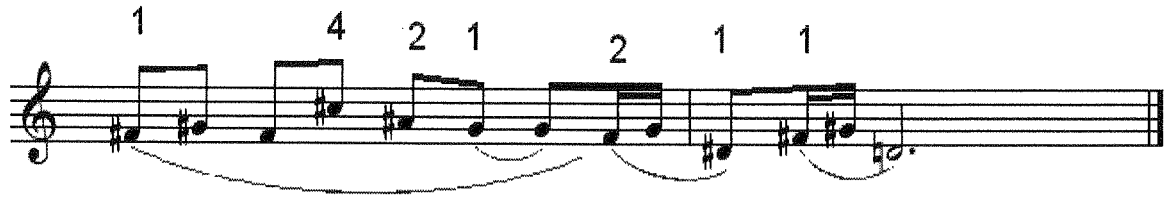

Pozisyon geçişinde geçilecek parmak numarası daha küçük olacaksa örneğin geçilecek pozisyondaki parmak numarası 1, bulunulan pozisyondaki parmak numarası 3 ise, üçüncü parmak ile çalınan son notadan sonra birinci parmağa denk gelen nota çalınarak pozisyona kaydırılır.

I / 61

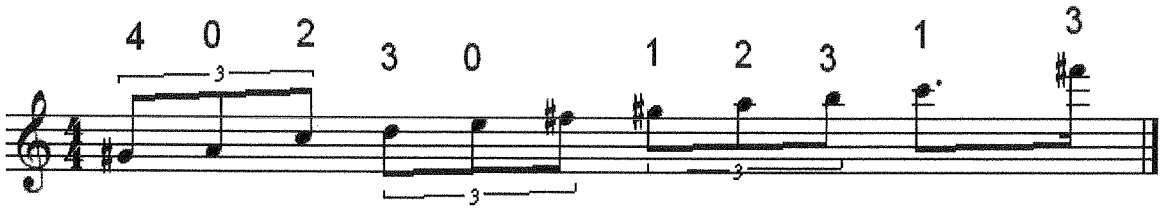

3.4. Aynı Ritm Grubunun Uzun Süre Devam Ettiği Pasajların Çalışılması

Burada yorumcuya önerilen teknik pasaj çalışma yöntemlerini şöyle sıralayabiliriz:

3.4.a. Pasajı, yavaş tempoda başlayarak ,sonradan metronom ile hızlandırarak çalışmak

3.4.b. Bağlı pasajları bağsız, bağsız pasajları bağlı çalışmak

3.4.c. Değişik bağ şekilleriyle çalışmak

IV / 5

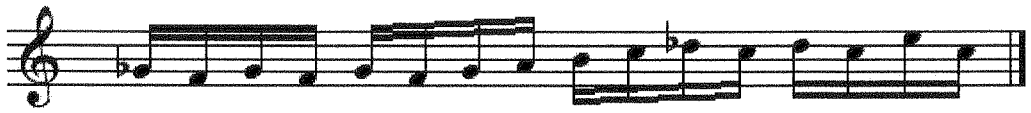

Bir ayrı üç bağlı

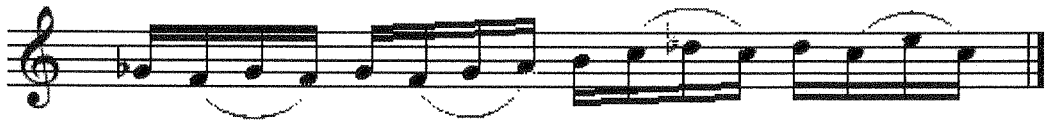

İki ayrı iki bağlı

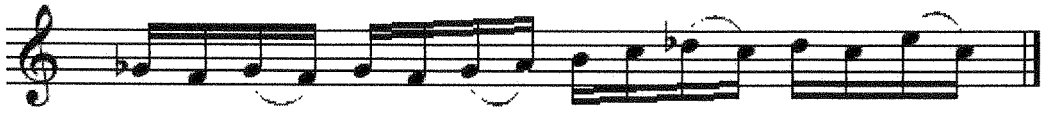

3.4.d. Aşağıda örnek verilen ritm kalıplarıyla ve diğer kombinasyonları ile çalışmak

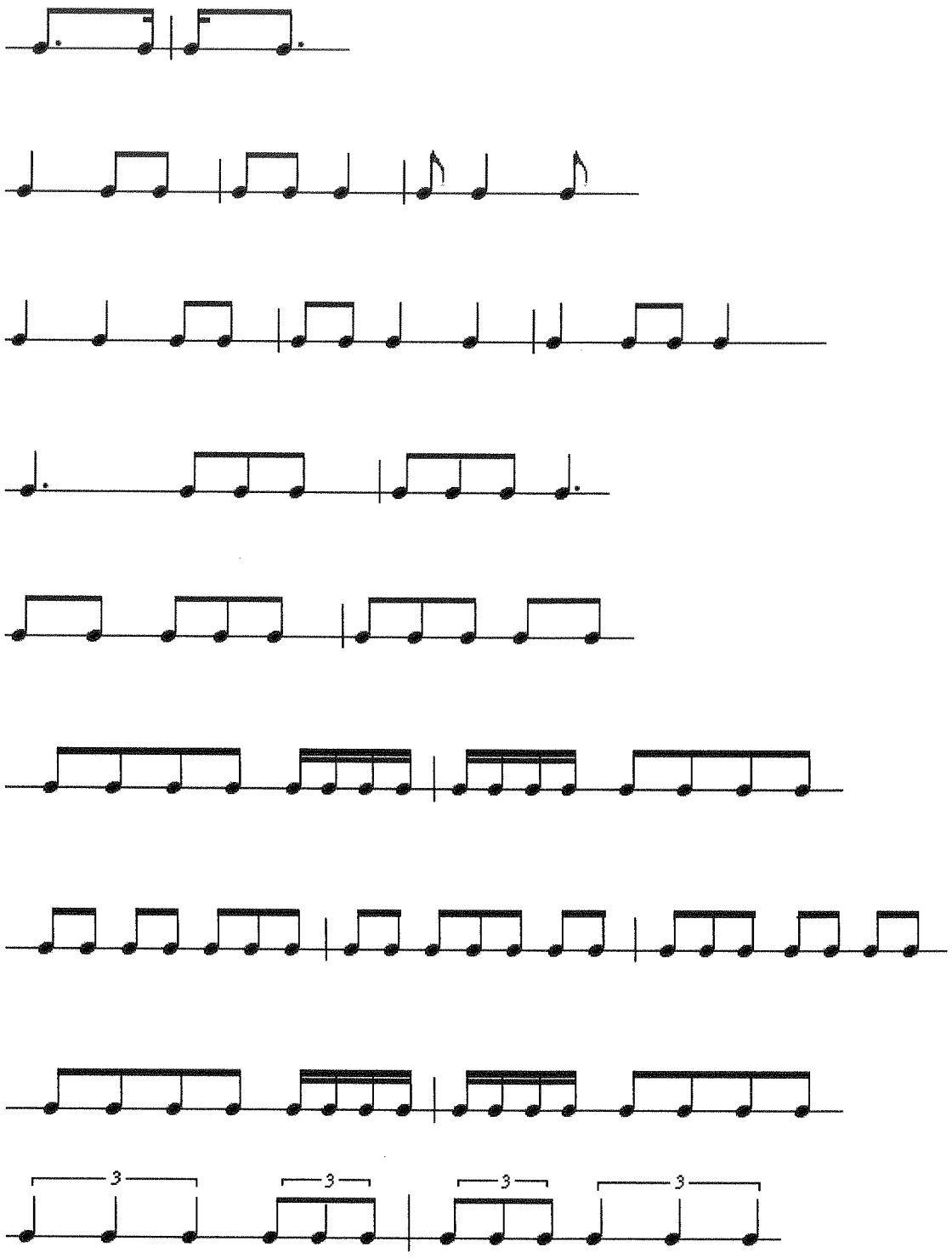

3.4.e. Sağ el çalışmalarında notaların yerlerini benimsemek için, boş tellerde kaç nota geldiğini hesaplayarak ve değişik ritmlerle çalışmak

IV / 5

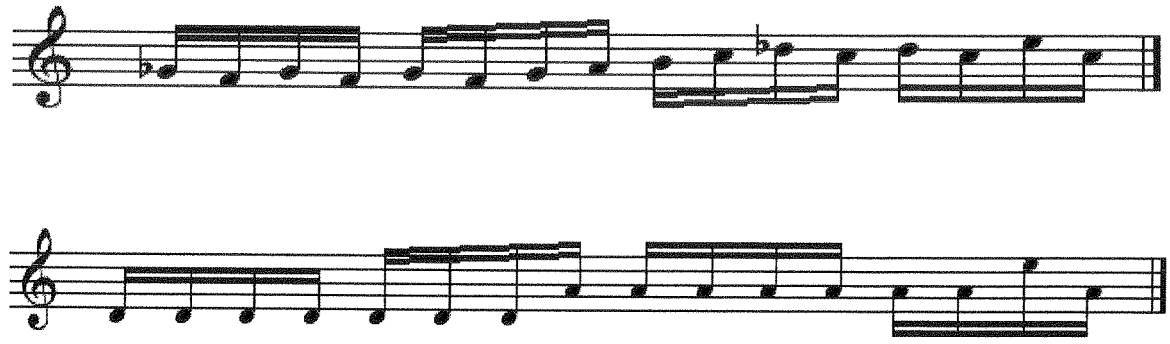

3.4.f. Pasaj' ın içindeki büyük birimleri, pasajdaki gibi küçük birimlere bölerek çalışmak

IV / 3

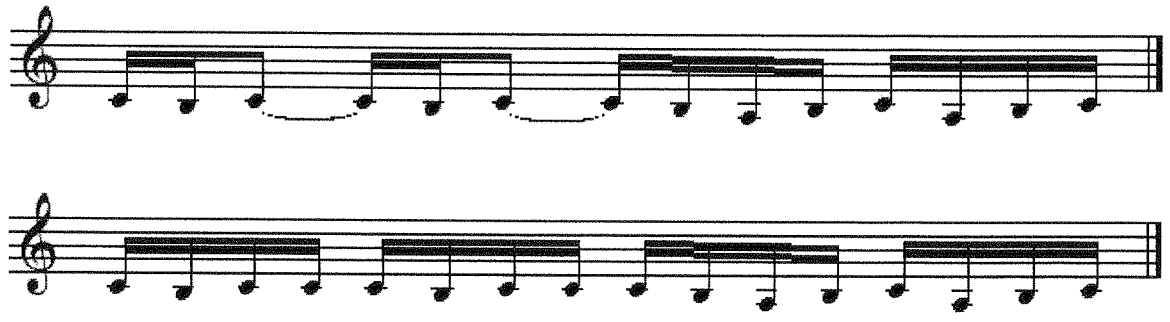

3.4.g. Verilen çalışma yöntemlerini karıştırarak; örneğin, ritmli ve bağlı, yada çeşitli bağlar veya çeşitli ritmlerle çalışmak

4. GENEL ÇALIŞMALARIN SONAT ÜZERİNDE UYGULANMASI

Hazırlanmış olan bu çalışmanın bu bölümüne kadar Ahmed Adnan Saygun' un hayatı, eserleri ve op. 20 Keman Sonatı'nda karşılaşılabilecek teknik zorluklarda uygulanabilecek çalışma yöntemleri anlatıldı. Bu bölümde ise çalışma yöntemleri uygulamalı olarak Sonat' ın bölümlerinde gösterilecektir

I

İlk olarak entonasyon çalışması yapılmalıdır (bkz. 3.1. "a,b,c,d")

I / 50

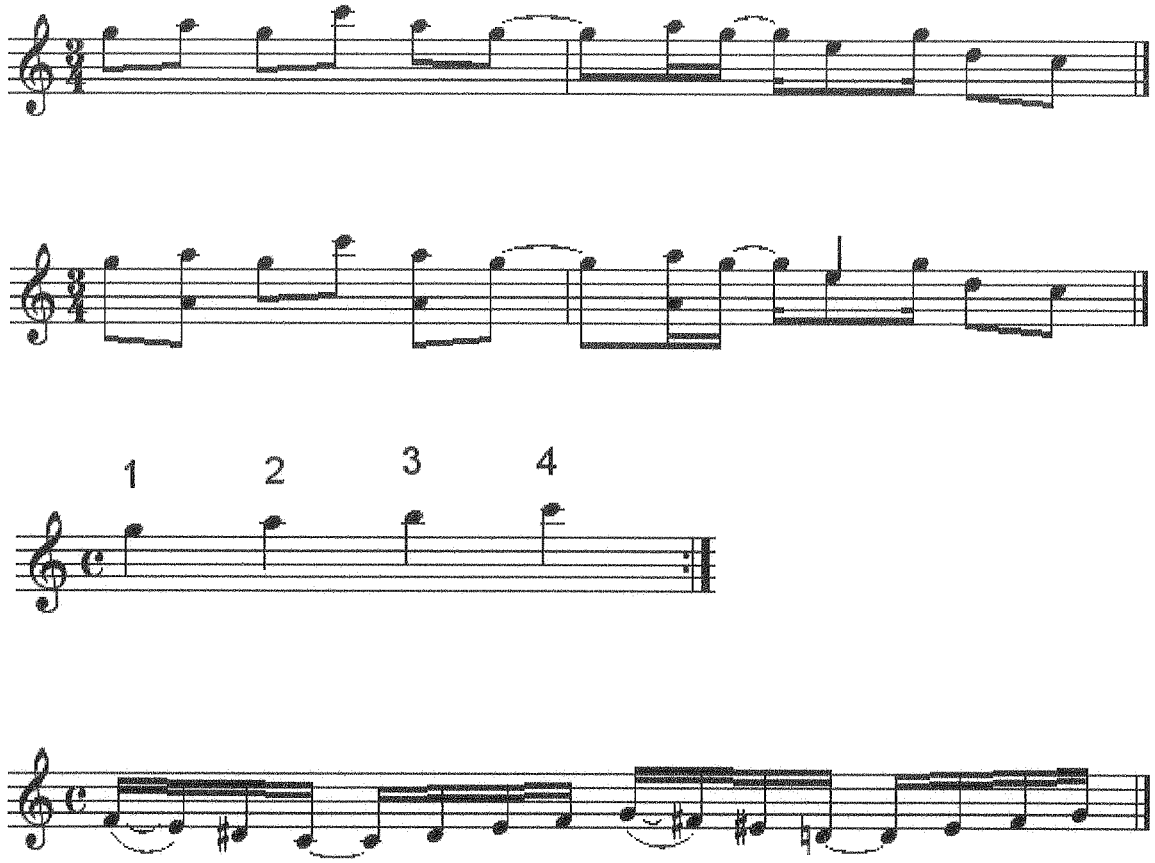

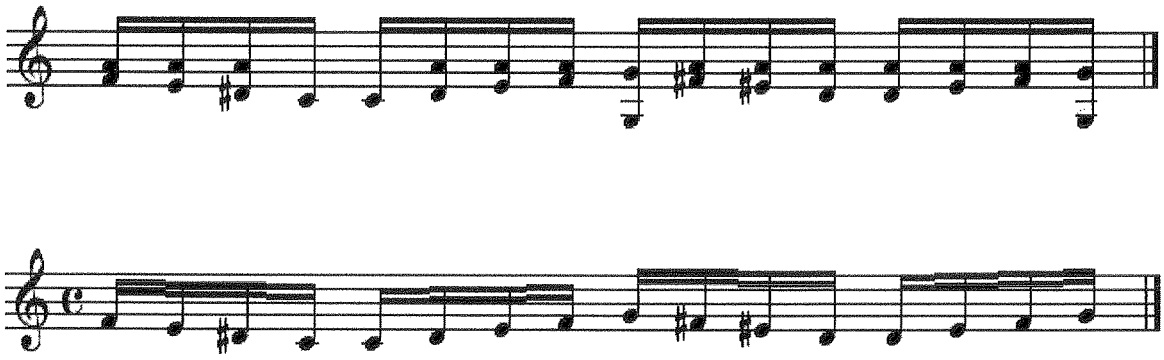

Daha sonra pozisyon geçişleri çalışılmalıdır (bkz. 3.3).

I / 37-38

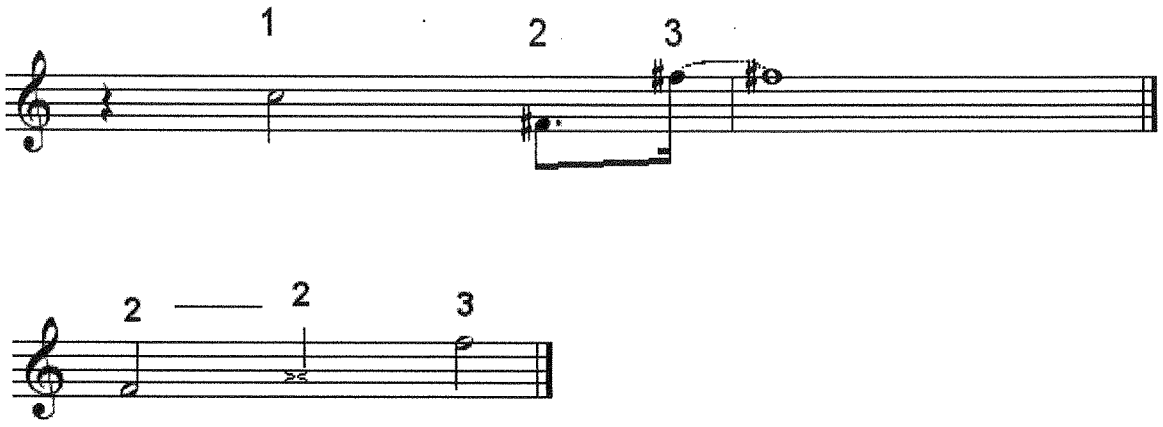

I / 90-91

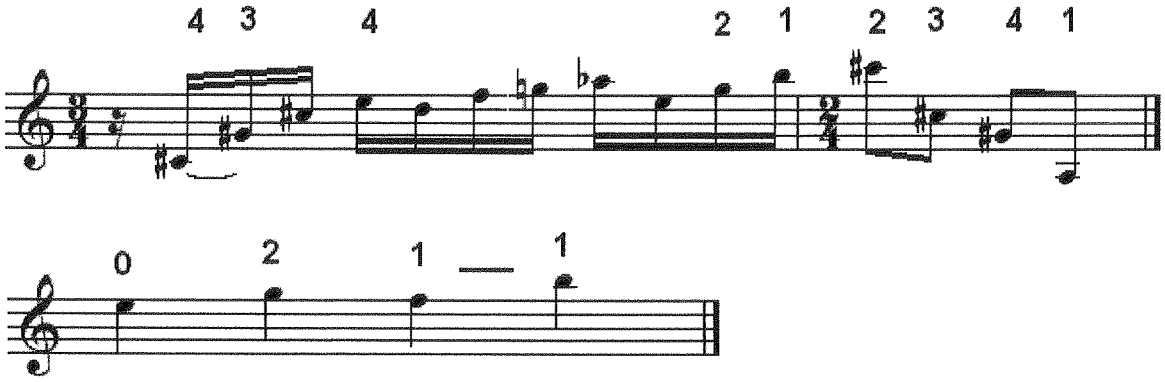

Oktavlar ve pozisyon geçişleri çalışılmalıdır (bkz. 3.2. " a, b, c, d., 3.3).

I / 92-93

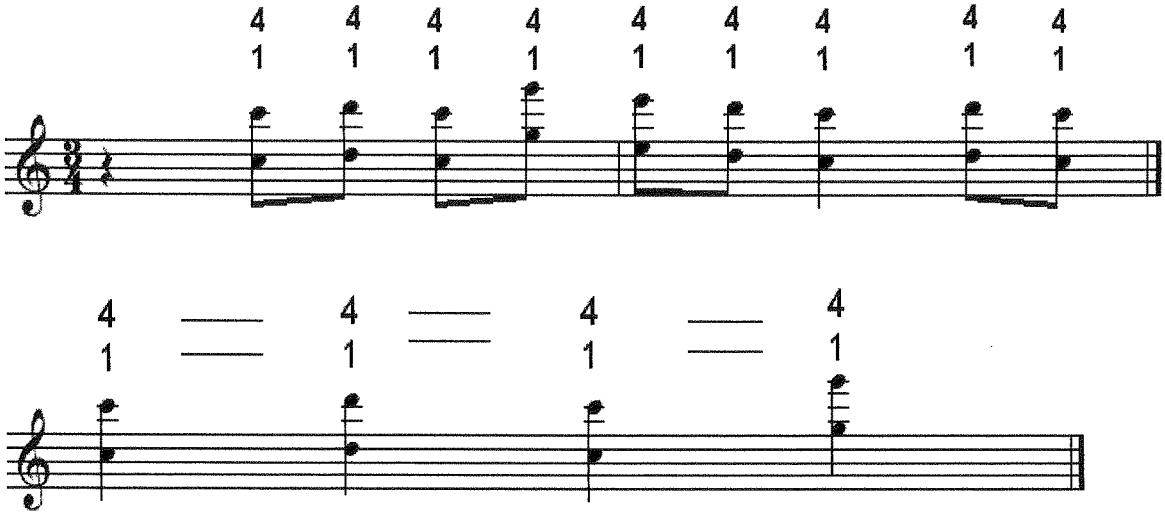

II

Sonatın ikinci bölümü tamamiyle Horon havasındadır.

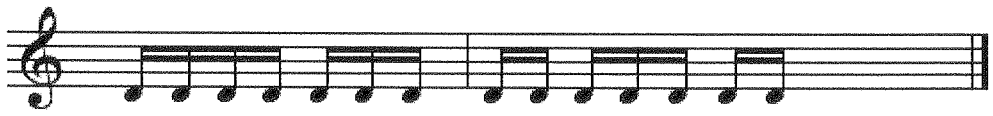

Bölümde ayrıca çift ses ve pozisyon geçişleri çalışılmalıdır. (bkz. 3.2 "a, b, c, d", 3.3)

II / 21-22-23

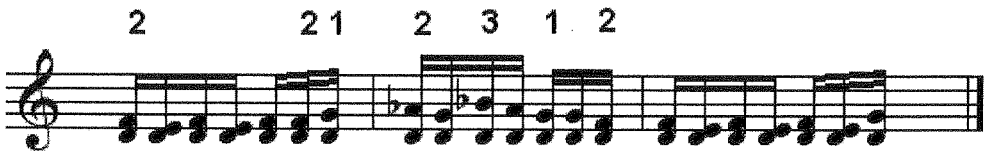

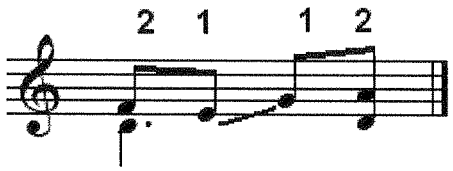

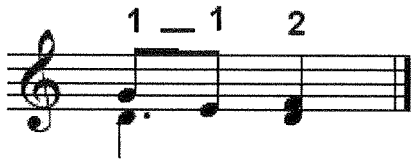

III

Üçüncü bölümde entonasyon çalışması yapılmalıdır.(bkz. 3.1. "a, b, c, d") Ayrıca pozisyon geçişleri çalışılmalıdır . (bkz.3.3)

IV

Dördüncü bölümde entonasyon ve pozisyon geçişleri çalışılmalıdır. (bkz. 3.1. " a, b, c, d", 3.3) Bir diğer çalışma ise; aynı ritm grubunun uzun süre devam ettiği pasajların çalışılmasıdır. (bkz. 3.4. "a, b, c, d, e, f, g")

SONUÇ

Söz konusu eser çalışmasında Ahmed Adnan Saygun'un Keman Sonatı'nın çalıcıya teknik pasaj açısından kolaylık sağlaması amaçlanmış ve önerilerde bulunulmuştur.

To Mr. Eugène Borrel

Sonata

A. ADNAN SAYGUN

Op. 20

I

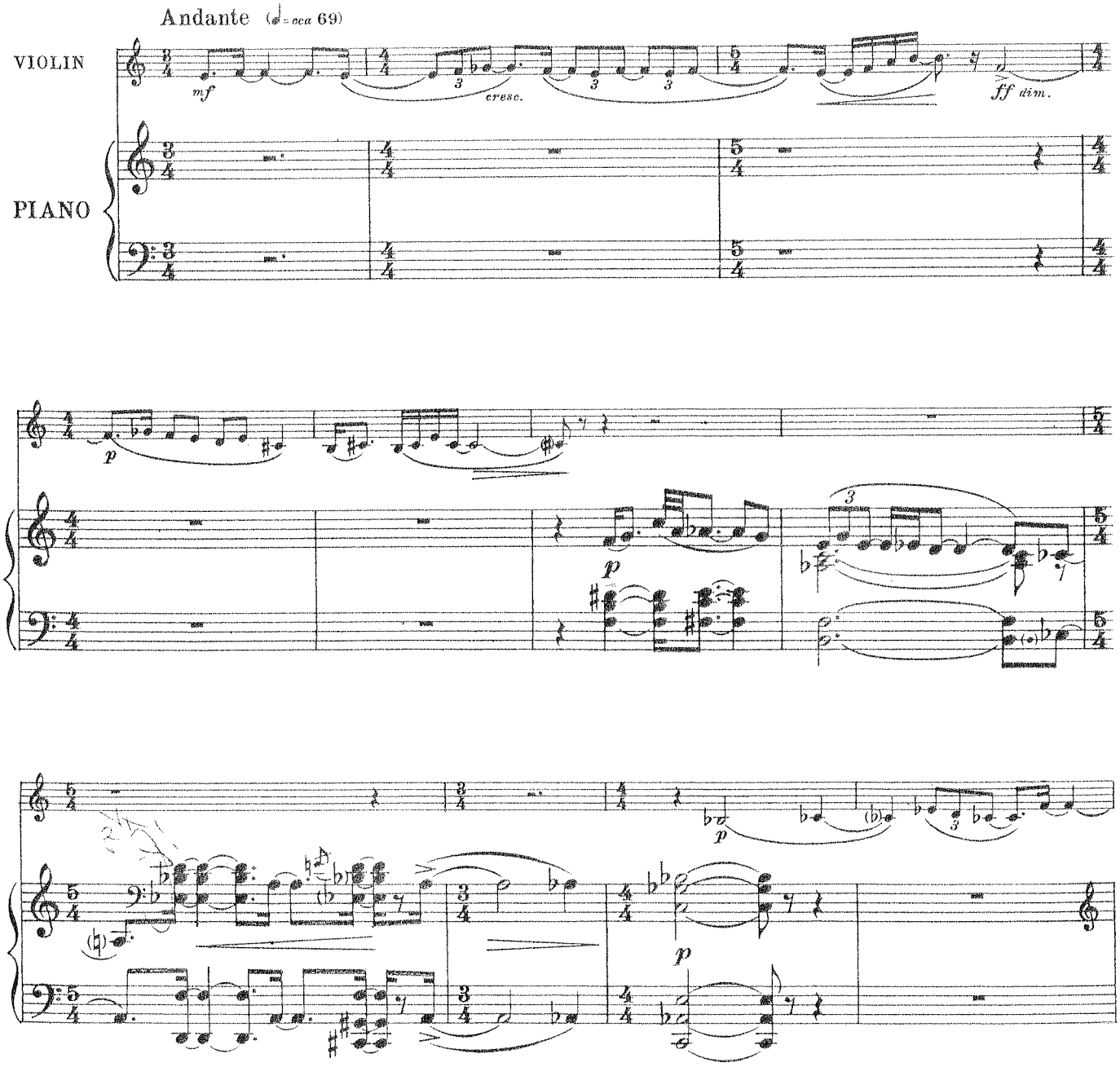

© Copyright 1961 by SOUTHERN MUSIC PUBLISHING COMPANY, INC.
International Copyright Secured
Printed in Italy
All Rights Reserved Including the Right of Public Performance for Profit
"WARNING! Any person who copies or arranges all or part of the words or music of this musical composition shall be liable to an action for injunction, damages and profits under the United States Copyright Law."

499-37

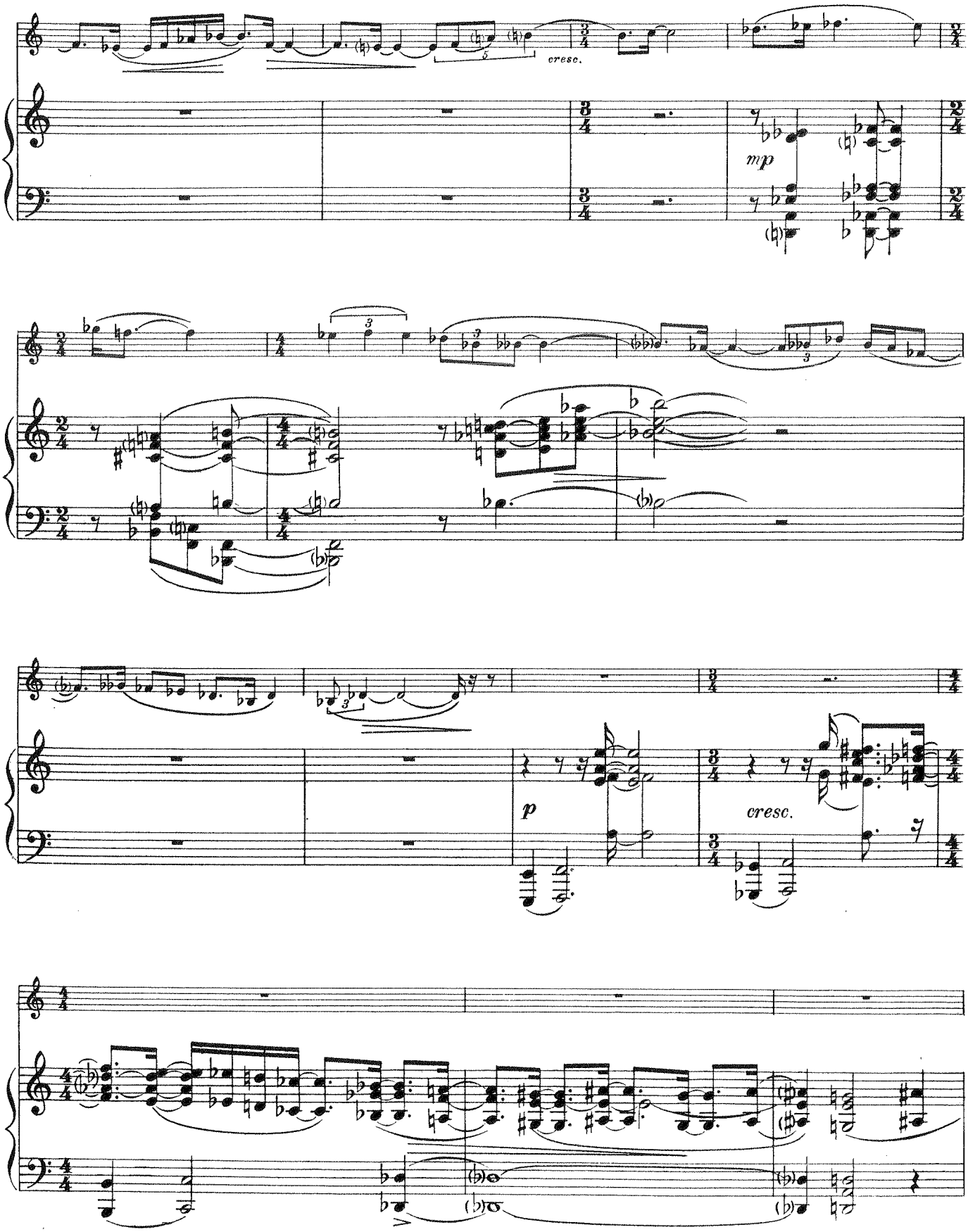
cresc.
mp
p
cresc.

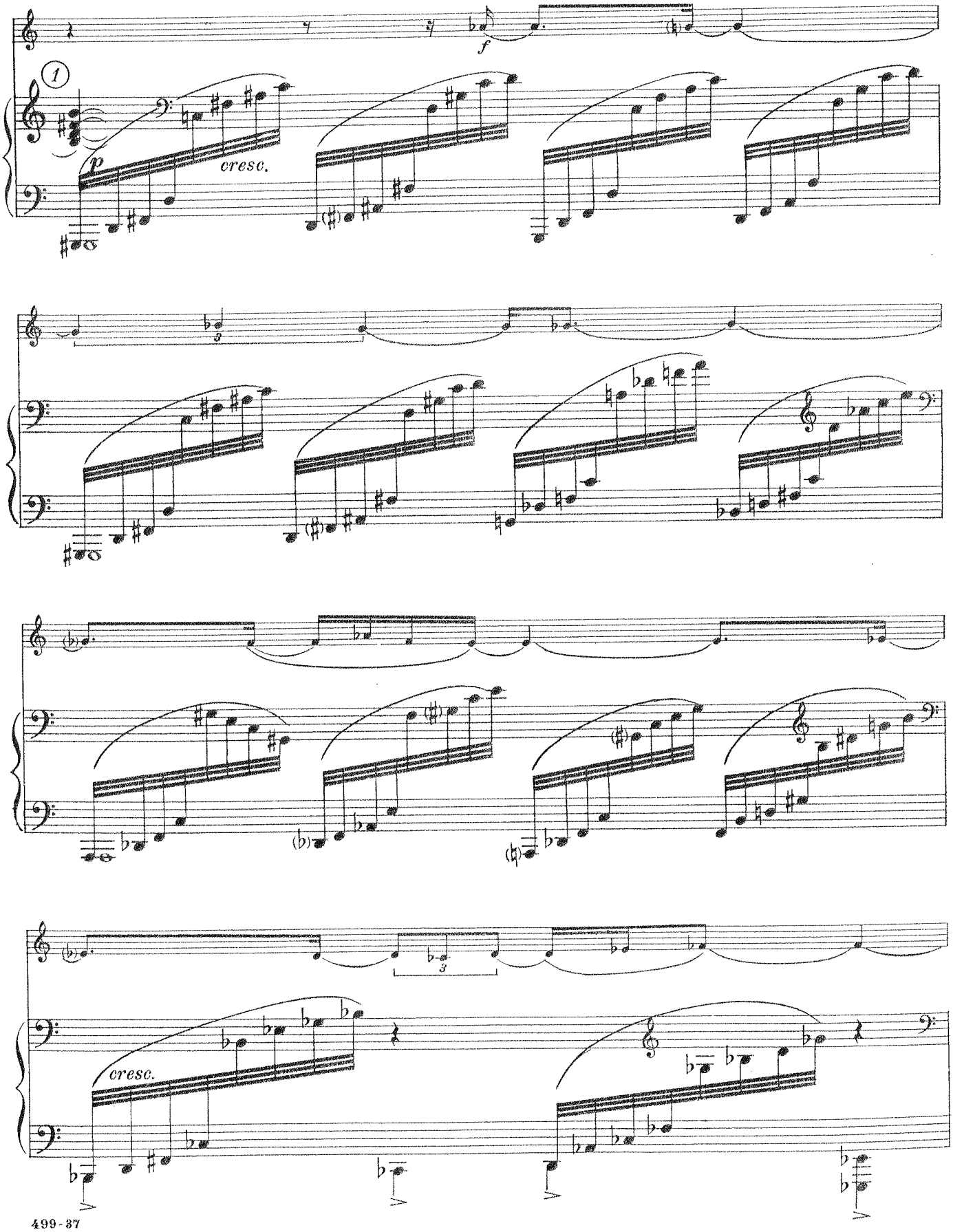
1
p
cresc.
f
3
3
cresc.

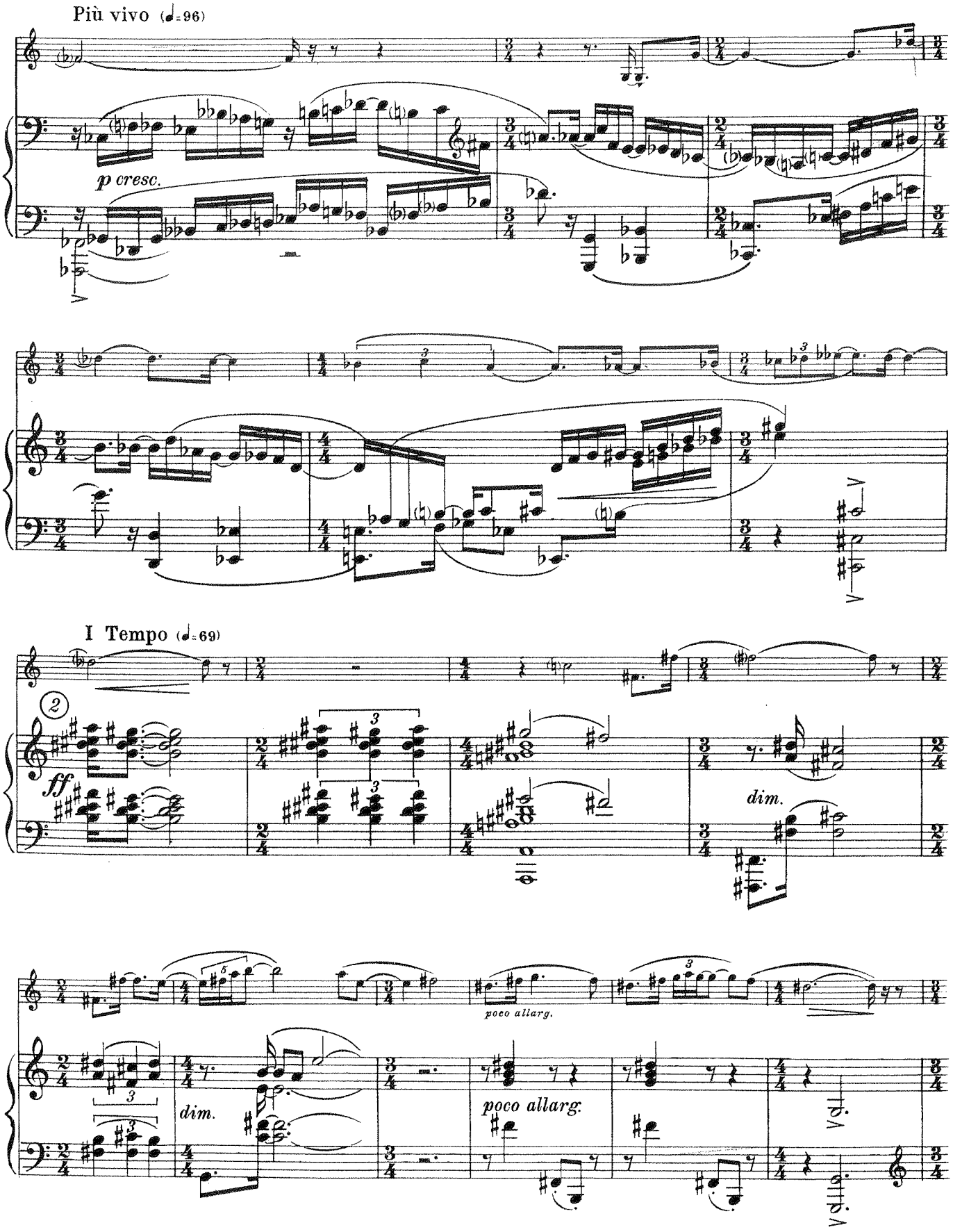
Più vivo (♩=96)
p cresc.
I Tempo (♩=69)
ff
dim.
poco allarg.
dim.
poco allarg.

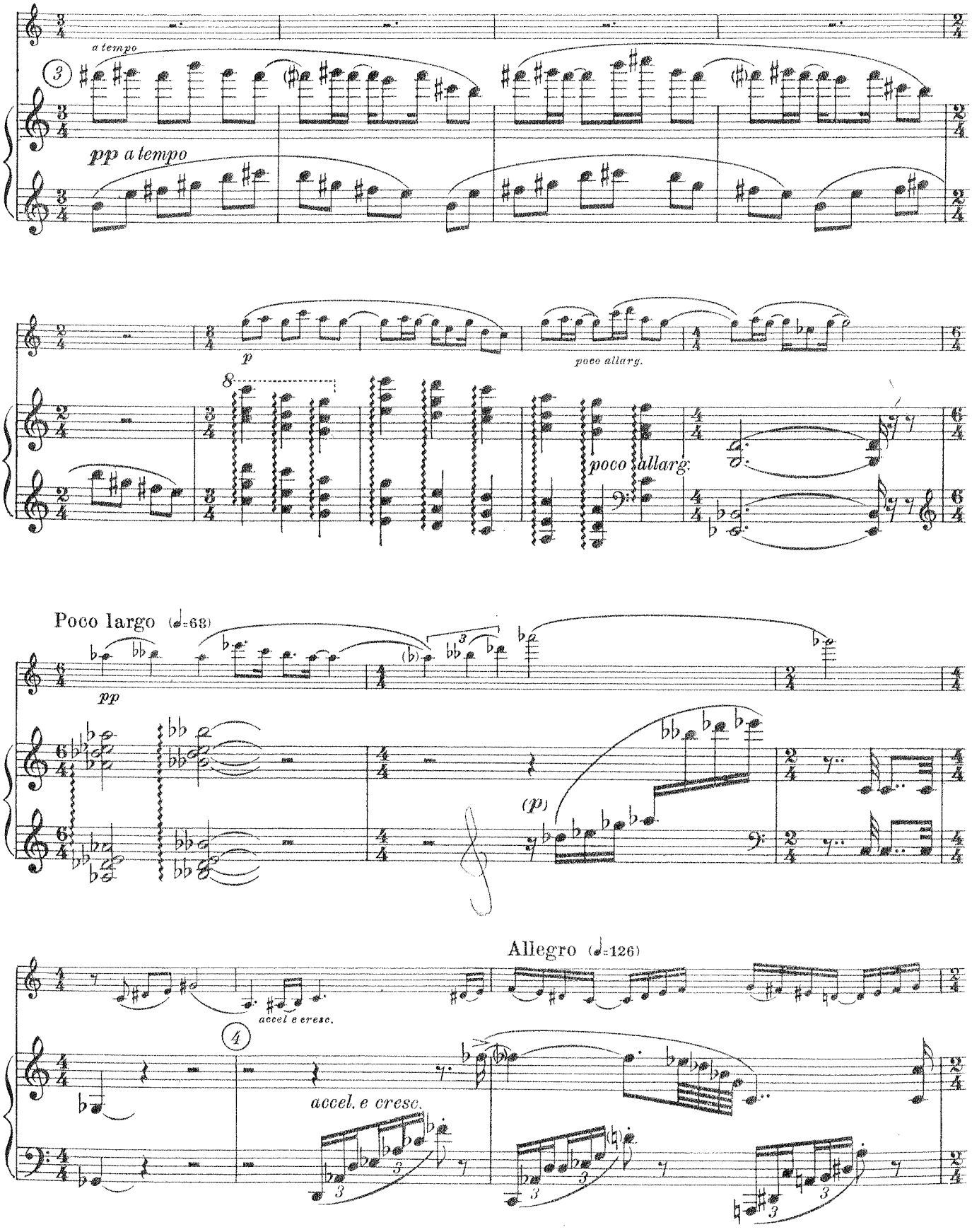
a tempo
3
pp a tempo
p
poco allarg.
8
poco allarg.
Poco largo (♩=68)
pp
(p)
Allegro (♩=126)
accel e cresc.
4
accel. e cresc.

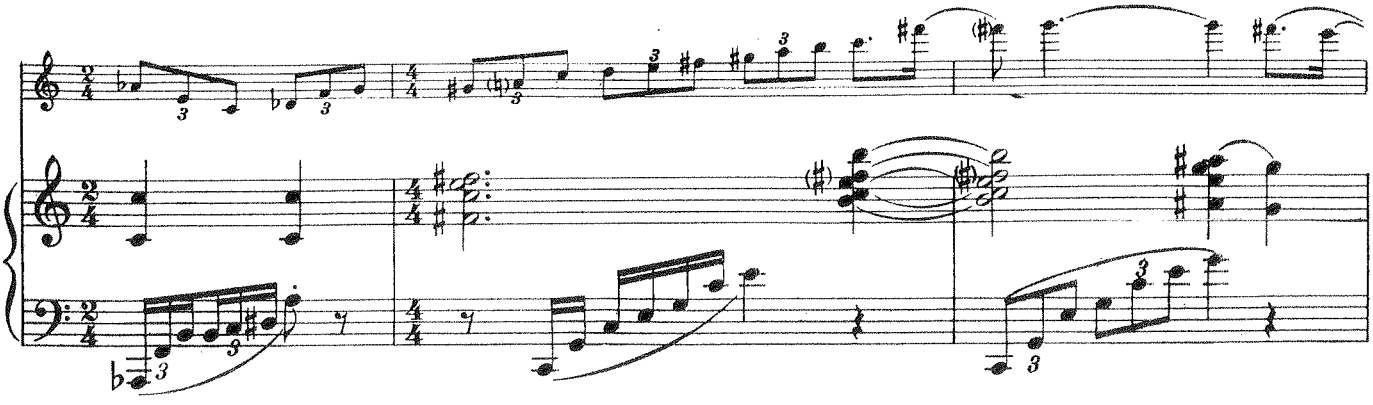

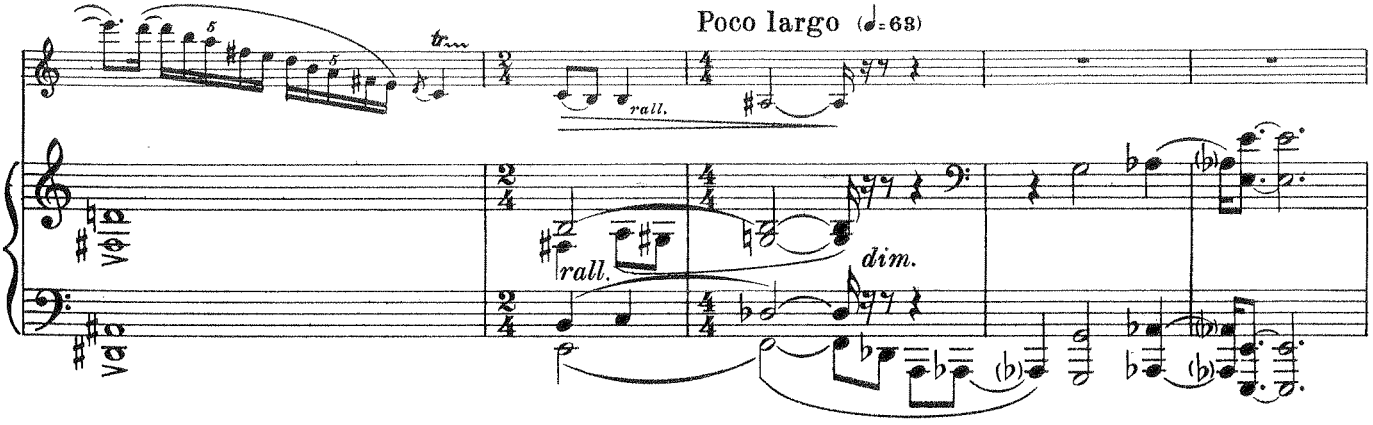
Poco largo (♩= 68)
rall.
rall.
dim.

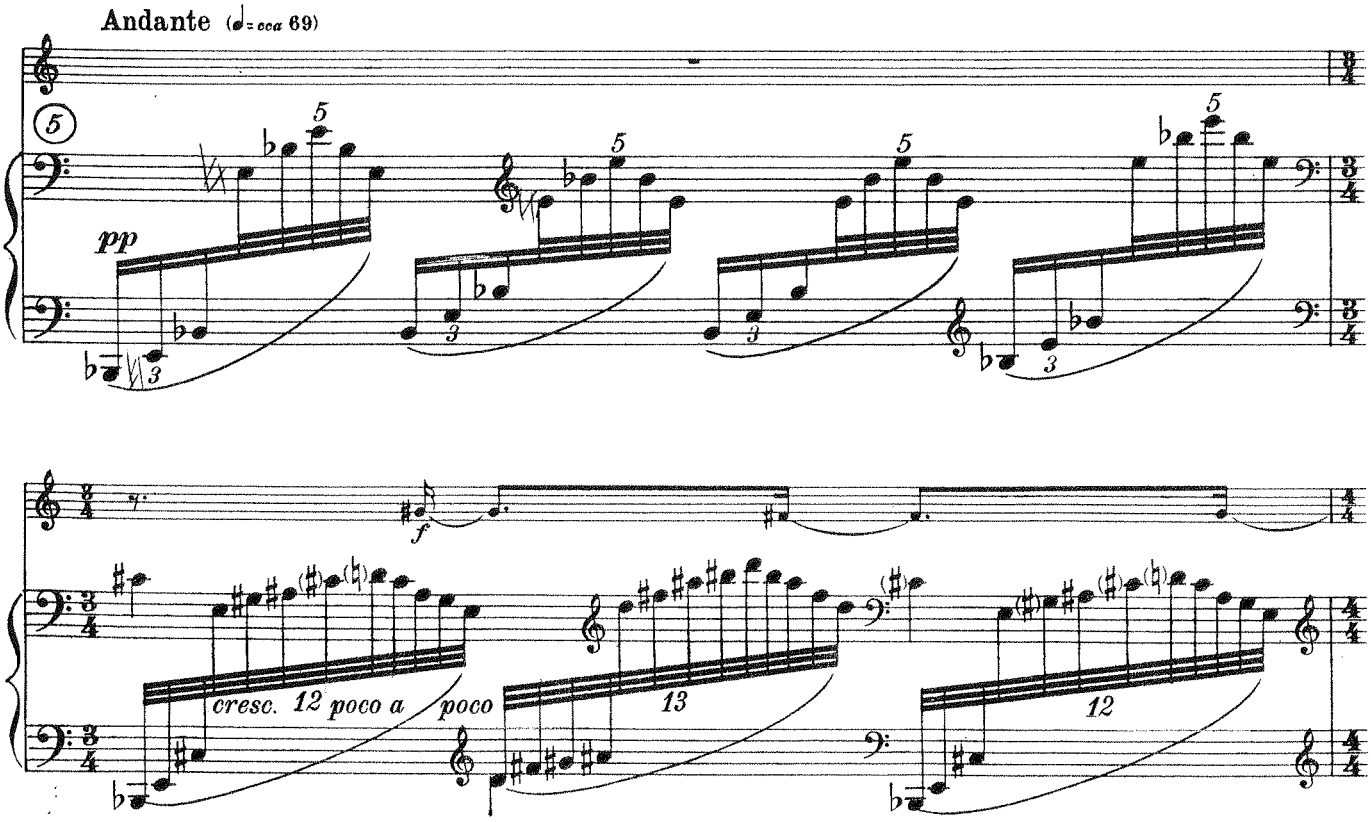
Andante (♩= cca 69)
pp
f
cresc. 12 poco a poco
13
12

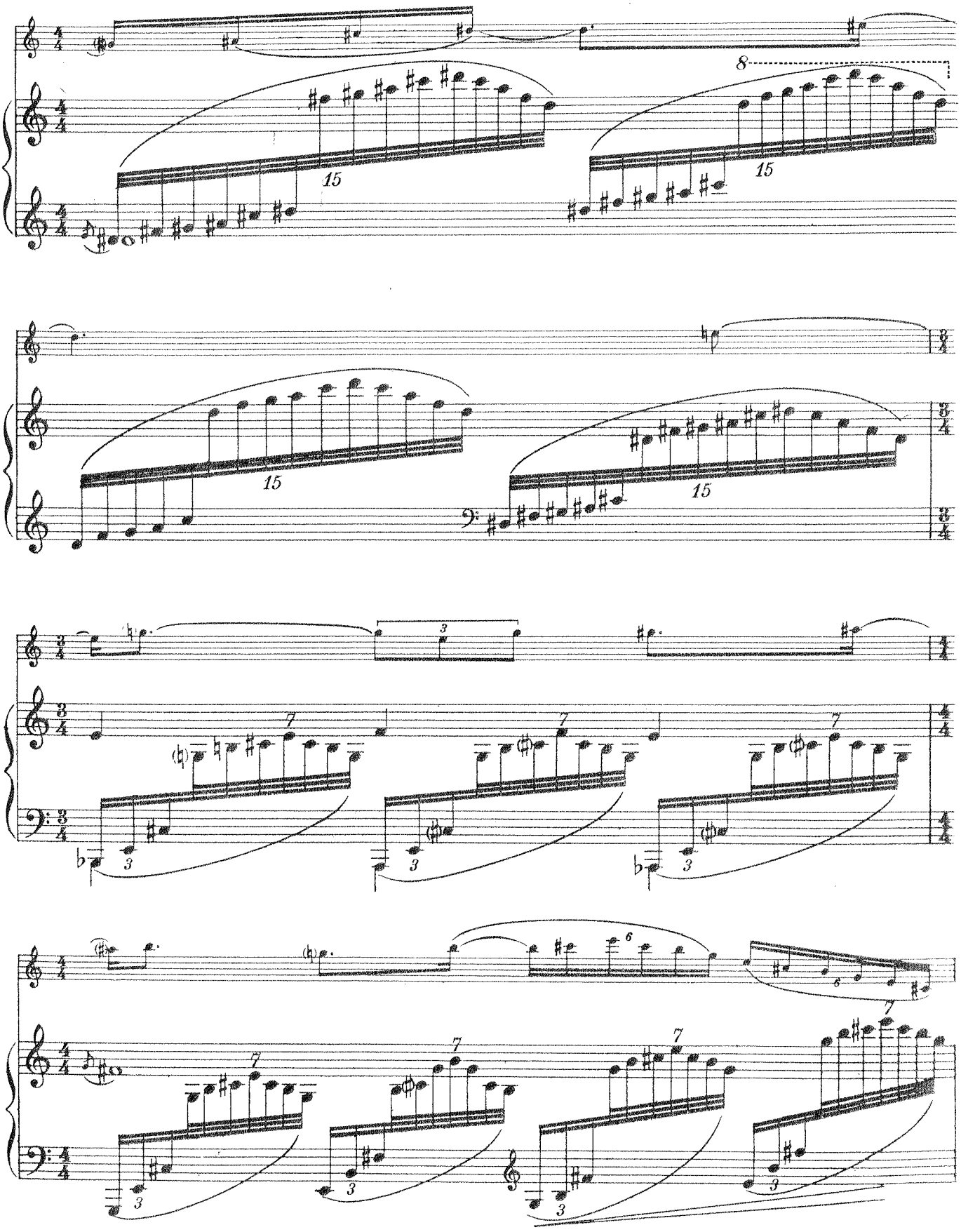

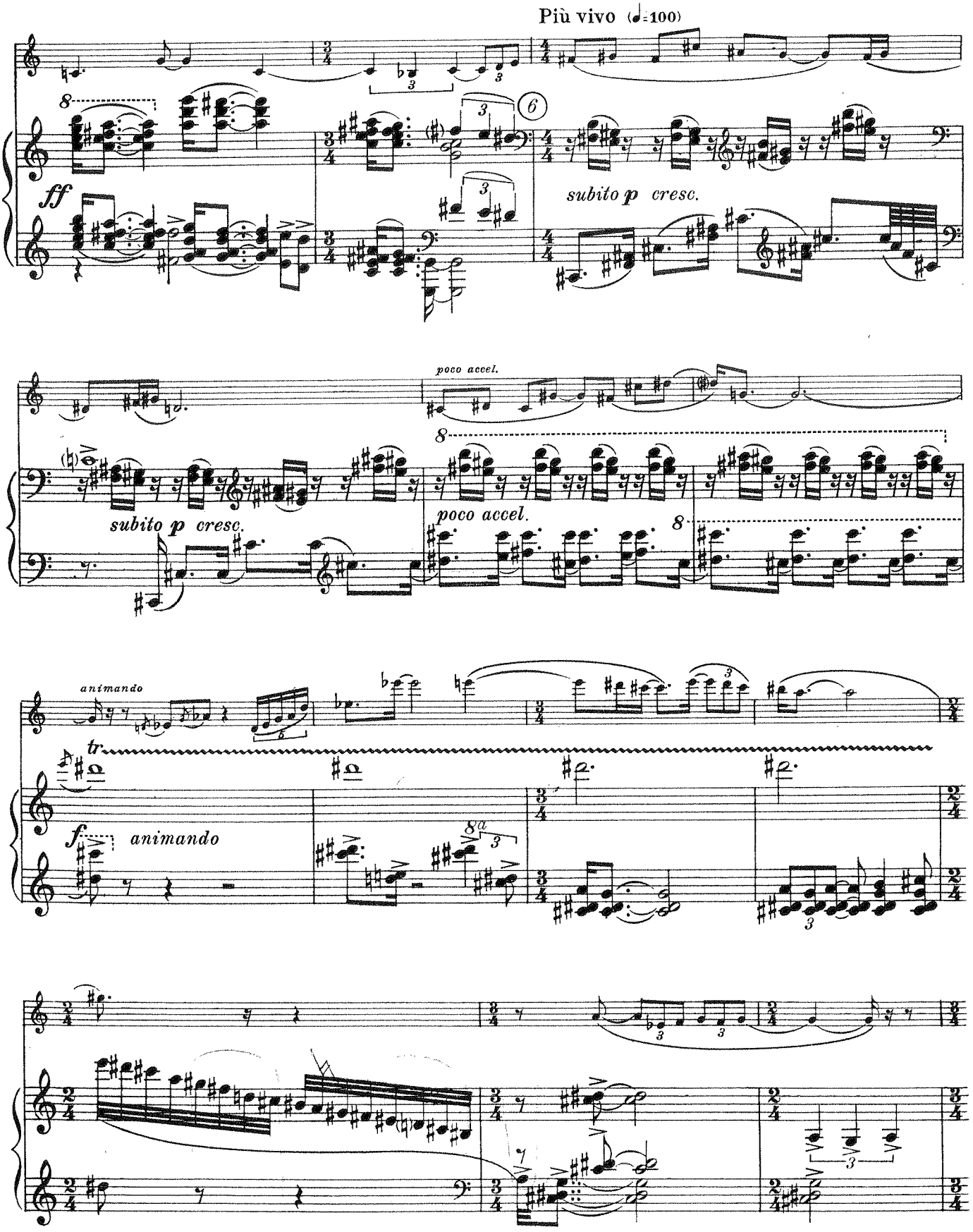
Più vivo (♩=100)
ff
subito p cresc.
poco accel.
subito p cresc.
poco accel.
animando
tr
f animando

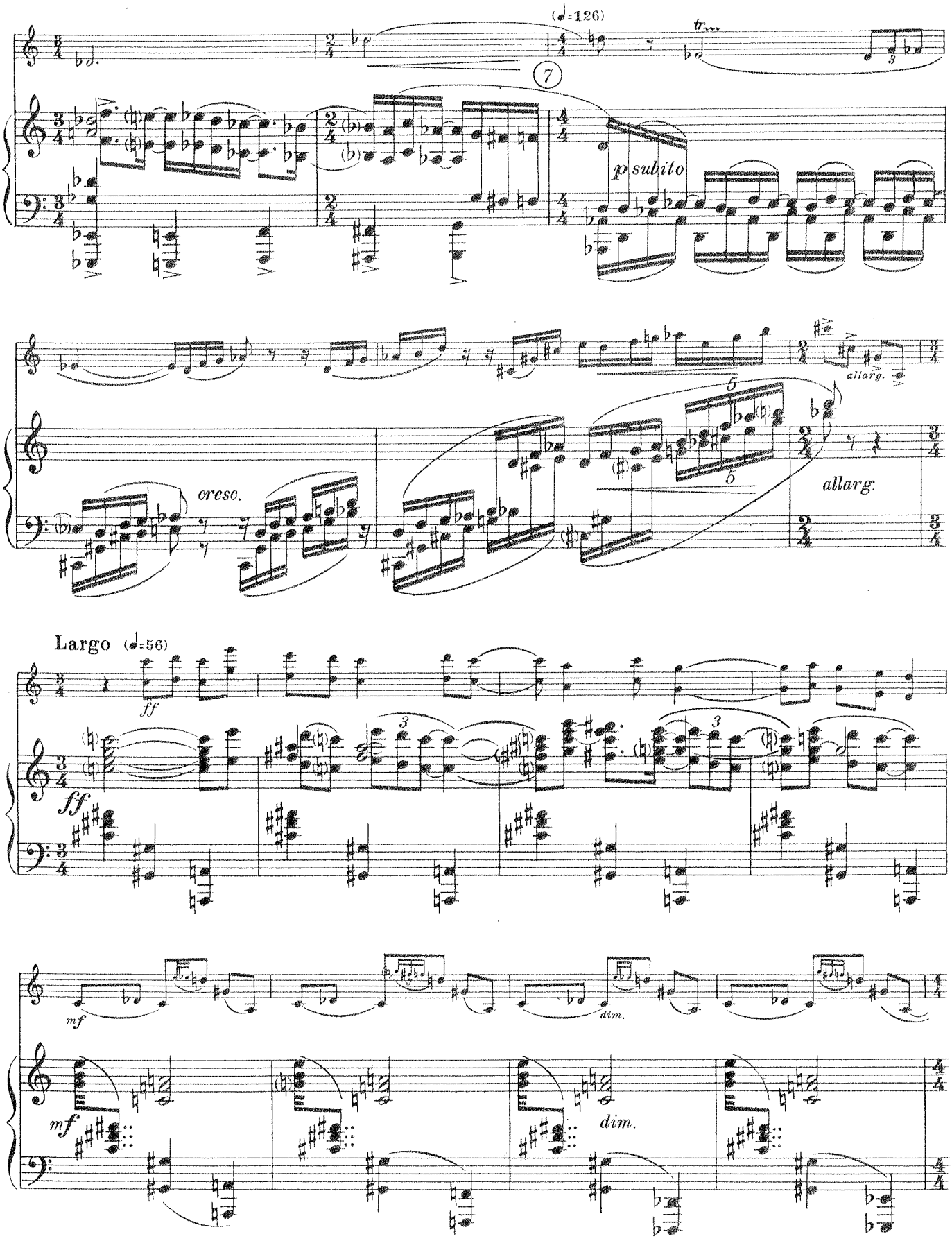
(♩=126)
tr
7
p subito
allarg.
cresc.
allarg.
Largo (♩=56)
ff
ff
mf
dim.
mf
dim.

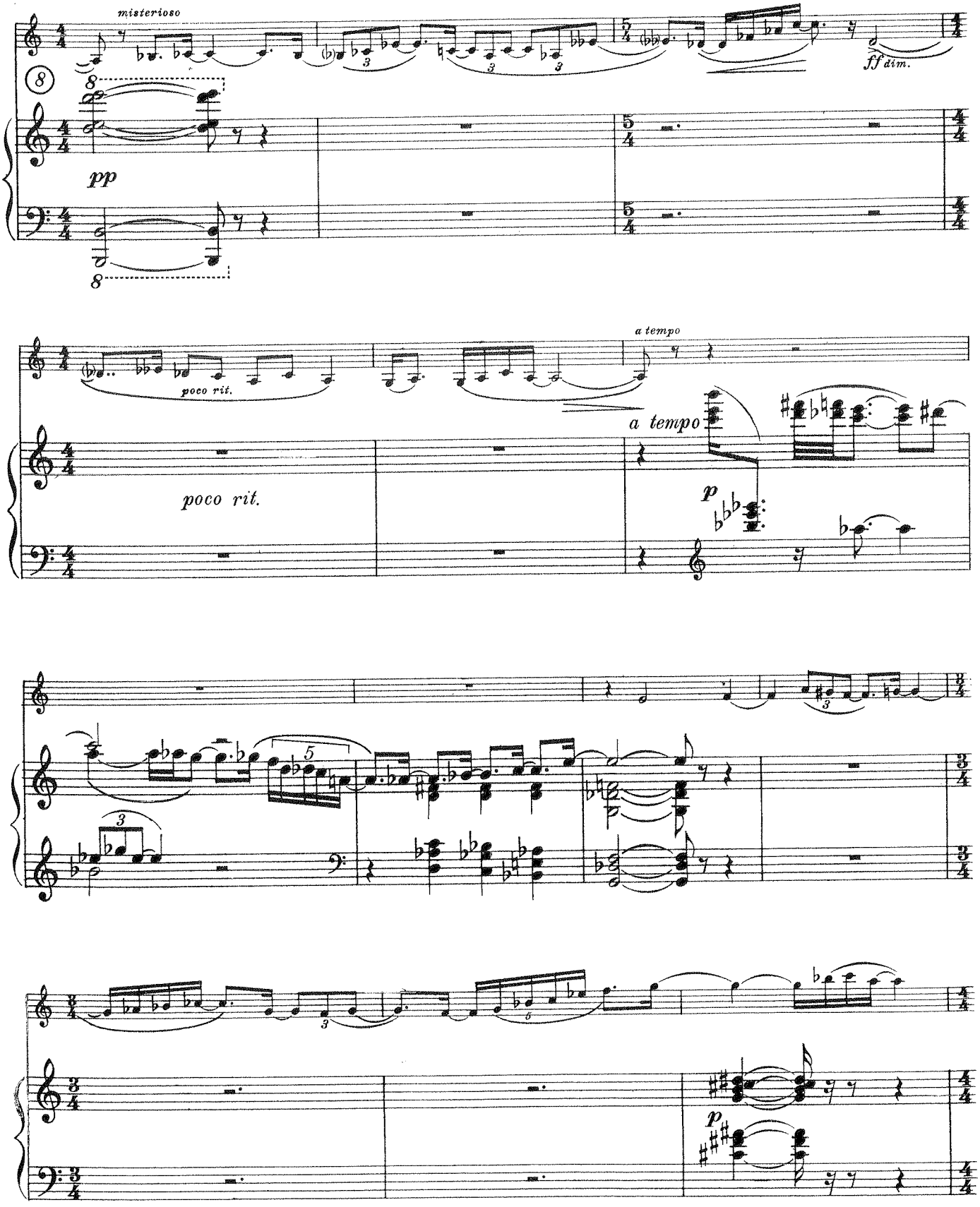
misterioso
pp
ff dim.
poco rit.
a tempo
a tempo
p
p

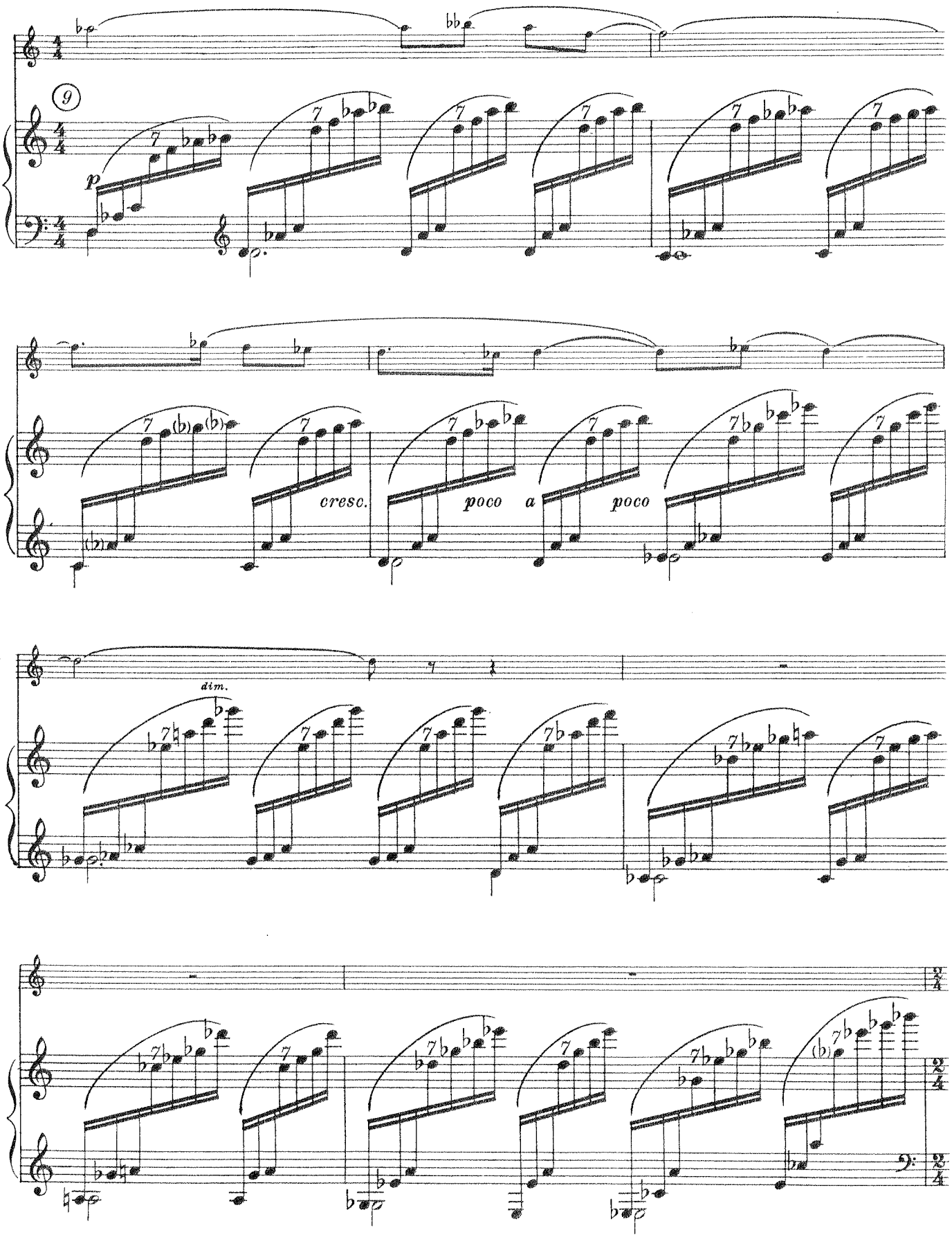
9
p
cresc.
poco a poco
dim.

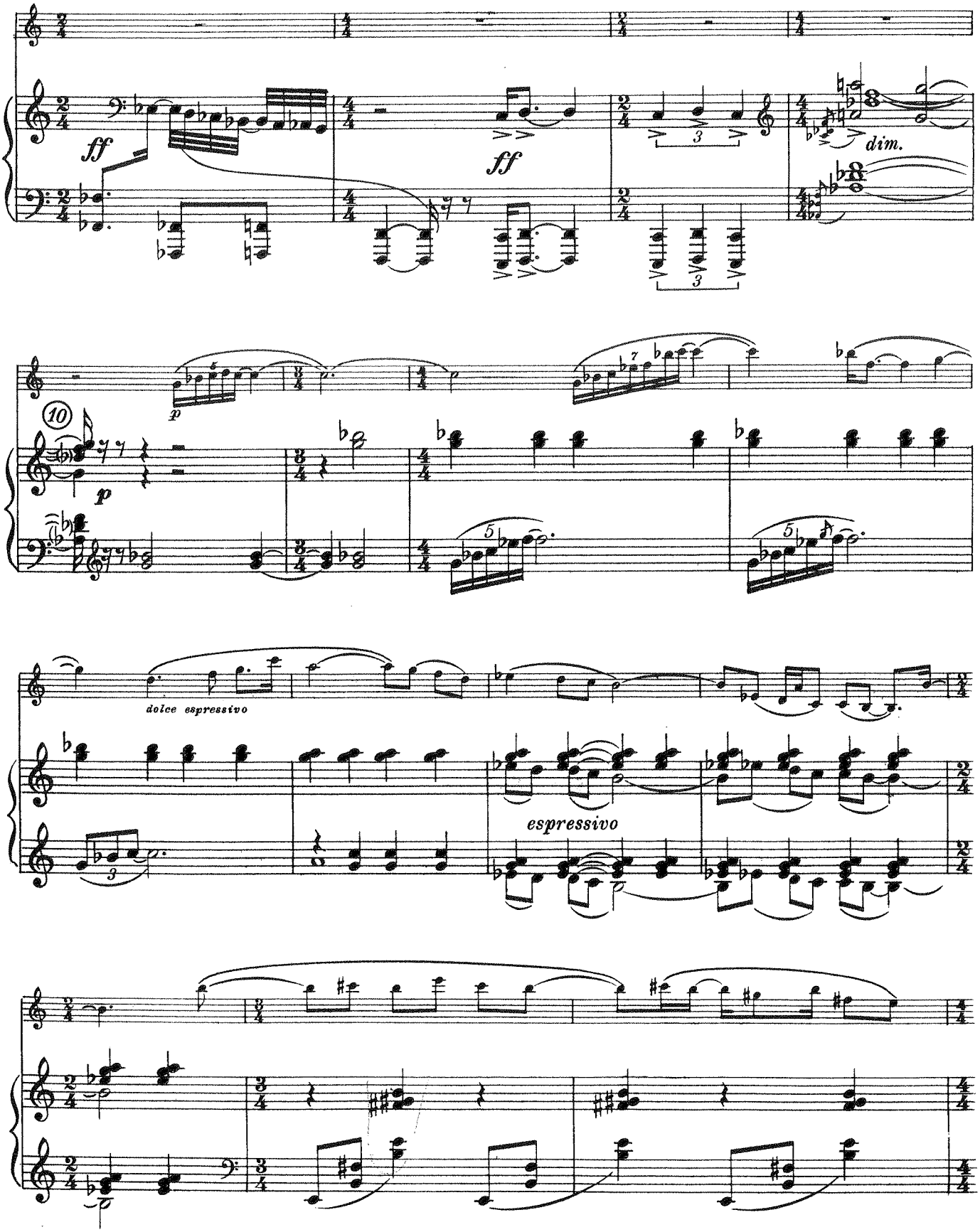
ff
ff
dim.
10
p
p
dolce espressivo
espressivo

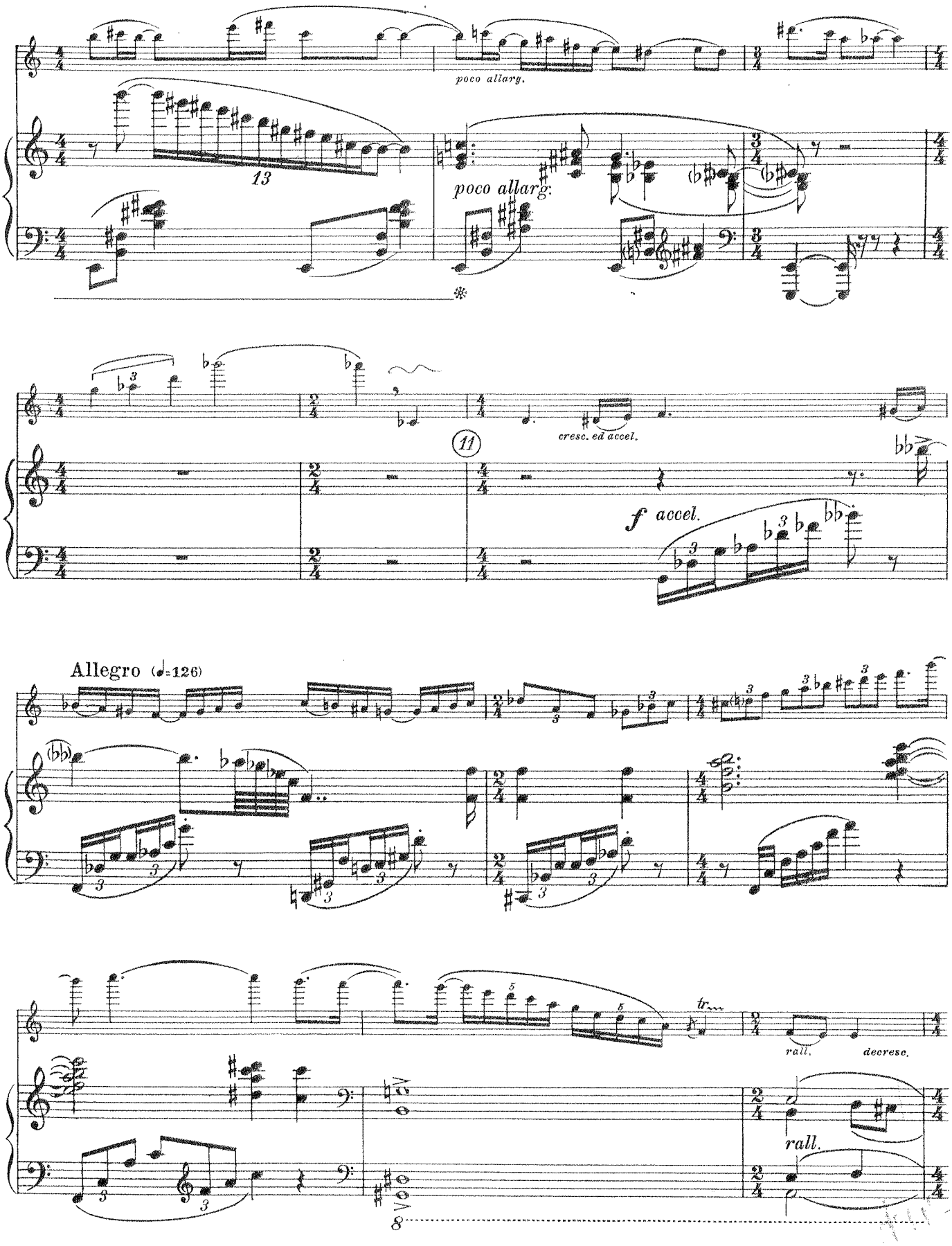
poco allarg.
13
poco allarg.
11
cresc. ed accel.
f accel.
Allegro (♩=126)
tr
rall.
decresc.
rall.

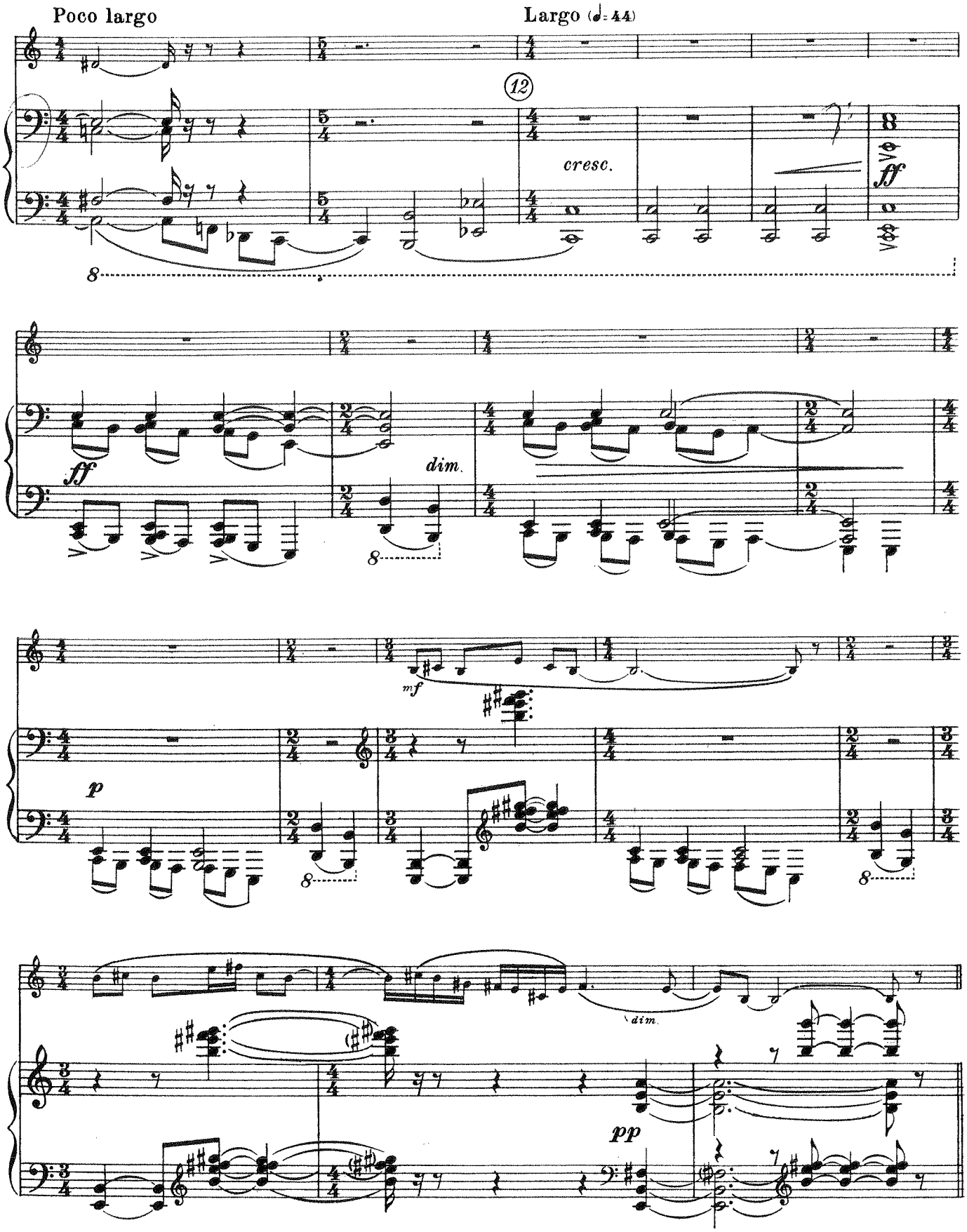
Poco largo
Largo (♩= 44)
12
cresc.
ff
ff
dim.
mf
p
dim.
pp

II

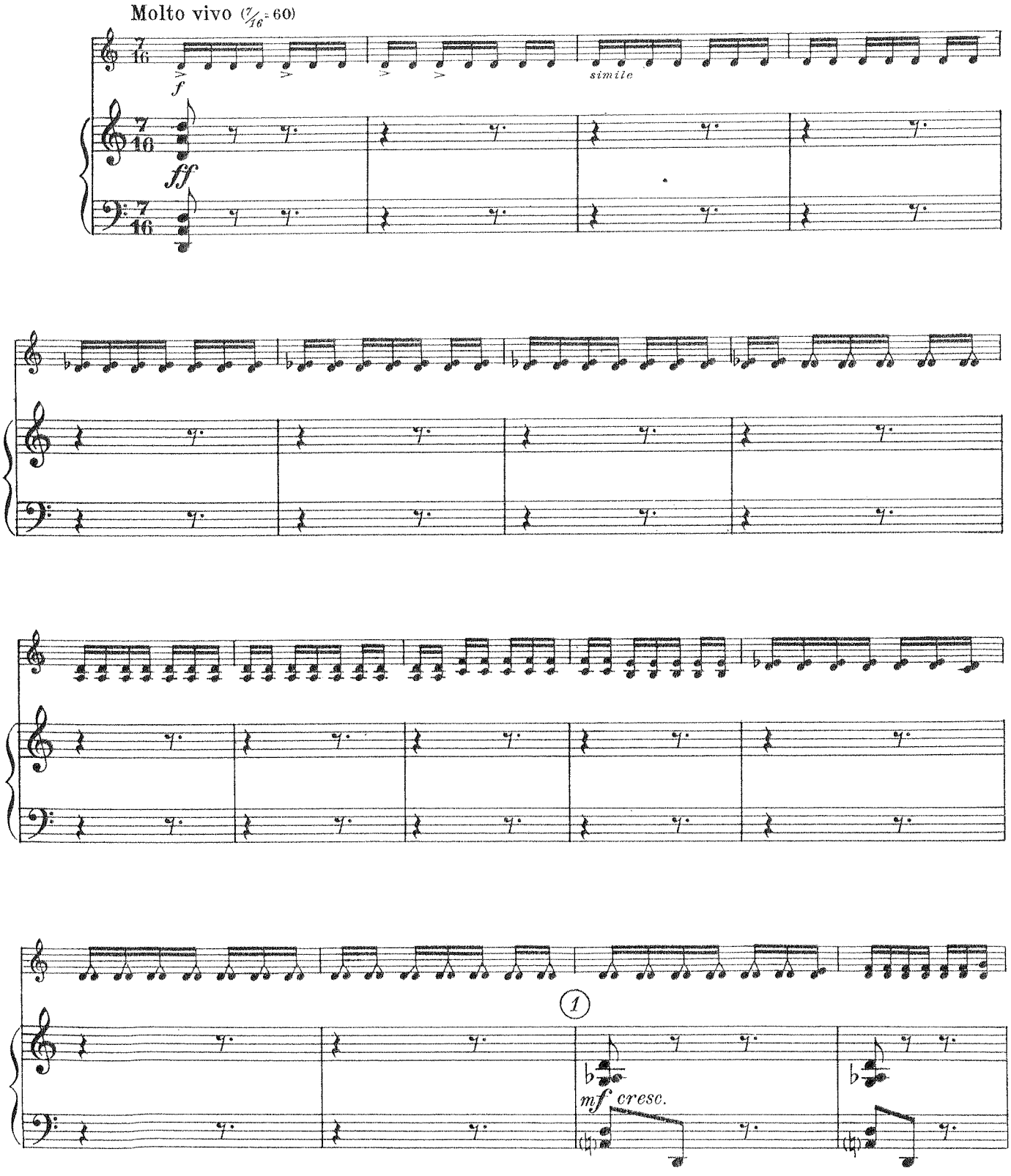

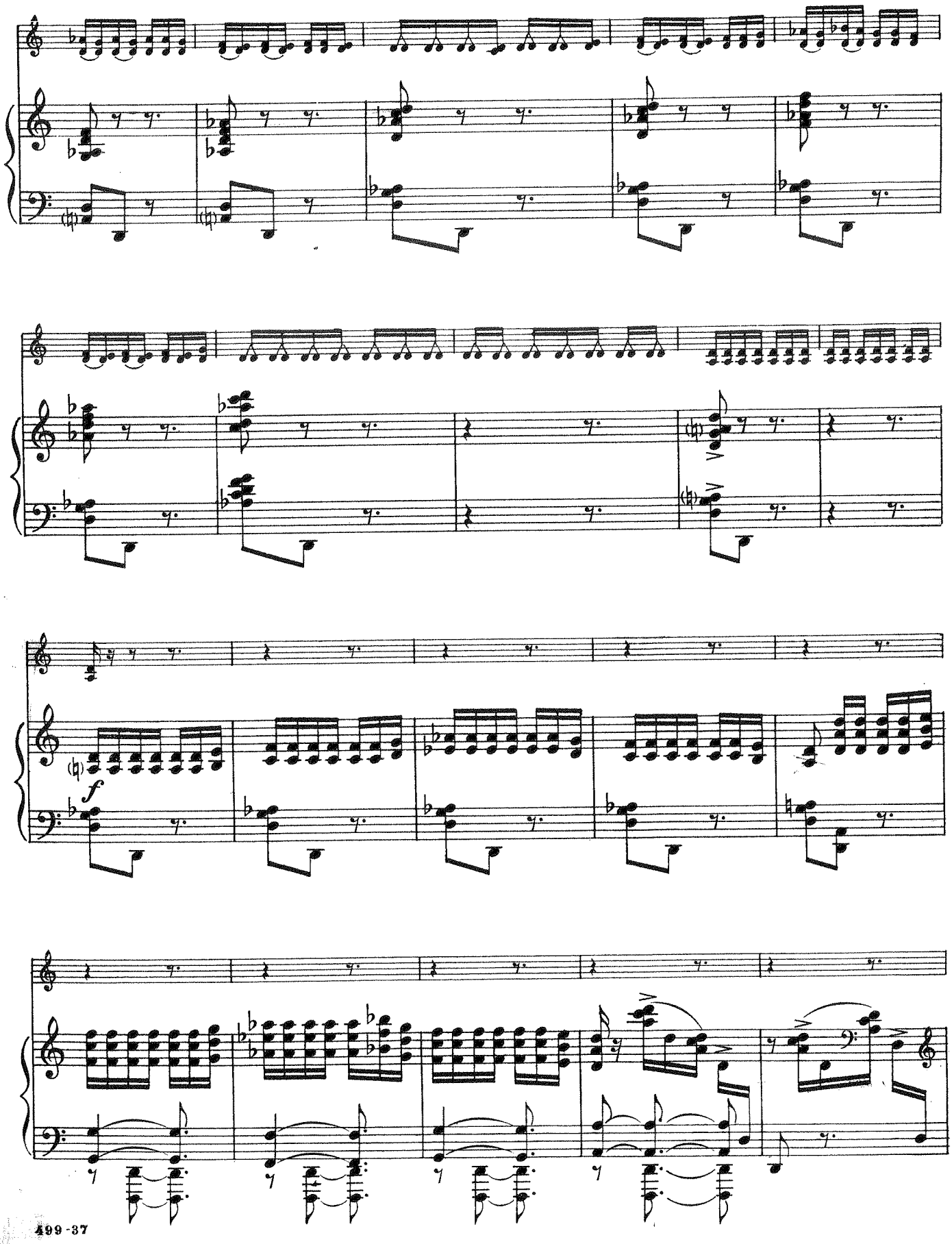
f

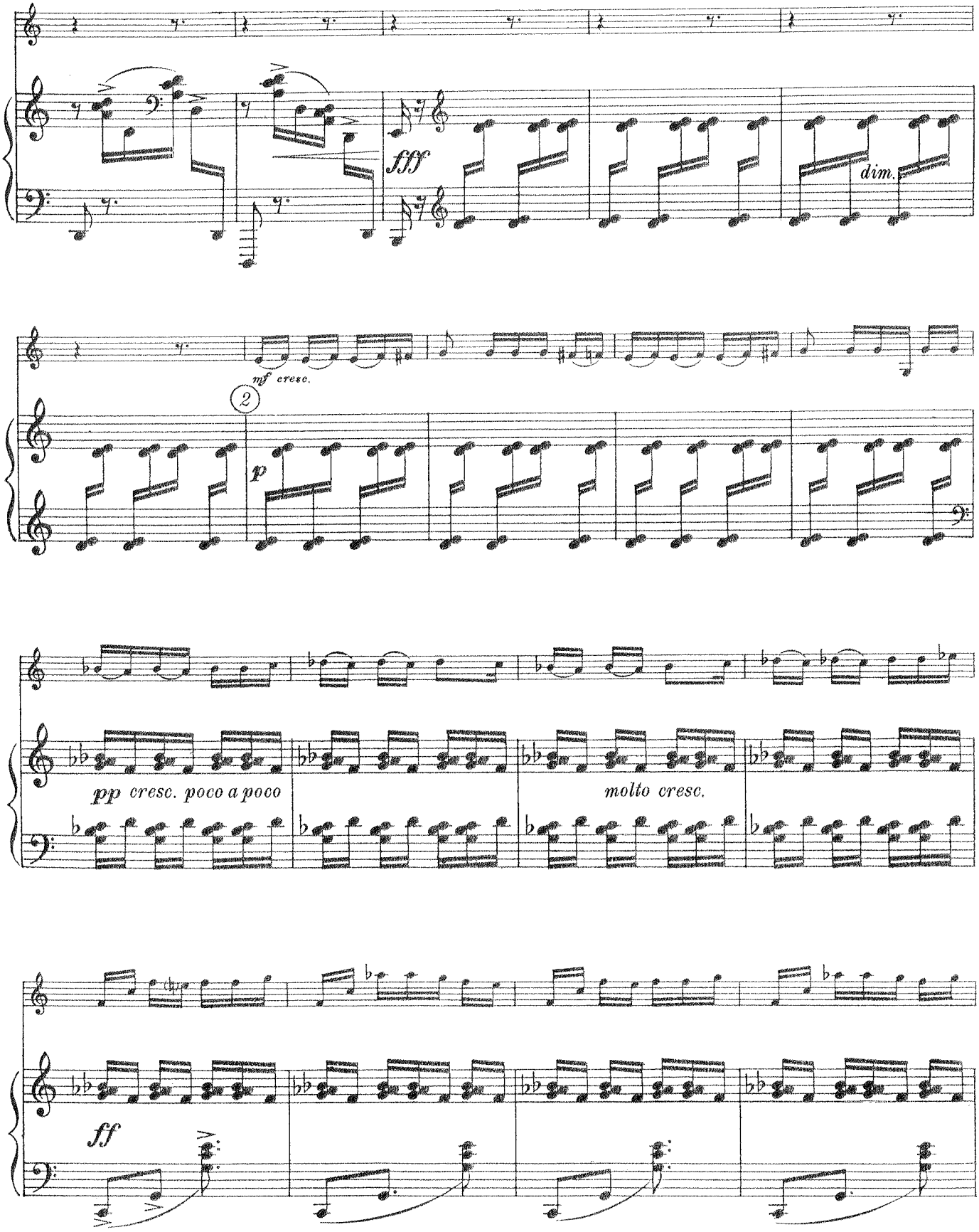
fff
dim.
mf cresc.
2
p
pp cresc. poco a poco
molto cresc.
ff

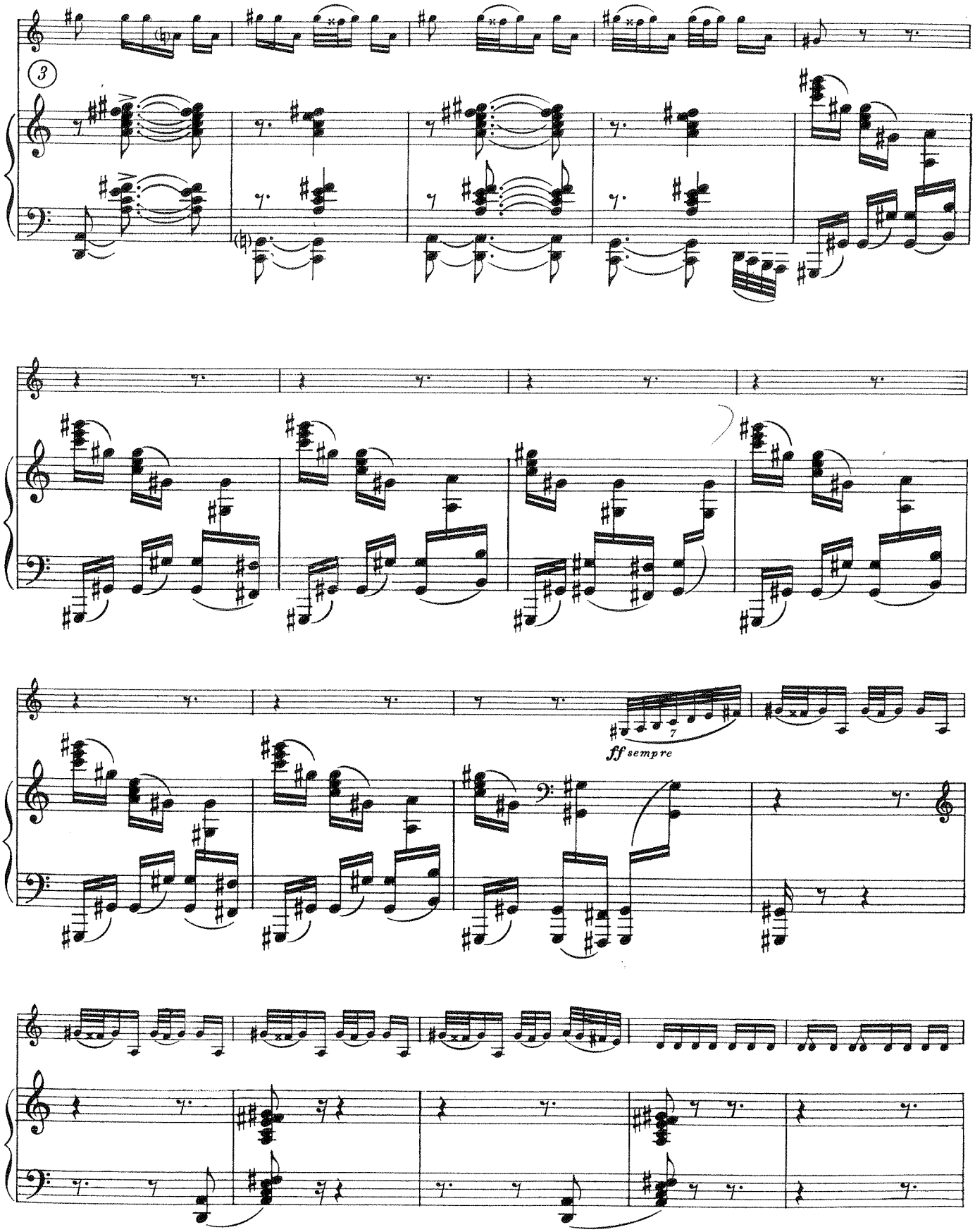
3
7
ff sempre

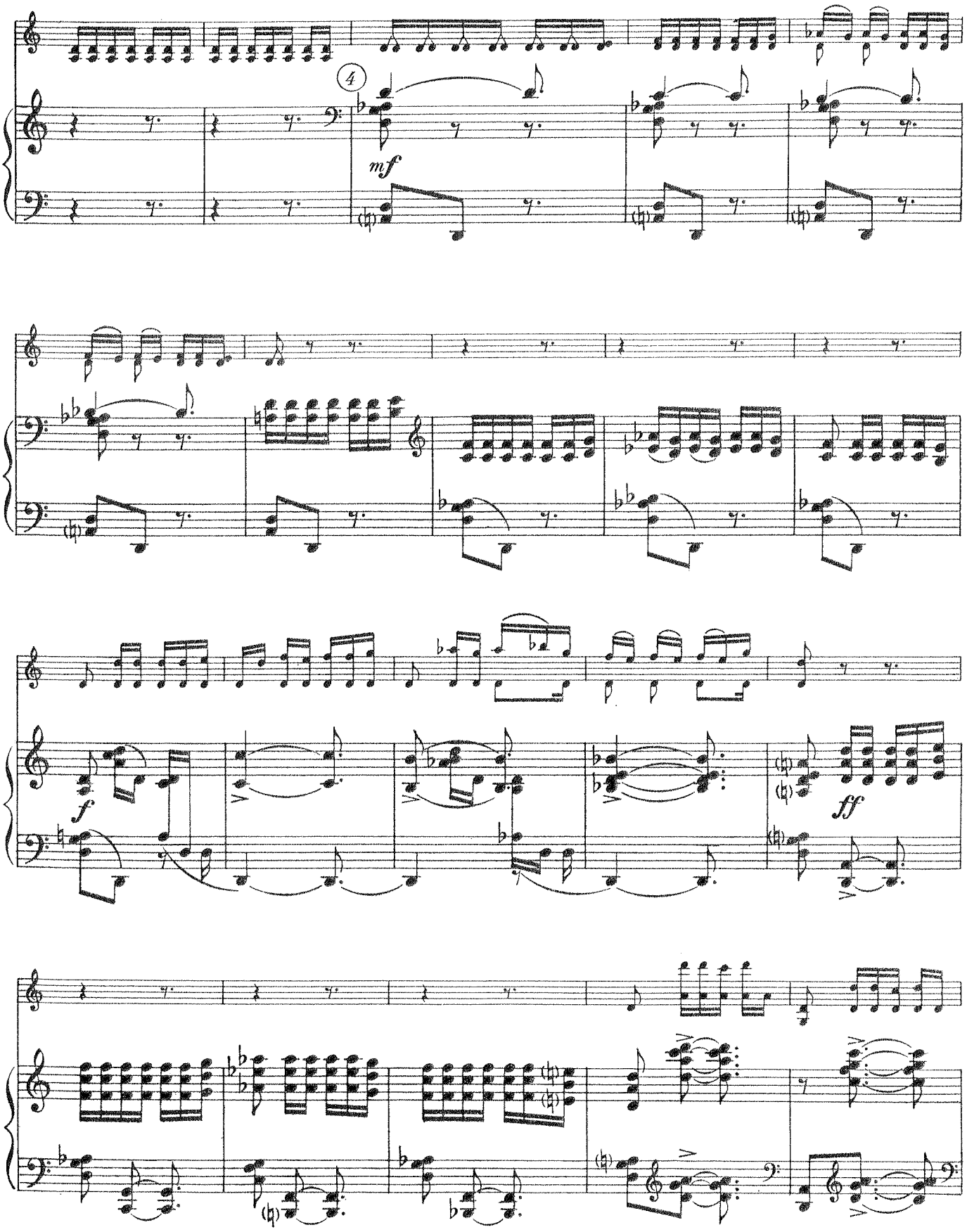
4
mf
f
ff

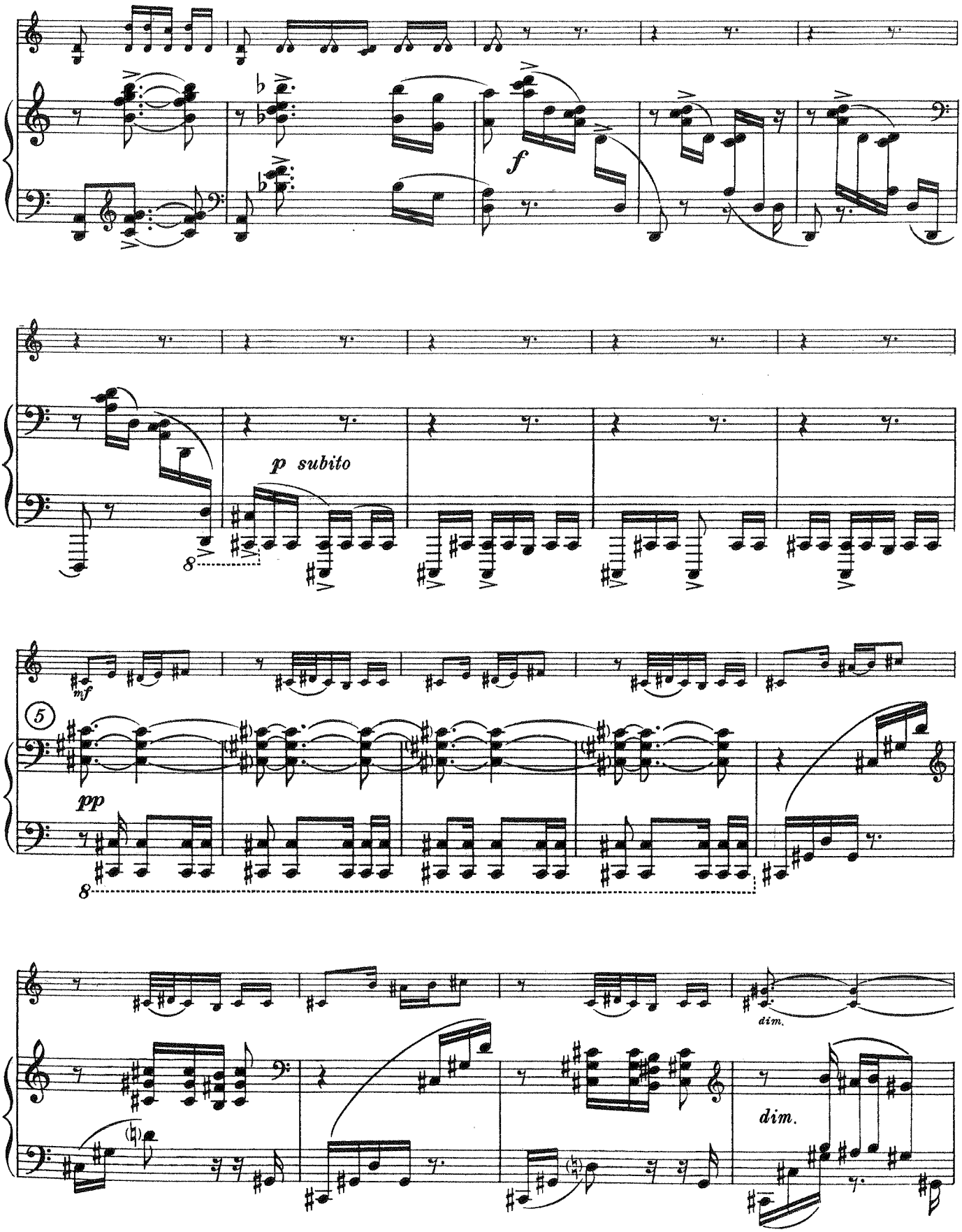
f
p subito
mf
5
pp
dim.
dim.

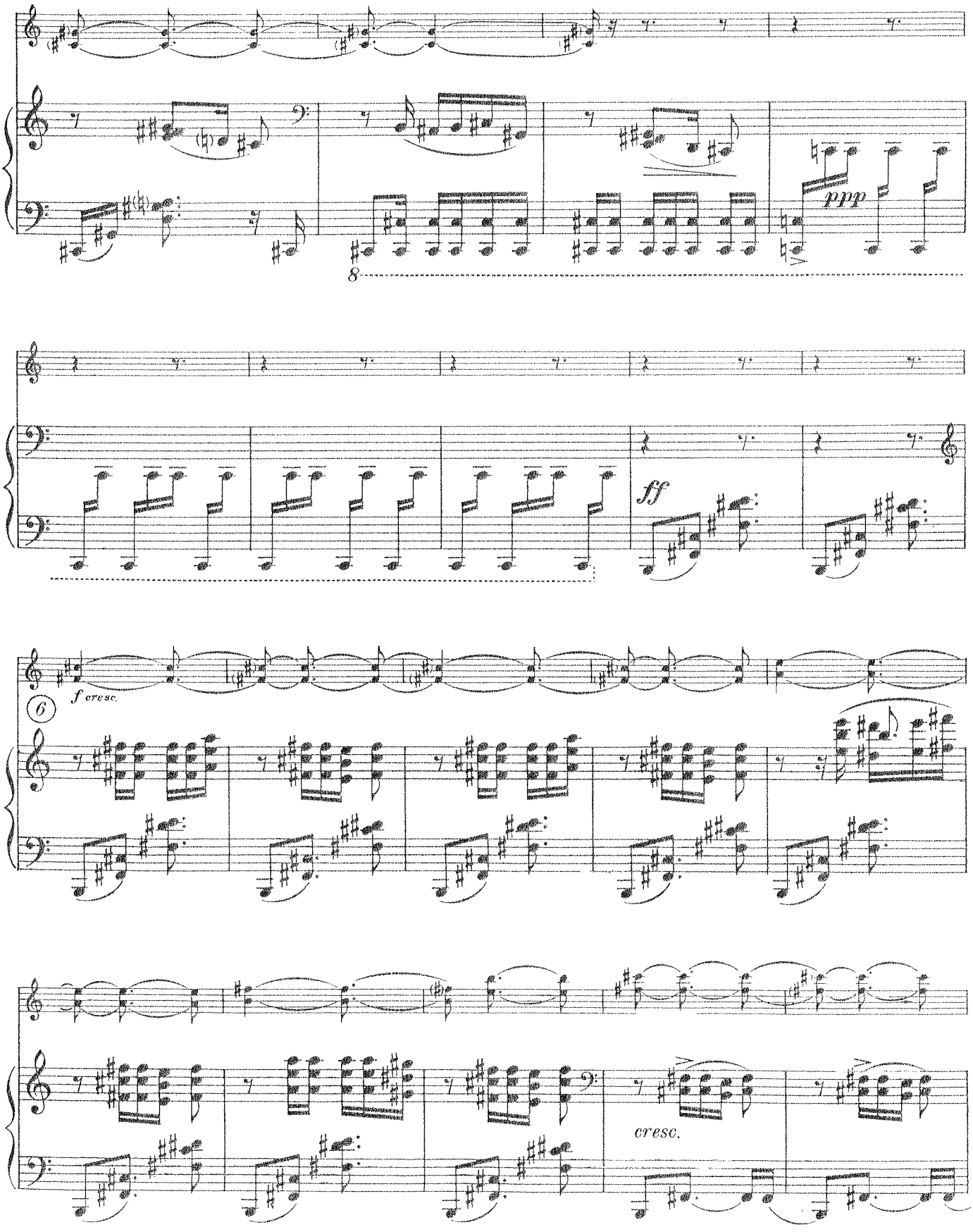
8
ppp
ff
6
f cresc.
cresc.

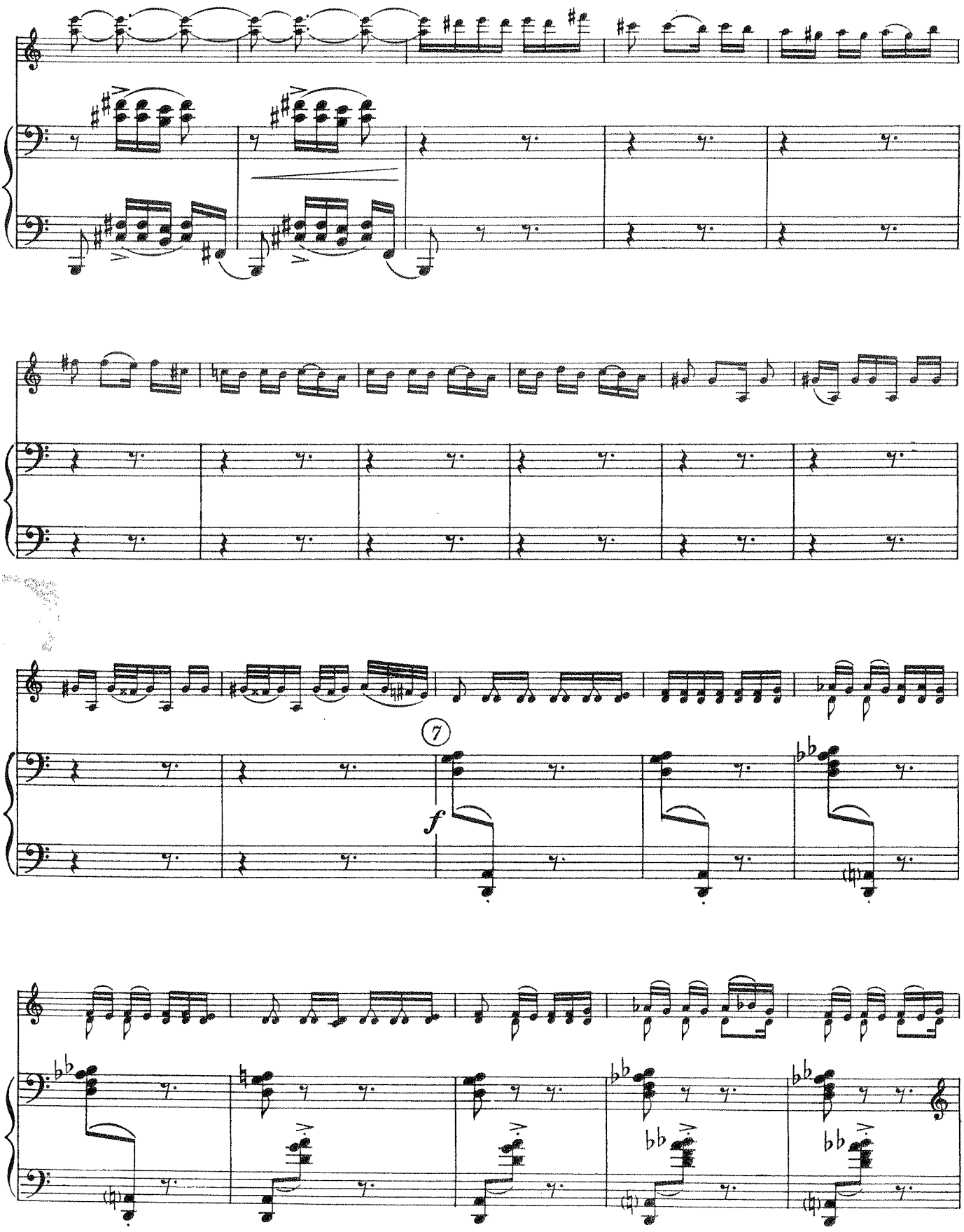
7
f

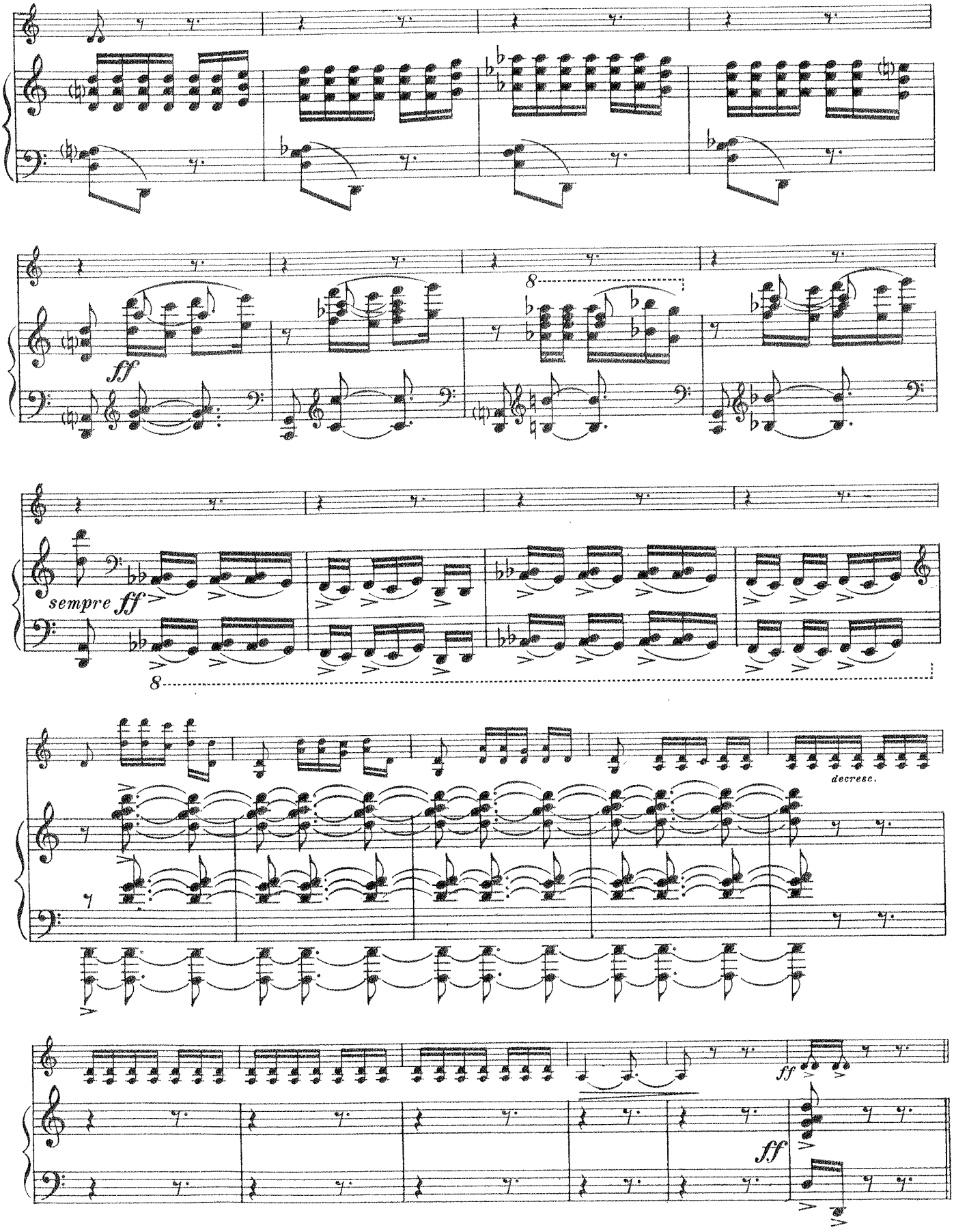
ff
8
sempre ff
8
decresc.
ff
ff

III

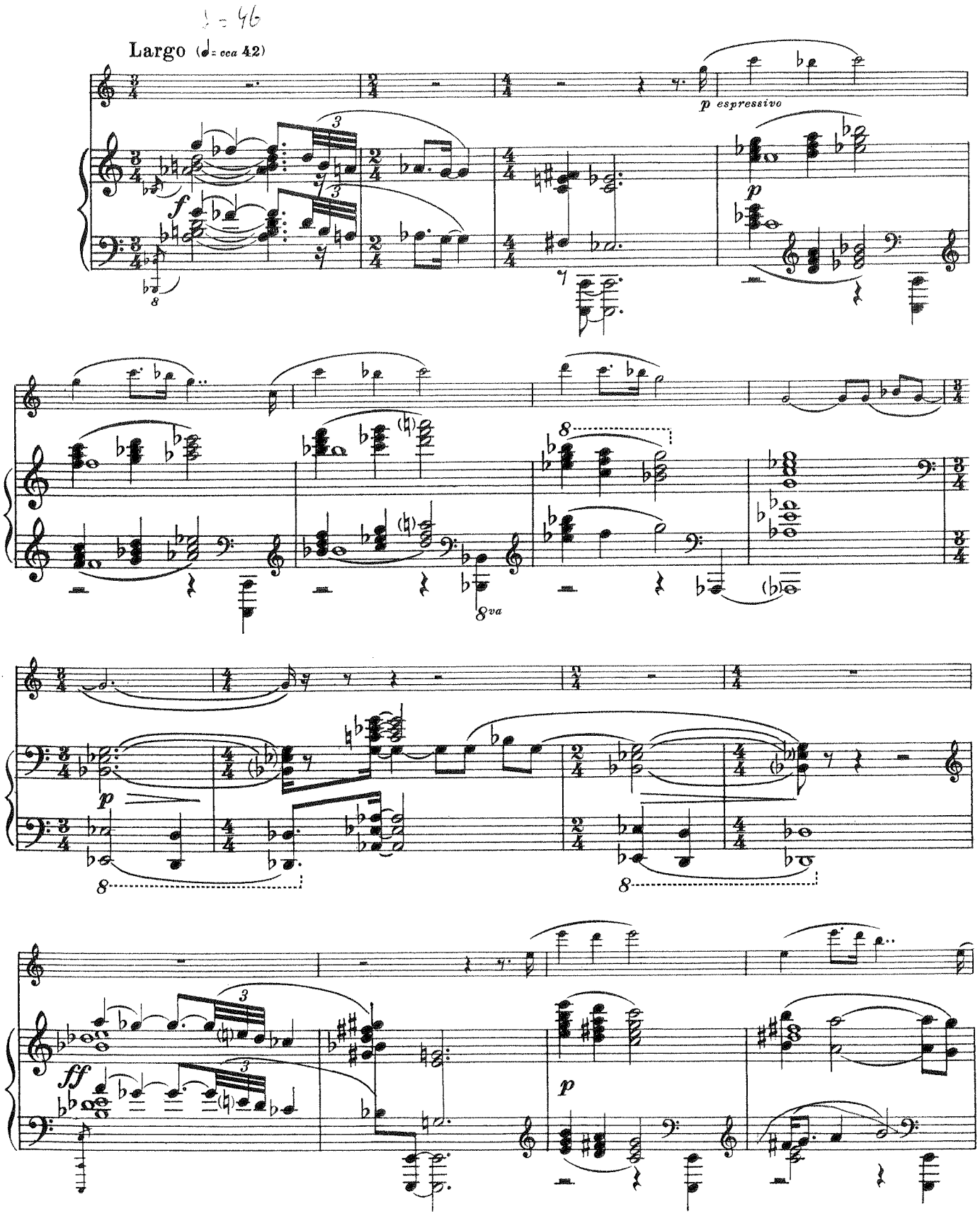

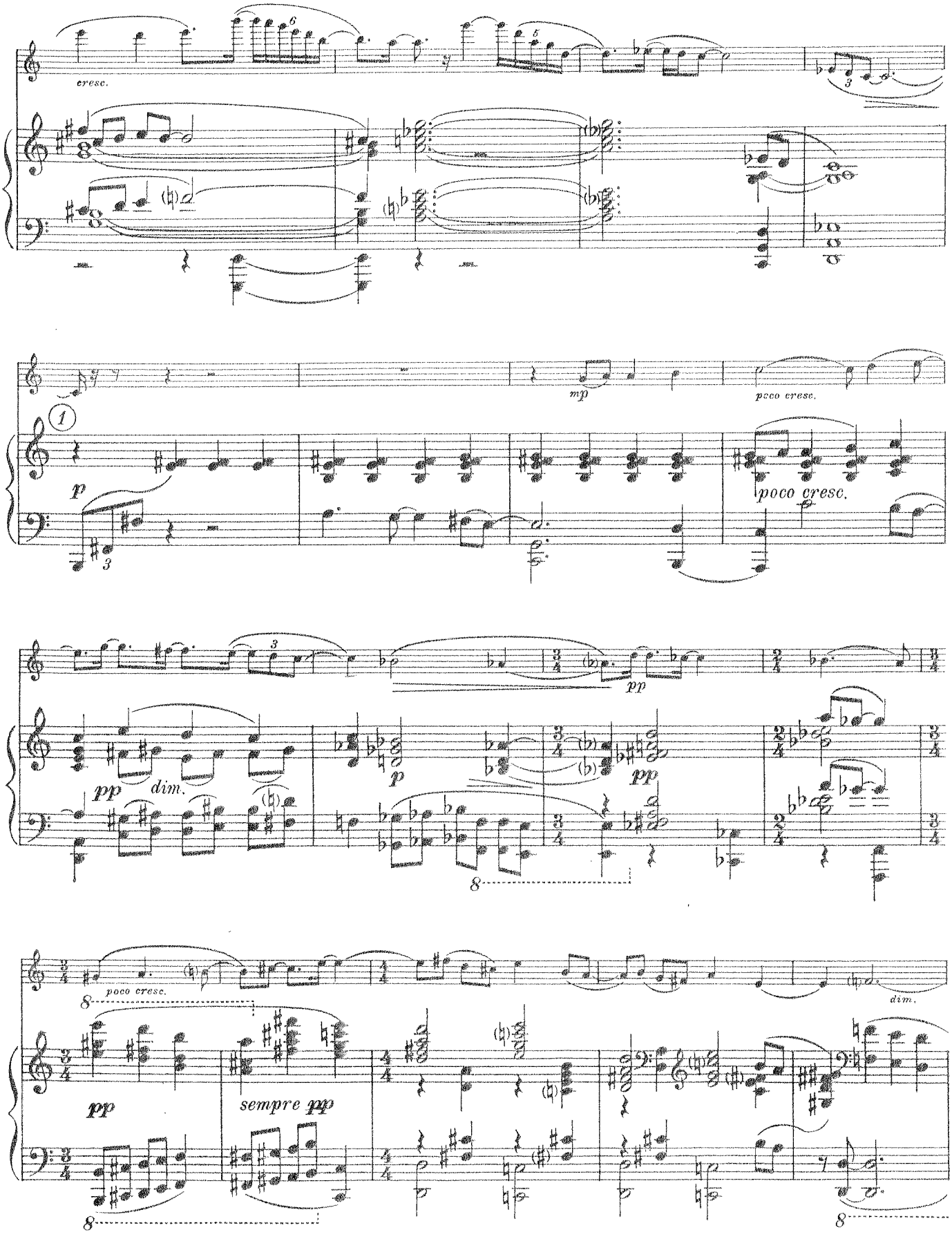
cresc.
mp
poco cresc.
p
poco cresc.
pp
dim.
p
pp
pp
poco cresc.
dim.
pp
sempre pp

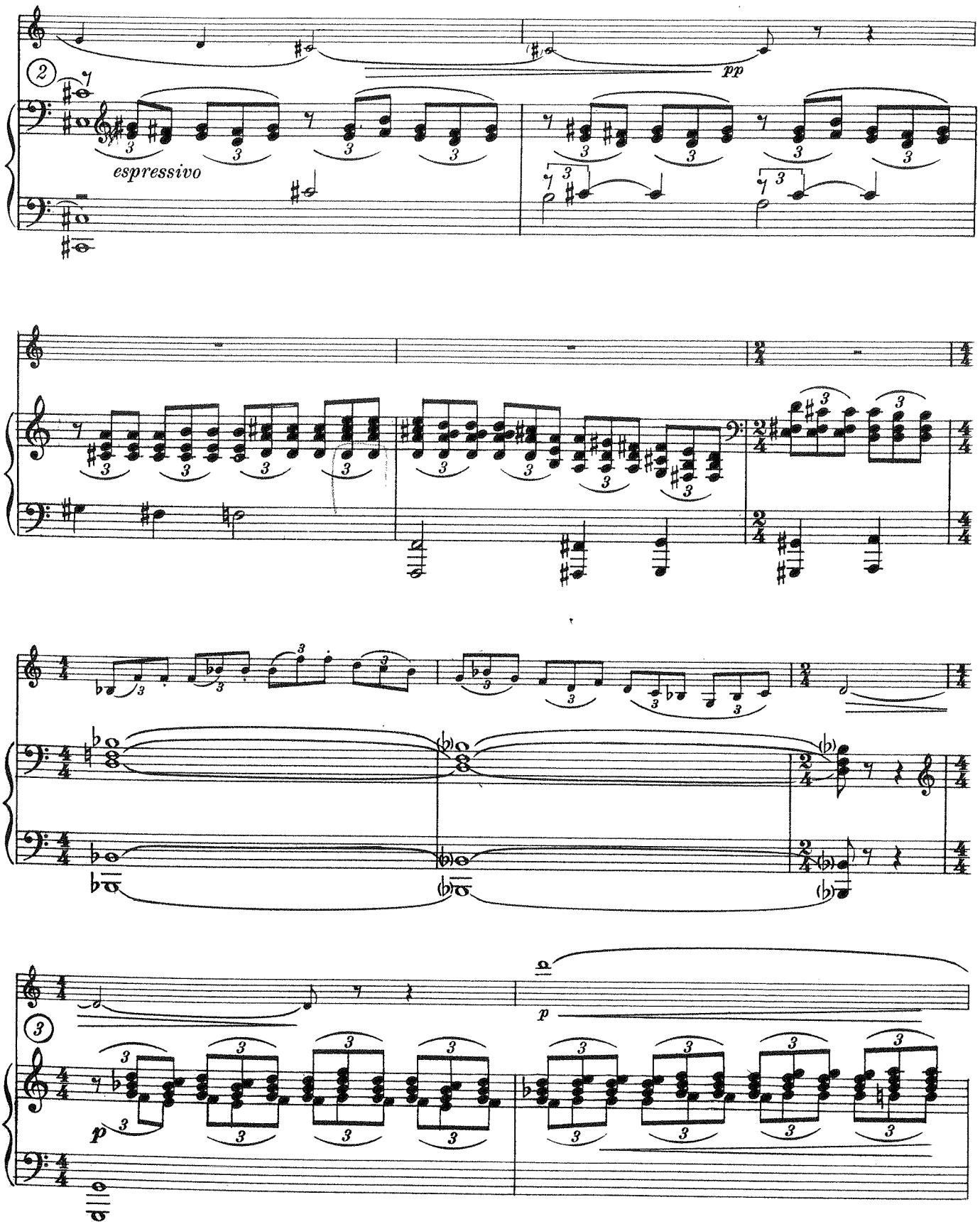
2
espressivo
pp
3
p

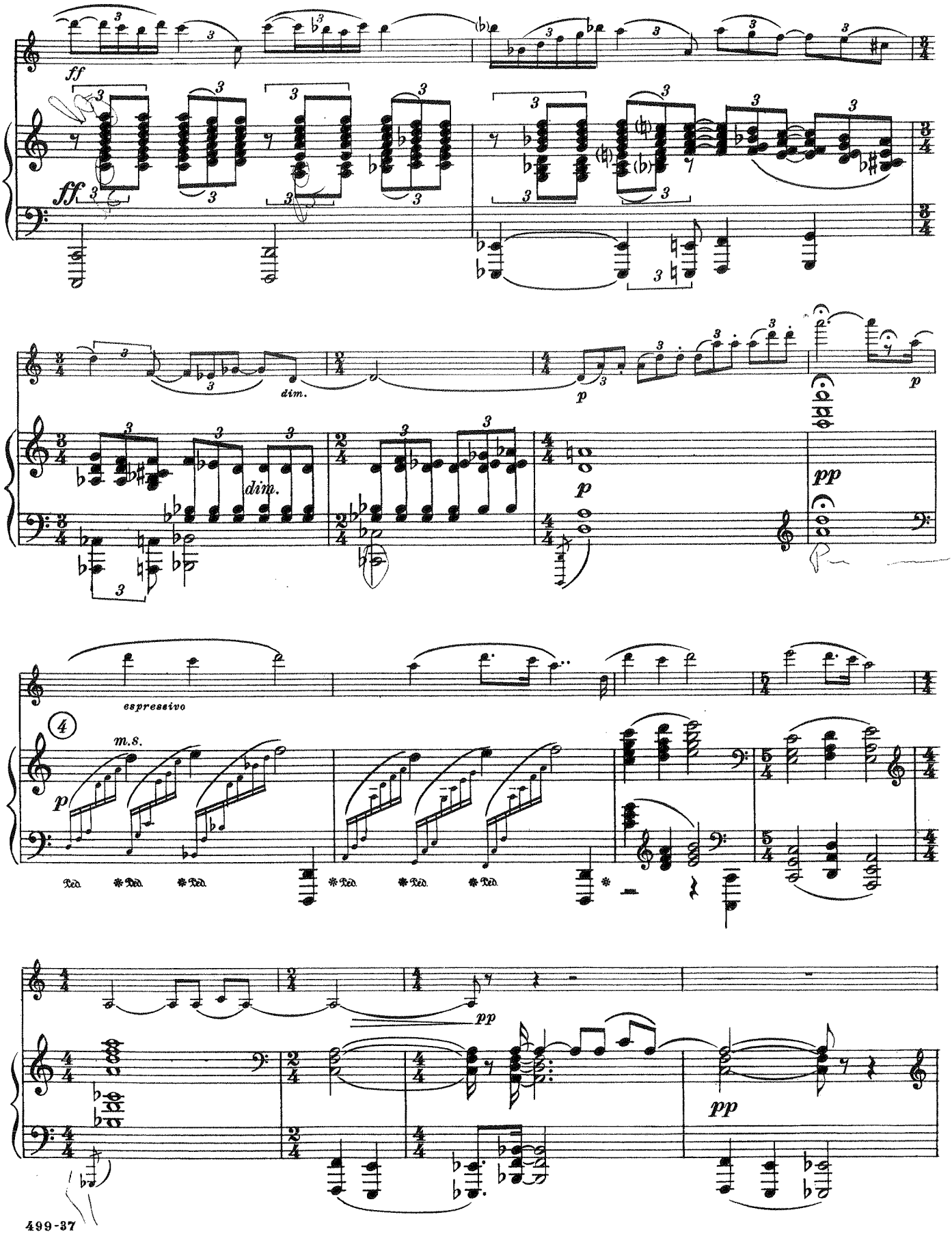
ff
ff
dim.
dim.
p
p
pp
espressivo
4
m.s.
p
Ped. * Ped. * Ped. * Ped. * Ped. * Ped. *
pp
pp

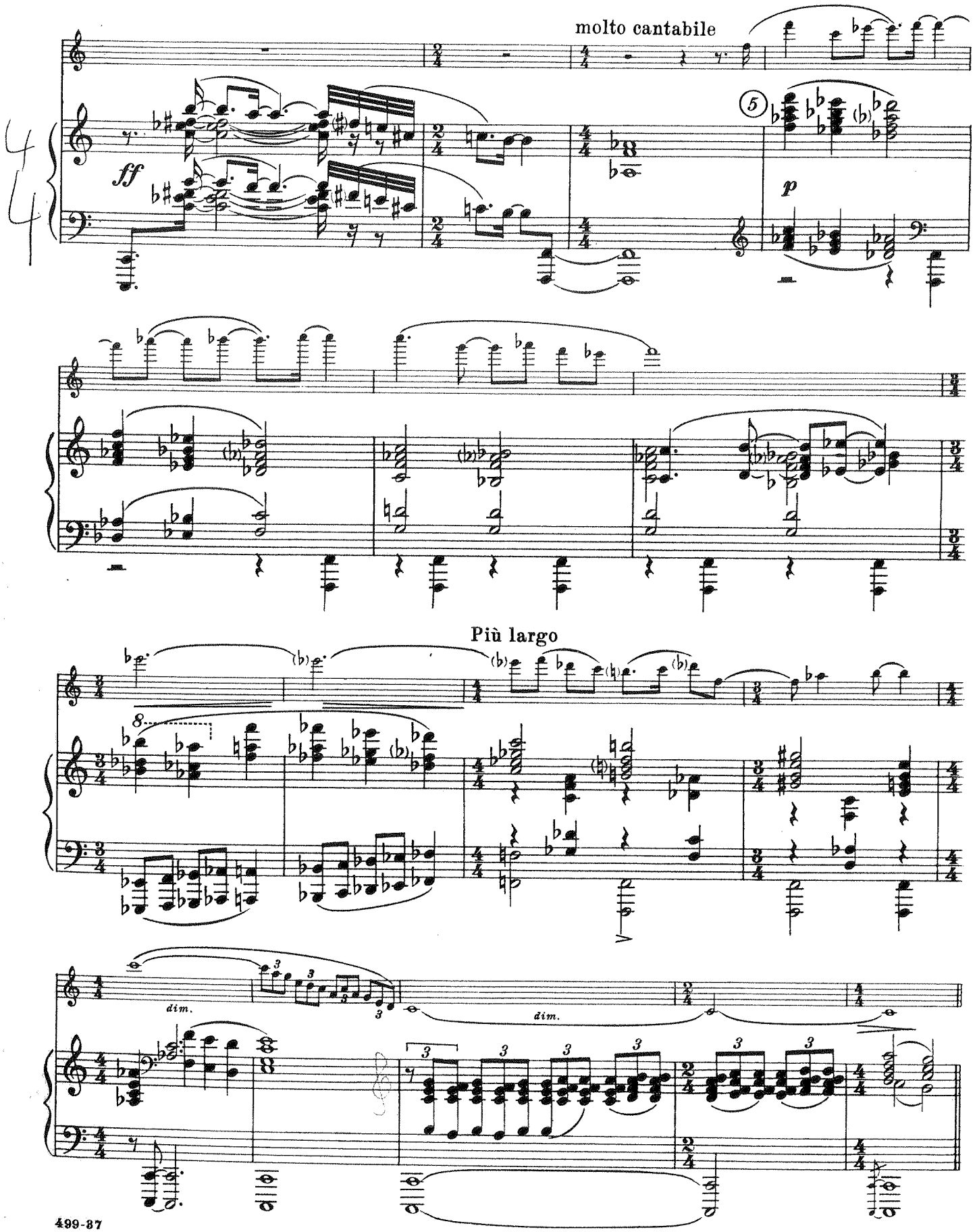
molto cantabile
ff
p
Più largo
dim.
dim.

IV

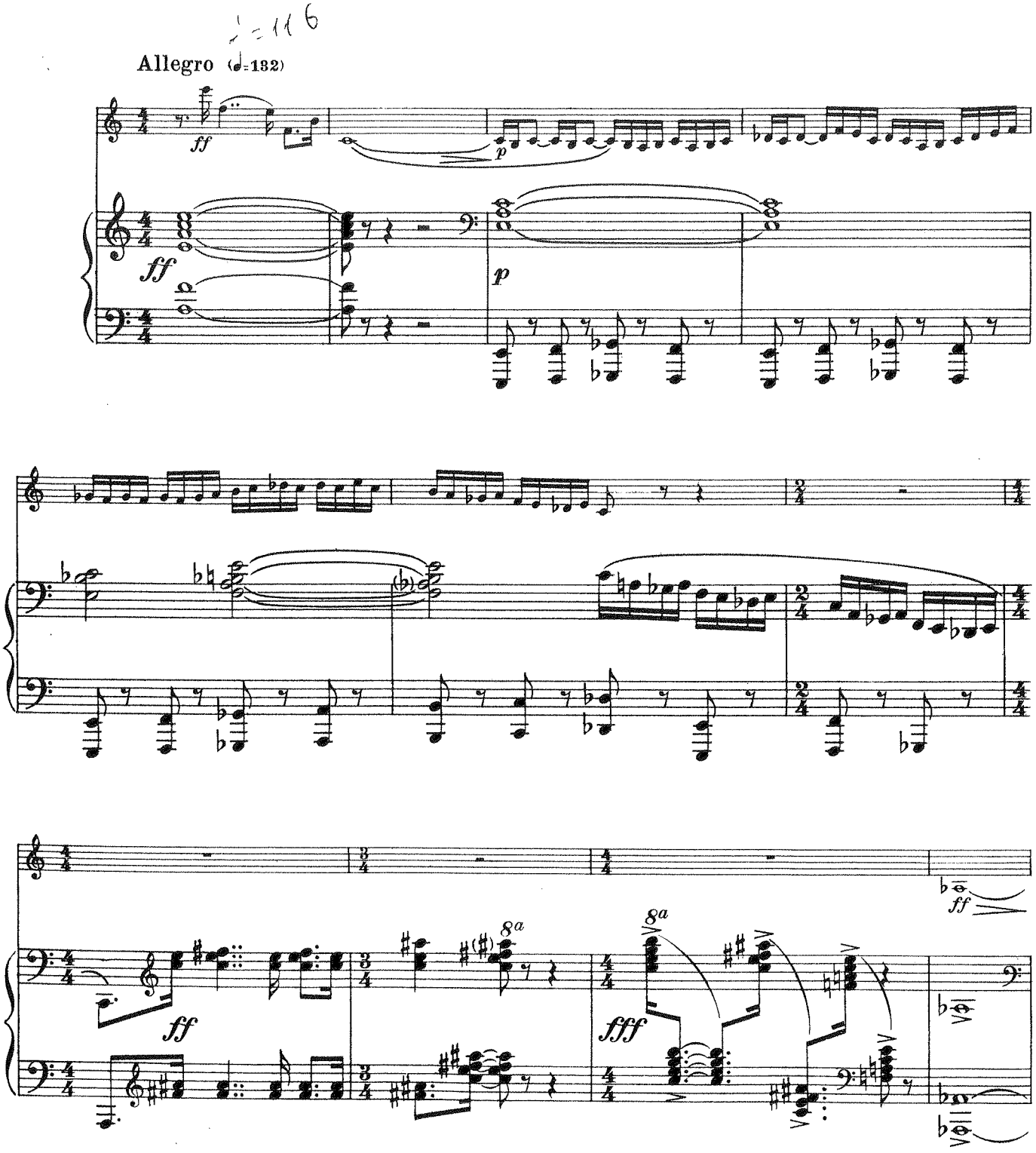

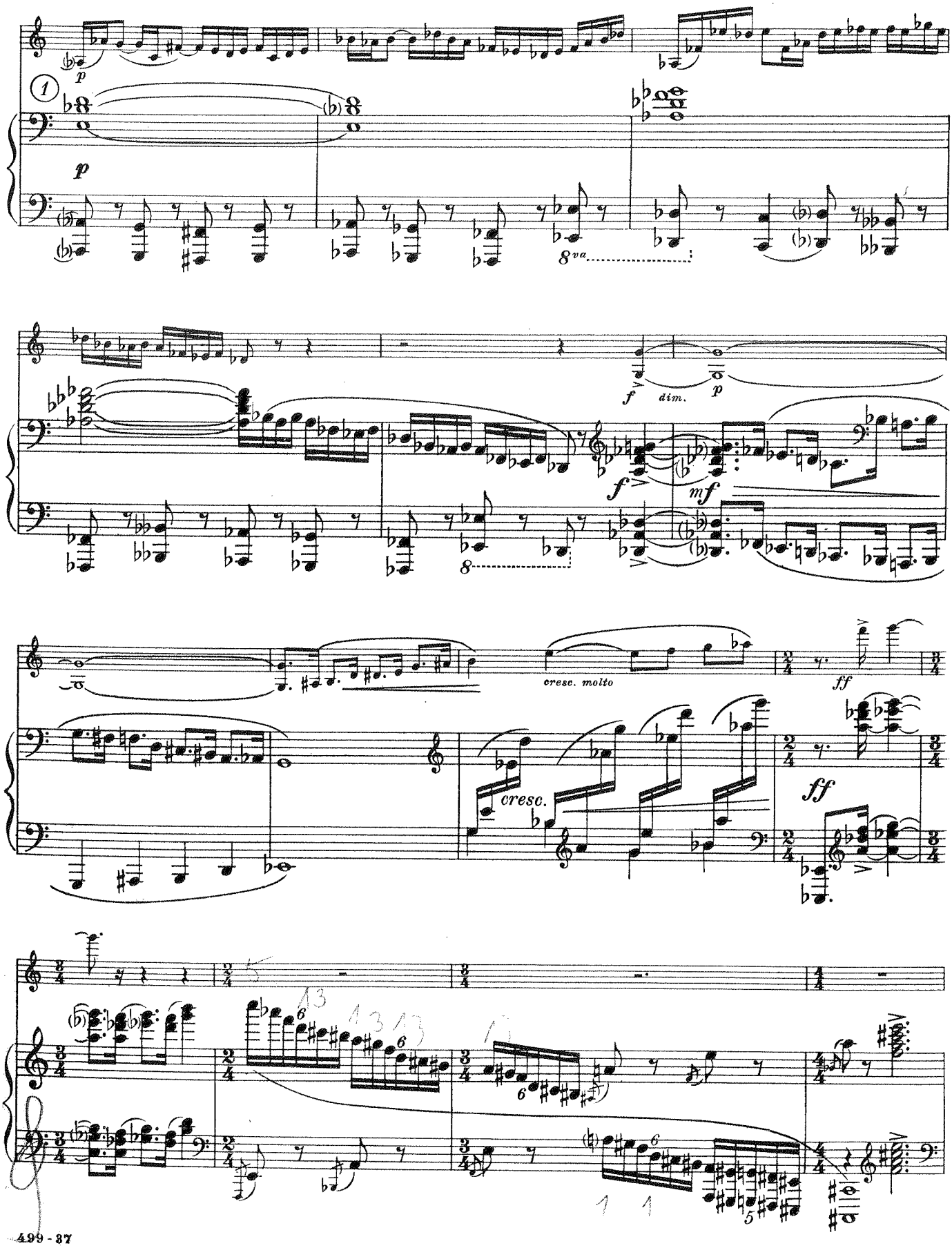
p
1
8va
f
dim.
p
f
mf
cresc. molto
ff
cresc.
ff

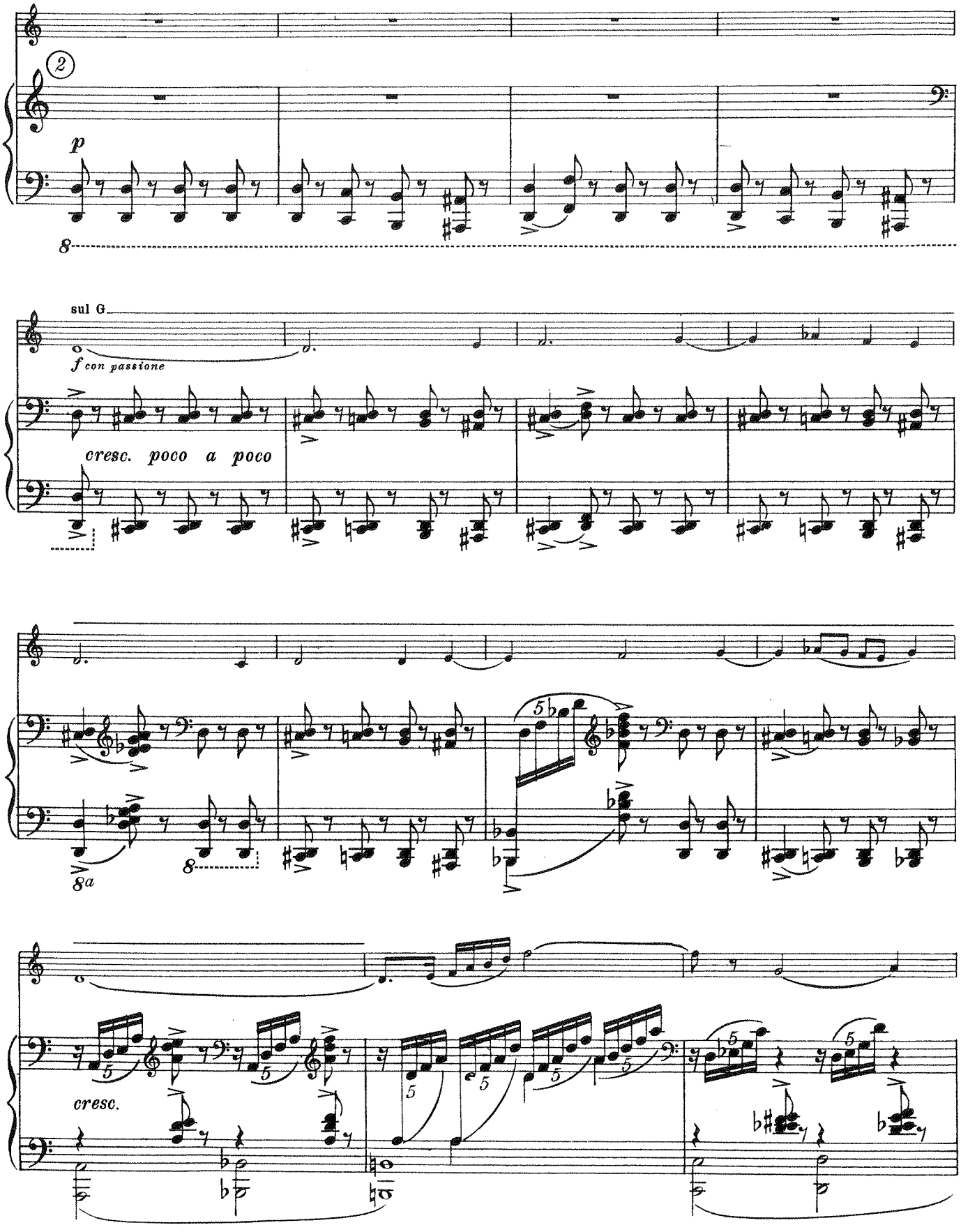
2
p
8
sul G
f con passione
cresc. poco a poco
8a
8
5
cresc.

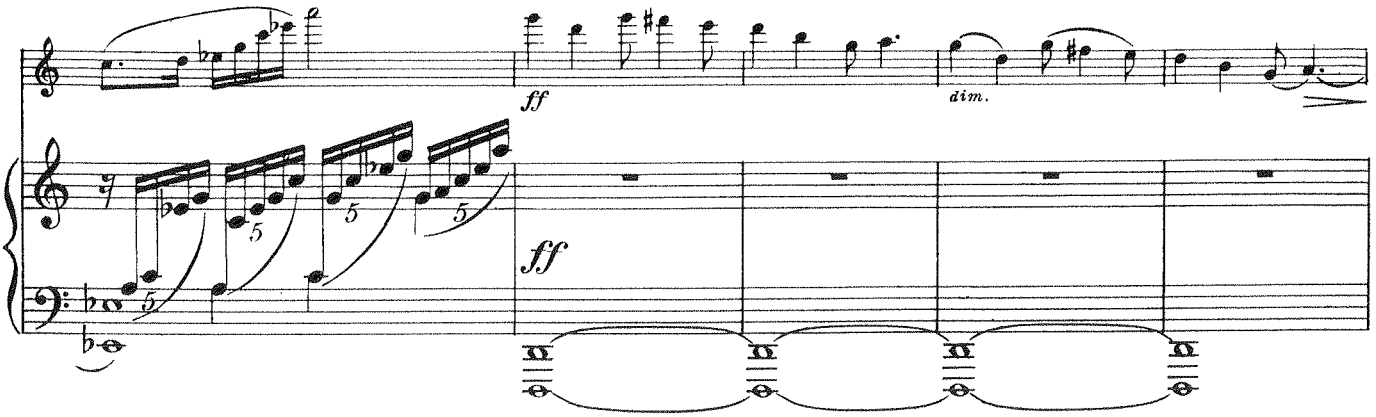

Poco lento

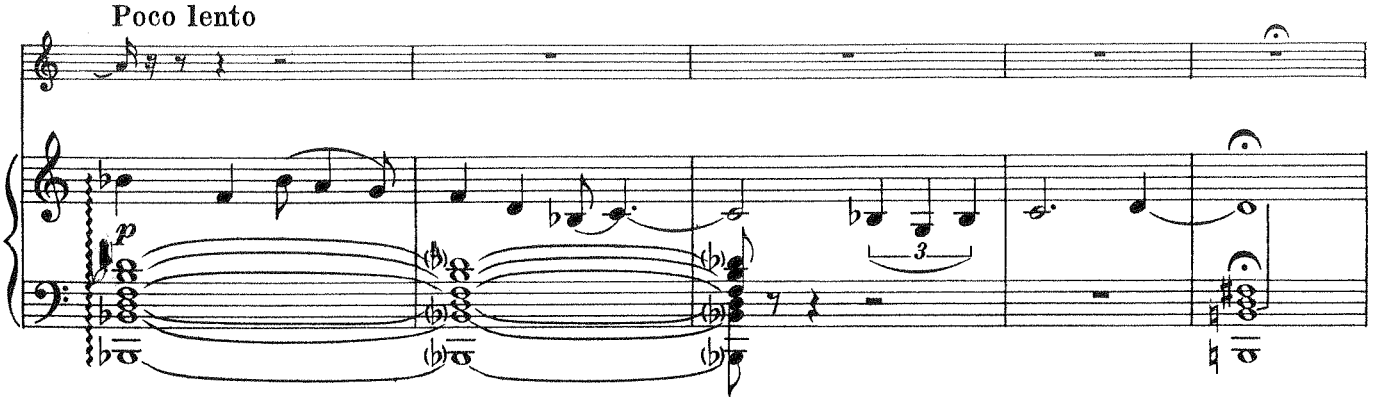

Tempo I

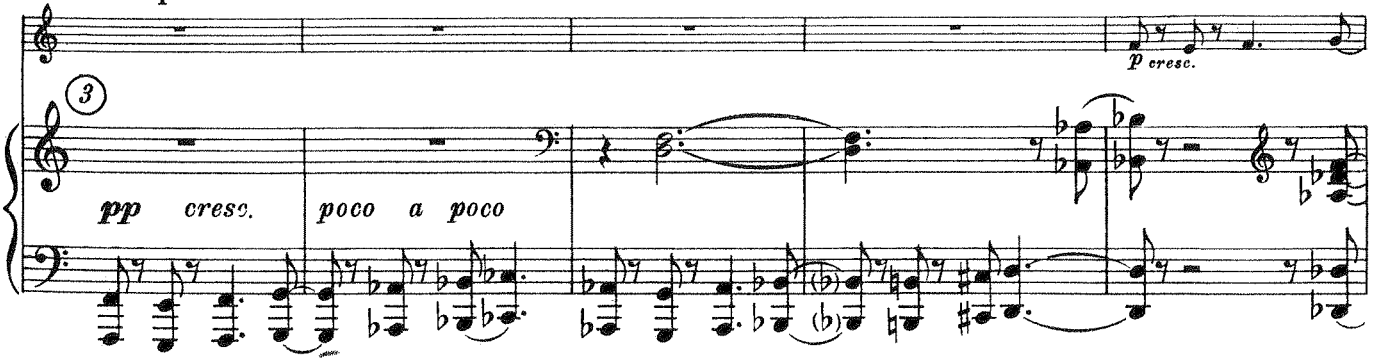

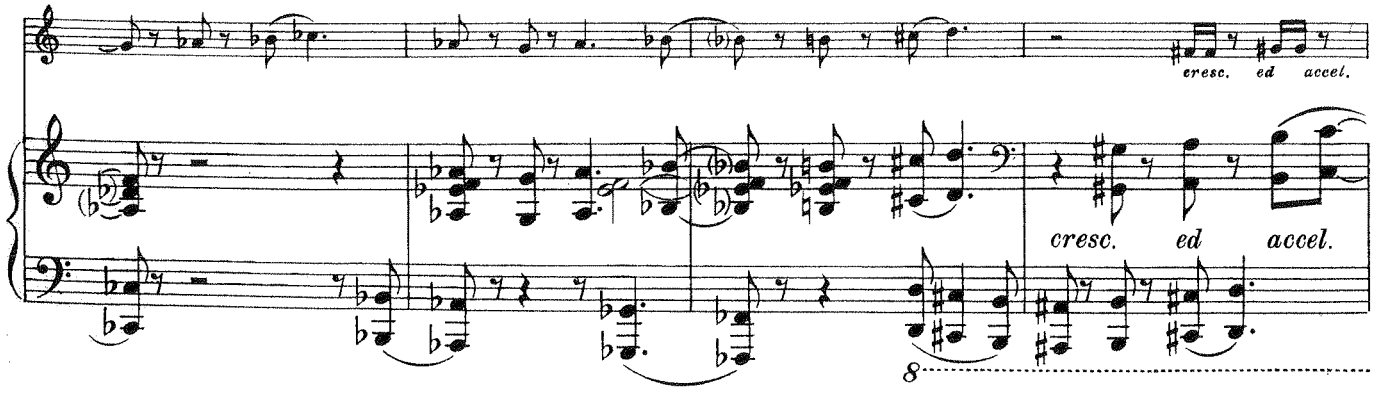

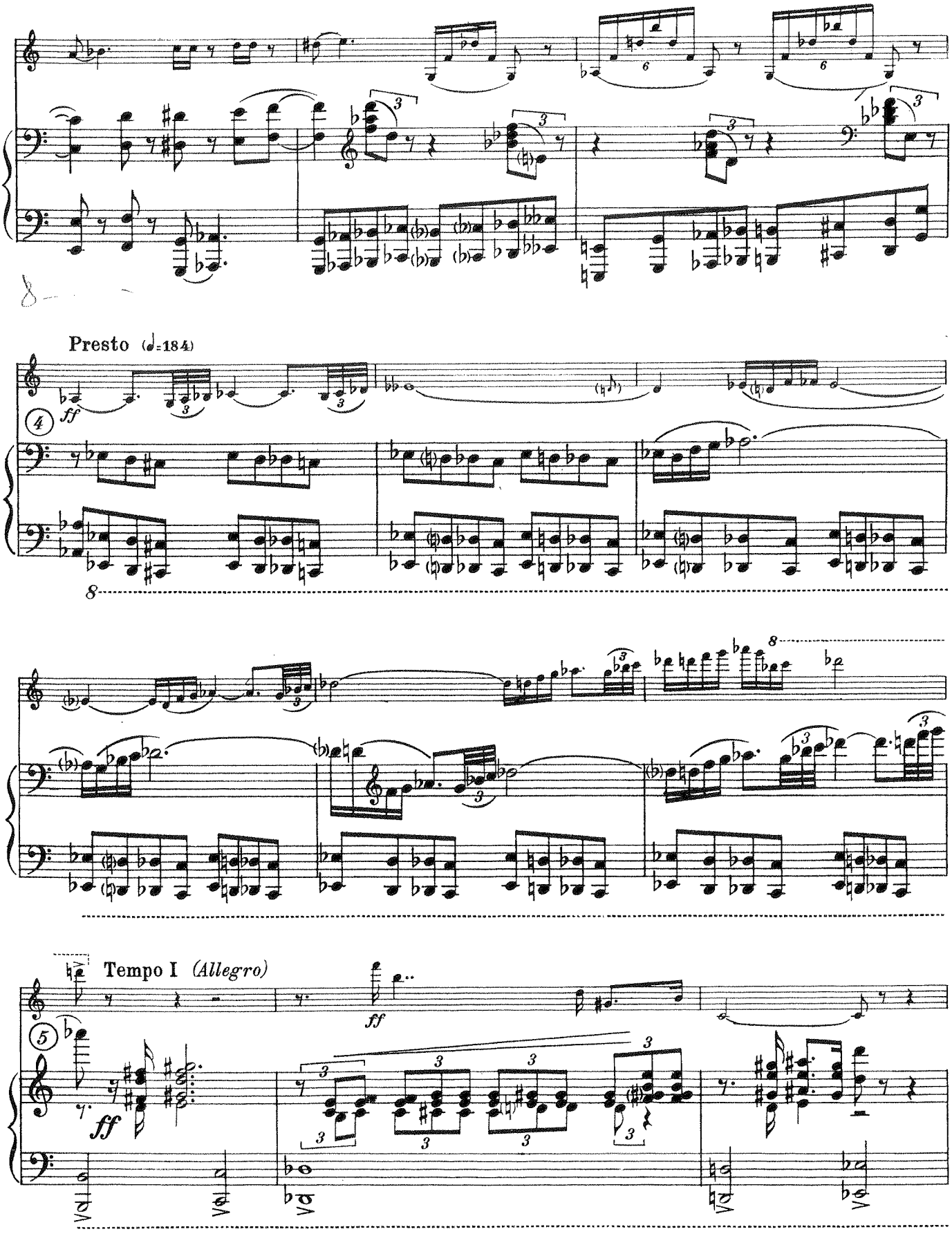
Presto (♩=184)
ff
Tempo I (Allegro)
ff
ff

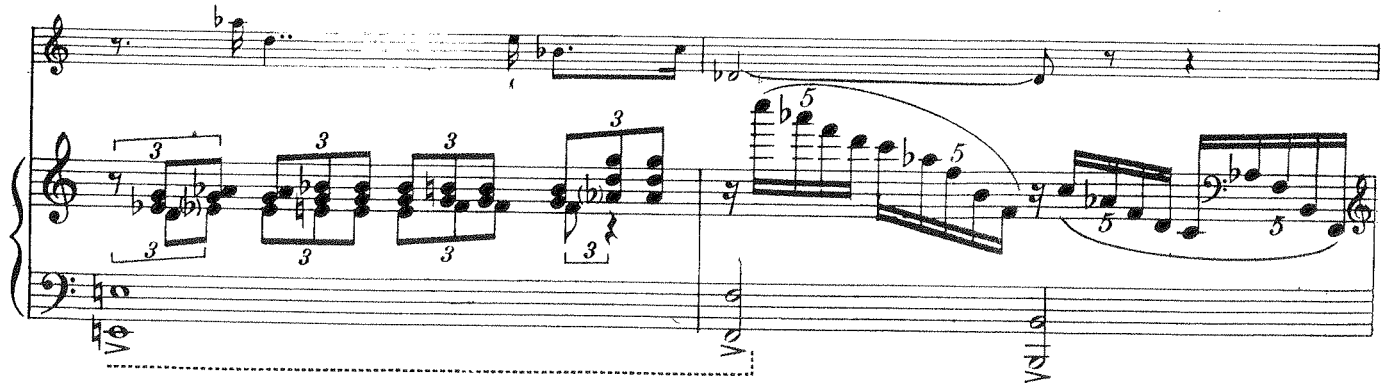

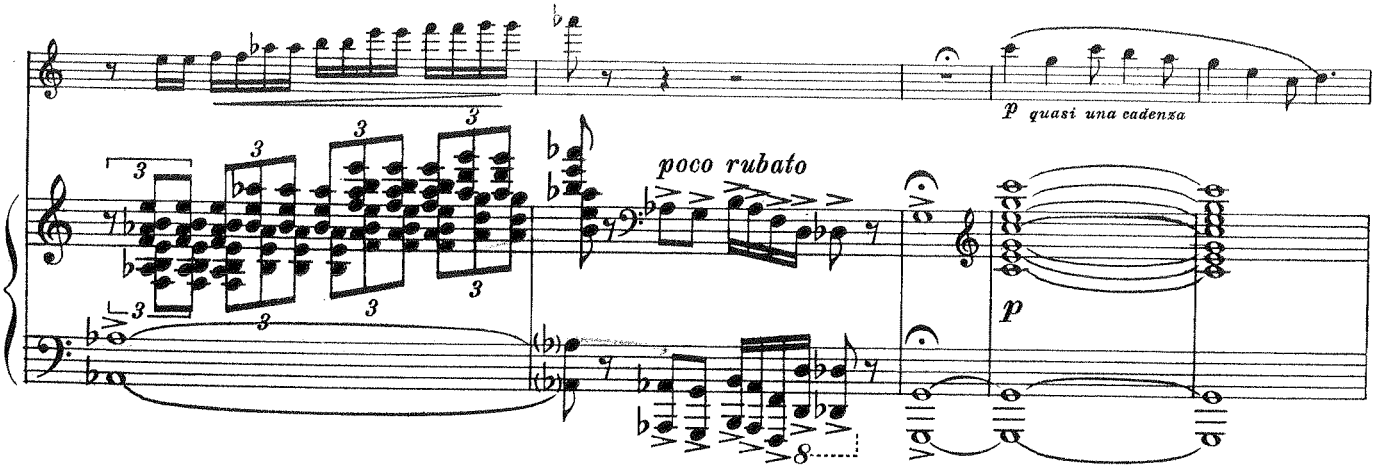
p quasi una cadenza
poco rubato
p

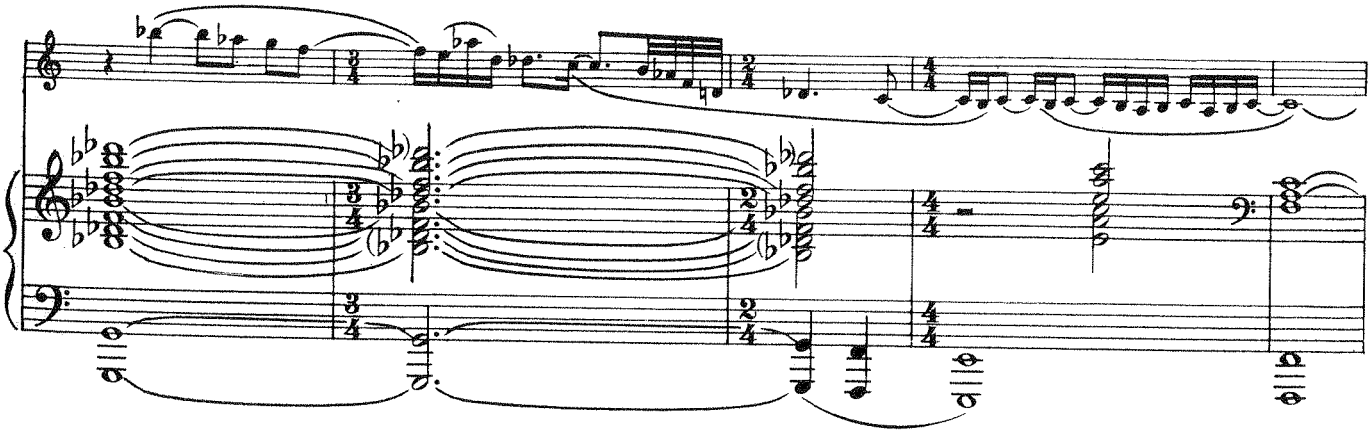

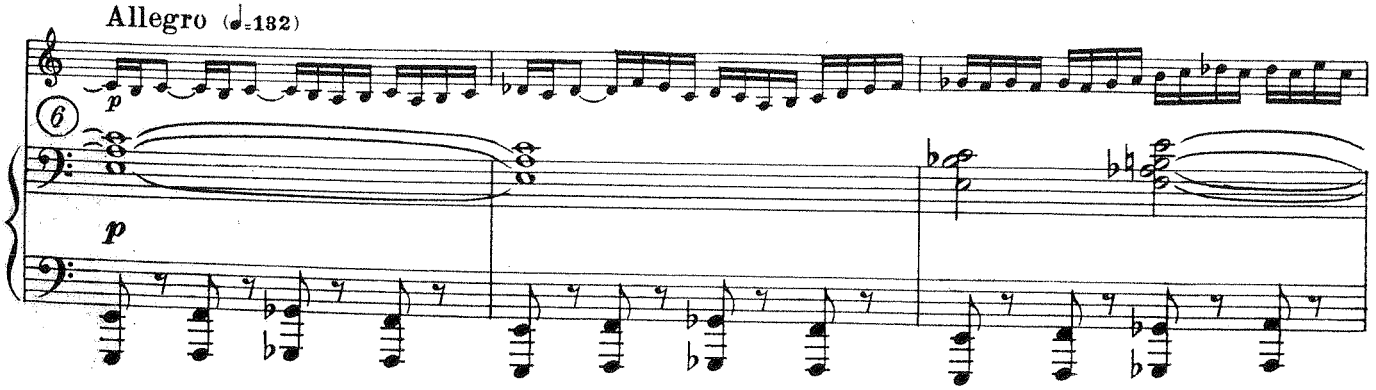
Allegro (♩=132)
p
6
p

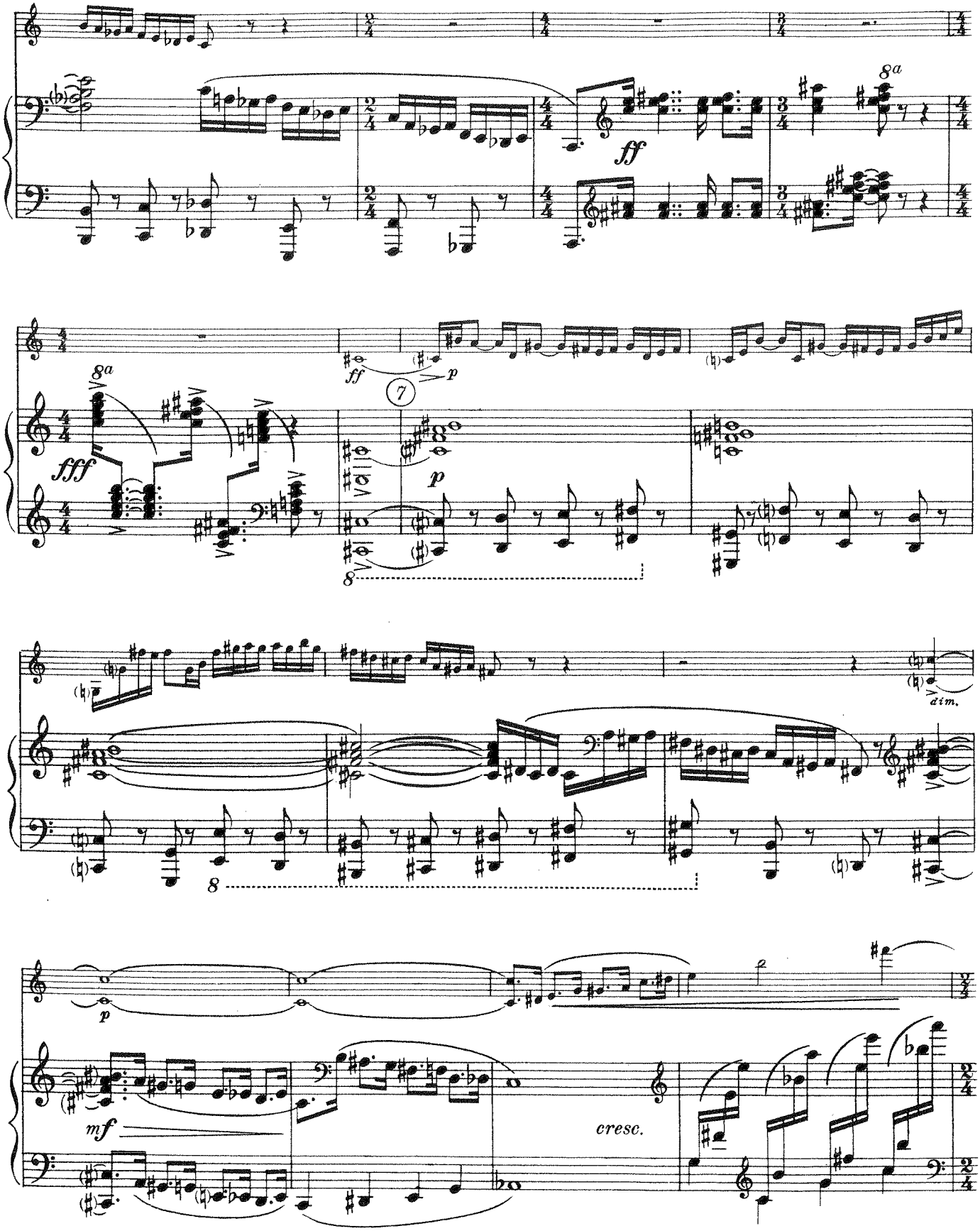
8a
ff
fff
p
7
dim.
mf
cresc.

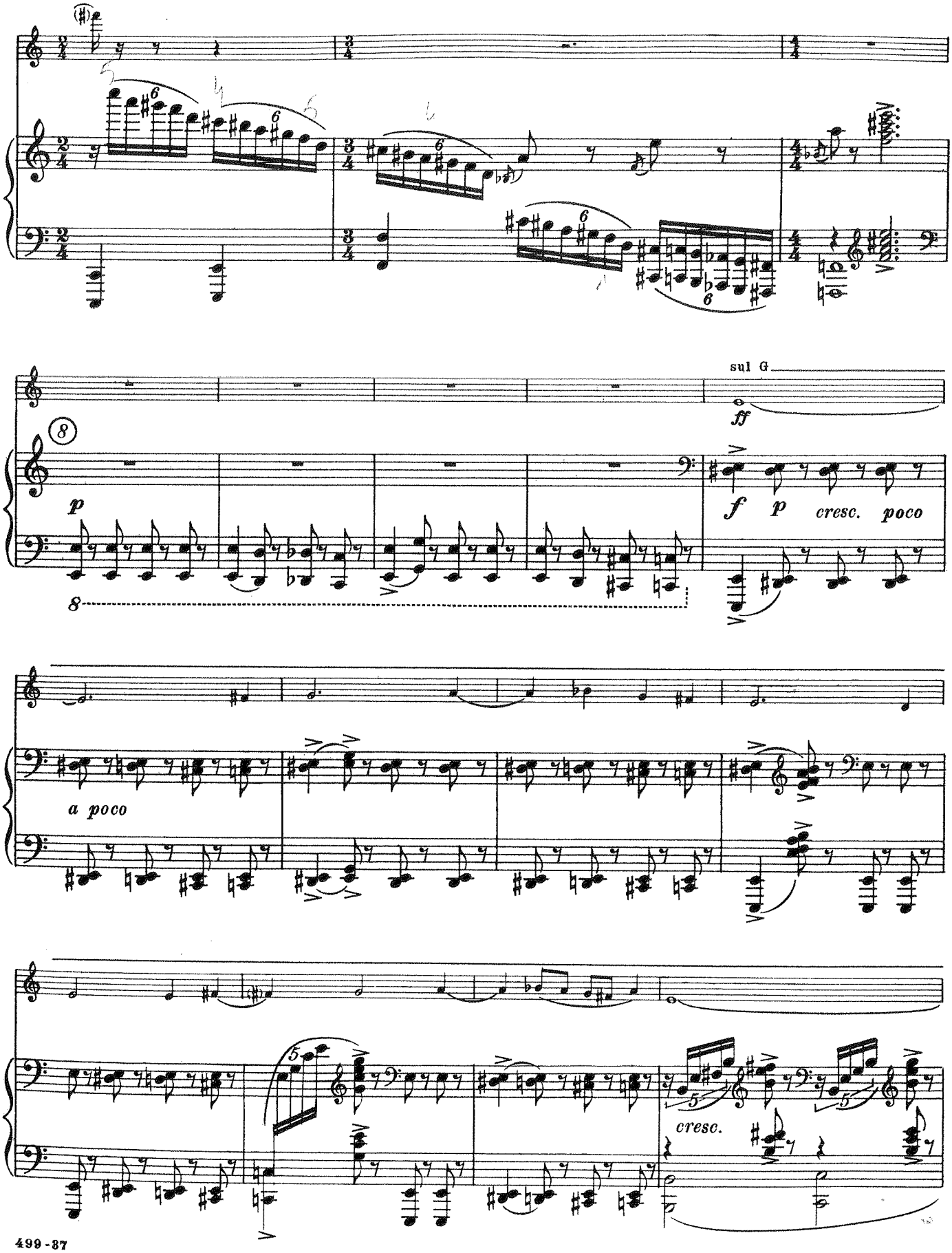
sul G
ff
p
f
p
cresc.
poco
a poco
cresc.

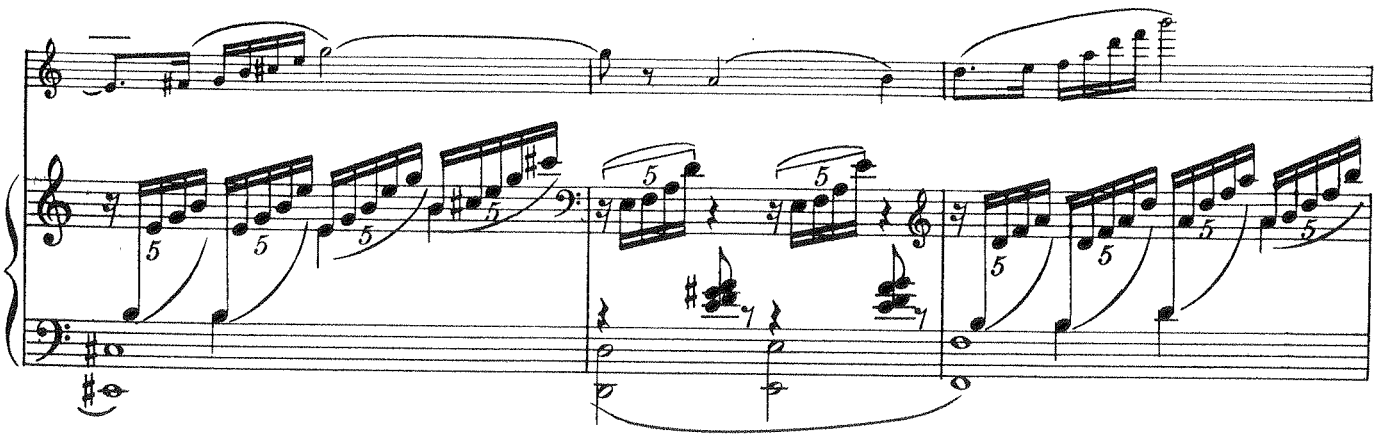

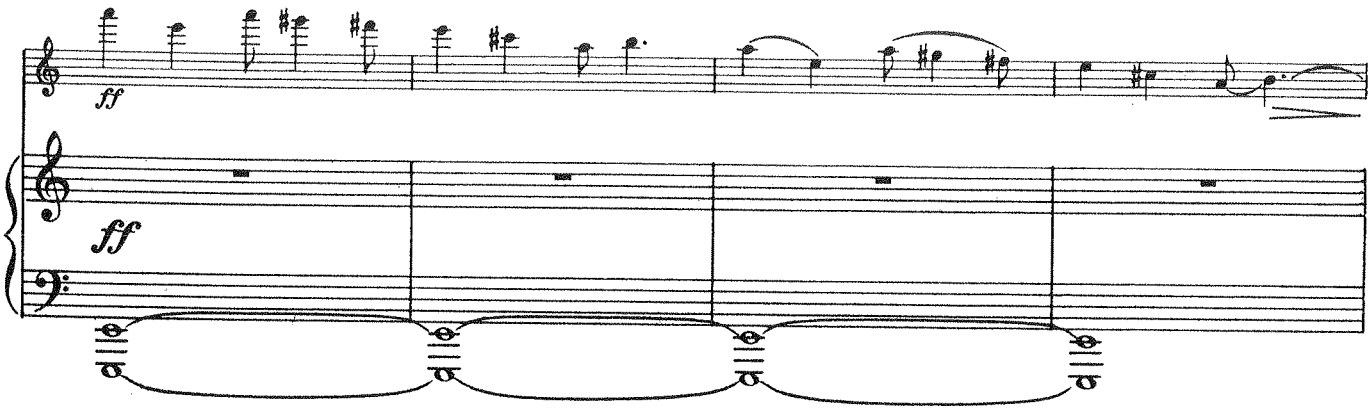

Poco lento

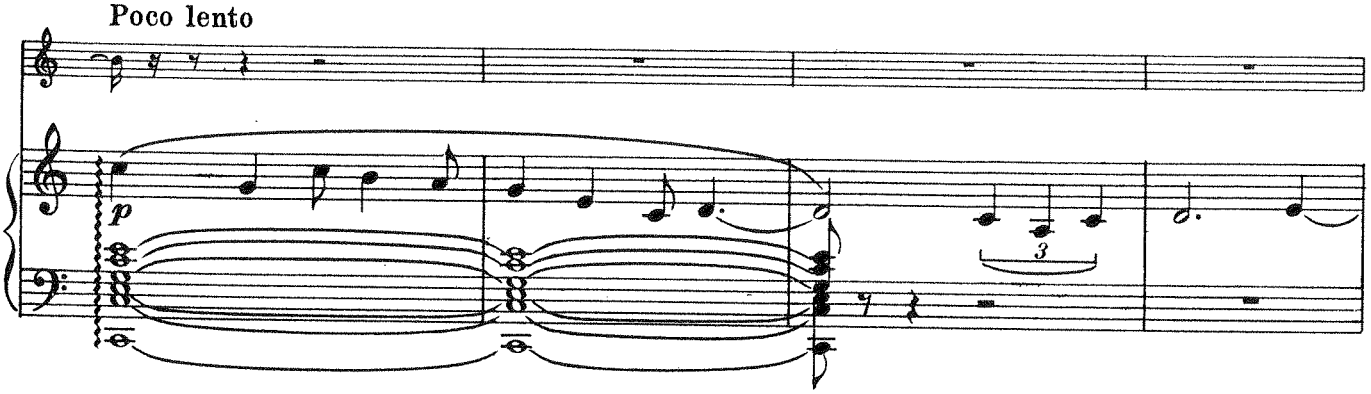

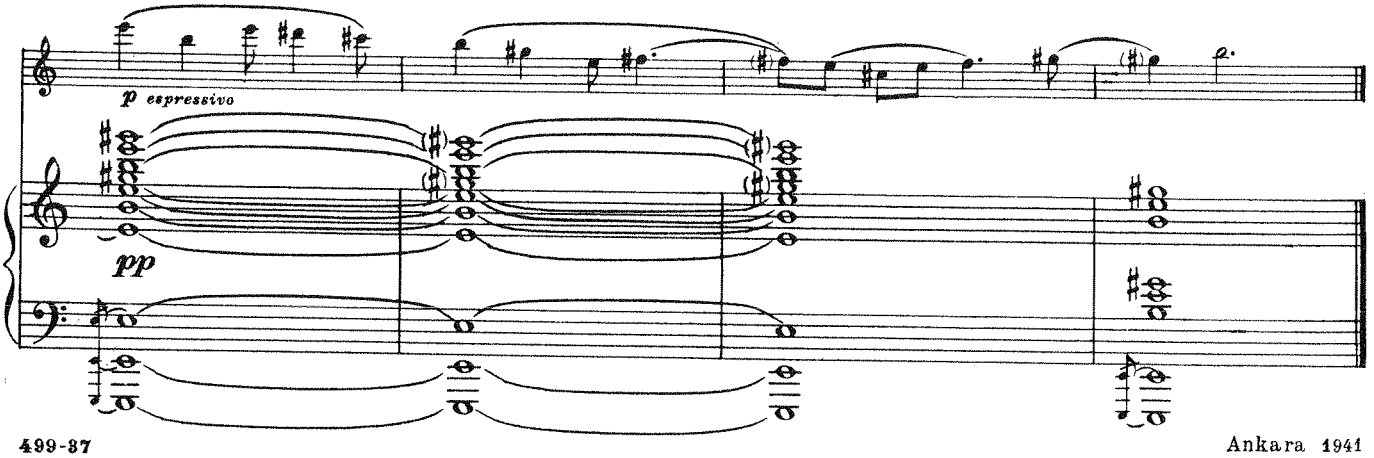

Ankara 1941

KAYNAKLAR

Kitaplar :

REFİĞ, Gülper, **Ahmet Adnan SAYGUN ve Geçmişten Geleceğe Türk Mûsikîsi,** T.C. Kültür Bakanlığı, 1991, Ankara.

REFİĞ, Gülper, **Atatürk ve Adnan SAYGUN: Özsoy Operası,** Boyut, 1997, İstanbul.

GİRAY, Selim, **;Ahmed Adnan Saygun' un Keman yapıtları: Bir Kemancıya Rehber,** T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları

Tezler :

HALKACI, Pelin (1998), **Paul Hindemith solo keman sonatları (op.31 nr.I ve II),** Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

GENÇ, ÖZKÖK. Göknil (2006), **Max Reger (1873-1916) op. 131d üç solo viyola suiti için yoruma yönelik teknik çalışma kılavuzu**, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ÖZGEÇMİŞ

1981 yılında Nazilli' de doğdu. Müziğe küçük yaşlarda babası Sezgin Dinç ile başladı. 1993 yılında Hacettepe Üniversitesi Devlet konservatuvarı' na kabul edildi. Keman çalışmalarına Prof. Server GANİEV ile başlayıp Lale HAMIDOVA ve Prof. Engin ERALP ile devam etti. Hacettepe Üniversitesi Öğrenci Orkestrası ile Berlin' de düzenlenen Festivalin de yer aldı. 2003 yılında Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı' ndaki öğrenimini lisans derecesi alarak tamamladı. Prof. Mihail GOTSDINER, Özcan ULUCAN' ın ustalık sınıfı çalışmalarına katıldı. Hacettepe Üniversitesi Senfoni Orkestrası ile bir sene çalıştı. İstanbul Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Devlet Konservatuvarı' nda başladığı yüksek lisans çalışmalarını Prof. Çiğdem İYİCİL ile devam etmektedir. Sanatçı Anadolu Üniversitesi Senfoni Orkestrası 1. keman üyesidir.